

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA PEDAGOGIKY A PSYCHOLOGIE

Hodnotové orientace a vnímání smyslu života svědky Jehovovými

Bakalářská práce

České Budějovice 2012

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jan Vaněk

Vypracoval:

Pavel Vít

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Bechyni 19. července 2012

Pavel Vít

Poděkování

Děkuji Mgr. Janu Vaňkovi za cenné rady a připomínky, poskytnuté konzultace a především za odborné vedení mé bakalářské práce.

Dále děkuji všem respondentům, kteří mi věnovali svůj vzácný čas a pomohli tak realizovat výzkum.

Má -li kdo své *proč?* života, shodne se téměř s každým *jak?*

Nietzsche

Anotace

Bakalářská práce se zabývá výzkumem hodnot, hodnotových orientací a vnímání smyslu života u členů Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi. Jejím cílem je poznat, jaké hodnoty vyznávají Svědkové Jehovovi, jak vnímají a prožívají smysl života. V teoretické části je charakterizována tato náboženská skupina, popsány hodnoty, hodnotové orientace a smysl života, především z hlediska psychologie a příbuzných společenskovedních disciplín. V empirické části jsou sledovány hodnoty a vnímaná smysluplnost života 4 účastníků výzkumu, praktikujících svědků Jehovových. Výzkum proběhl v duchu kvalitativního přístupu, v rámci metody zakotvené teorie, za použití polostrukturovaného rozhovoru, jako techniky sběru dat. Na základě analýzy dat jsou uvedeny vyznávané hodnoty a to, jak svědkové Jehovovi vnímají smysl života.

Klíčová slova: svědkové Jehovovi, náboženská společnost, hodnoty, hodnotové orientace, axiologie, smysl života

Abstract

This thesis is concerned with the research of values, value orientations and perceiving meaning in life by members of the Jehovah's Witnesses religious community. Its goal is to identify, which values recognise Jehovah's Witnesses and how do they perceive meaning in life. In theoretical part is characterized this religious community and described values, value orientations and meaning in life as a psychological and other social sciences phenomena. In empirical part are observed values and meaning in life of 4 research participants - Jehovah's Witnesses. Research was realized in a qualitative design, using methods of Grounded Theory and using semi-structured interview as a technique of data collection. On the basis of data analysis are presented recognized values and perceiving meaning in life by Jehovah's Witnesses.

Key words: Jehovah's Witnesses, religious community, values, value orientations, axiology, meaning in life

Obsah

Úvod	8
1. Svědkové Jehovovi	9
1.1 Historie svědků Jehovových	9
1.2 Svědkové Jehovovi na území ČR	13
1.3 Nauka	13
1.4 Náboženská praxe	16
2. Pojem hodnota v psychologii a jiných společenských vědách	18
2.1 Vliv kultury na socializaci hodnot	20
2.2 Socializace hodnot v rámci institucí	23
2.3 Hodnoty jako motivy	24
2.4 Vybrané koncepce hodnot a hodnotových orientací	26
3. Smysl života	31
4. Empirická část	
4.1 Výzkumný problém	33
4.2 Výzkumná metoda	33
4.2.1 Kvalitativní výzkum	33
4.2.2 Zakotvená teorie	35
4.2.3 Polostrukturovaný hloubkový rozhovor	37
4.3 Výzkumné otázky	38
4.4 Výzkumný vzorek	39
4.5 Výzkum	39
4.6 Výsledky	41
4.7 Paradigmatický model	47
4.8 Zakotvená teorie	49
5 Diskuse	50
6 Závěr	51
7 Literatura	52
8 Seznam obrázků	55
9 Seznam příloh	56
Přílohy	57

Úvod

V bakalářské práci se zabýváme hodnotami, hodnotovými orientacemi a vnímáním smyslu života členy Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi. Jedná se o práci zaměřenou fenomenologicky.

Výběr tématu zpočátku provázal náš zájem o existencialistická témata. Další fází, kdy nám vyvstávalo téma výzkumu, byly hovory s jedním z praktikujících svědků Jehovových. Zajímá nás, jaké hodnoty svědkové Jehovovi vyznávají a jak vnímají, popřípadě prožívají, smysl života. Chceme poznat osobní, subjektivní zkušenost jednotlivých svědků Jehovových. To je také cílem naší práce. Takové poznání může být základním vhladem do prožívání členů této náboženské společnosti, jež je u široké veřejnosti známá především díky své neobvyklé misijní činnosti a některým výrazným bodům v nauce.

Tato práce může v neposlední řadě pomoci pochopit důvody, které vedou ke vstupu do této náboženské společnosti. Zároveň to, co členství v Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi může obnášet.

V teoretické části nejdříve obecně popisujeme, kdo jsou svědkové Jehovovi, zároveň uvádíme několik faktických údajů. Poté se zabýváme historickým vývojem této náboženské skupiny, jejich působením na území ČR. Dále uvádíme významné body nauky Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi a popisujeme náboženskou praxi svědků Jehovových. Ve druhé kapitole definujeme hodnoty, hodnotové orientace a smysl života z pohledu psychologie a příbuzných společenských disciplín.

V empirické části pak popisujeme výzkum provedený v duchu kvalitativního přístupu. Data, která jsme získali pomocí metody polostrukturovaného rozhovoru analyzujeme v rámci postupů zakotvené teorie (Grounded Theory) Strausse a Corbinové.

1. Svědkové Jehovovi

Stoupenci učení Biblické a traktátní společnosti Strážná věž, se nazývají Svědkové Jehovovi. V ČR je organizace od roku 1993 oficiálně registrována pod názvem Náboženská společnost Svědkové Jehovovi. Odbočka organizace pro ČR sídlí v Praze a řídí 234 sborů. Dle statistických údajů Biblické a traktátní společnosti Strážná věž z roku 2011 dosáhli v ČR svědkové Jehovovi počtu 15 534 členů. Za předchozí rok pokřtili 274 členů. Počet svědků Jehovových u nás, má dle posledních statistik mírně sestupnou tendenci.

Celosvětově dosahuje ve 236 zemích světa počet svědků Jehovových 7 659 019 členů. Za rok 2011 nově pokřtili celkem 263 131 členů po celém světě (Yearbook of Jehovah's Witnesses, 2012).

1.1 Historie svědků Jehovových

Nejprve zde stručně uvedeme historii Biblické a traktátní společnosti Svědkové Jehovovi a to, jak se vyvinula až do dnešní podoby. Zaměříme se na historická fakta, přičemž věrouku a předpoklady učení svědků Jehovových probereme v kapitolách následující. Protože práce není teologicky zaměřená, nebudeme uvádět Biblické pasáže, které se staly předpokladem určitých událostí, jež měly vliv na historický vývoj Společnosti. K hlubšímu pochopení může posloužit například citovaná literatura. Abychom byli schopni celostně chápat filosofii tohoto náboženského hnutí, musíme se vrátit do doby ještě před jeho vznikem.

Během Velké francouzské revoluce se začaly objevovat různé tendence dokazovat, že tato historická událost byla dávno předpovězena Biblií. Taktéž další významné historické události byly dávány do souvislosti s Biblií, a bylo dokazováno, že je předjímalá. Tak je údajně v Biblii předpovězeno například uvěznění papeže Pia VI. Napoleonem, které se událo roku 1798. Tato událost měla vést ke konci papežství jako instituce. Nicméně jak víme, nebylo tomu tak. Nejrůznější výpočty z Bible ale nakonec směřovaly především k určení data, ve kterém bude Ježíš Kristus znovu vzkříšen a nastane konec světa, nebo alespoň jakýsi „nový řád“ (Remeš, 1995). Předpovědi a výpočty byly zpravidla velmi komplikované. Jednalo se o složitě konstruované

výklady jednotlivých událostí popsaných v Bibli a jejich konkrétních pasáží. Jedním z proroků vypočítávajících druhý příchod Ježíše a ohlašujících konec světa byl William Miller, který později založil adventistické hnutí (z lat. adventus = příchod). Toto hnutí mělo v USA velký vliv a jejich výpočty konce světa vyvolaly značný rozruch. Jedním z dat, kdy měl nastat konec světa, byl určen 22. říjen 1844. Adventisté proto rozprodávali své majetky a schovávali se v horách. Zanedlouho, když se přesvědčili, že předvídaný konec světa nenastal, vypukl obrovský rozruch a adventismus se rozpadl do několika proudů (Remeš, 1995).

Pro svědky Jehovovy měla zásadní vliv nově vzniklá skupina zvaná Midnight Cry (Půlnoční křik). Tato oddělená adventistická skupina původní výpočty reinterpretovala a dále stanovila nové datum Ježíšova příchodu a konce světa. Měl jím být rok 1874. Poté, co konec světa nenastal, se velká část stoupenců Půlnočního křiku spokojila s vysvětlením, že Ježíš na Zemi skutečně sestoupil, ale pouze duchovně, neviditelně. To jim umožnilo přesunout příchod Ježíše Krista na rok 1914. Tentokrát měl být příchod „viditelný“ (Vojtíšek, 2004).

Skupina Půlnoční křik je pro historii svědků Jehovových tak zásadní především proto, že silně ovlivnila Charlese Taze Russella, který se roku 1868 poprvé setkal s jejich kazatelem Jonaselem Wendelem. Ten na Russela silně zapůsobil (Remeš, 1995). Russell byl později ovlivněn také Nelsonem H. Barbourem a Johnem H. Patonem, kteří vydávali časopis Posel jitra (The Herald Of The Morning), v němž předvíдали Ježíšův příchod na rok 1878. Po tomto roce převzal Russell předplatitele Posla jitra a roku 1879 vydal první číslo vlastního časopisu s názvem Sionská strážná věž a Hlasatel Kristovy přítomnosti (Zion's Watch Tower and Herald of Christ's Presens). Čtenáři tohoto časopisu a Russellovi stoupenci si říkali Badatelé Bible. Tito lidé se zprvu neformálně sdružovali v místních studijních skupinách (Vojtíšek, 2004). Později vznikly studijní skupiny, zvané *Mezinárodní badatelé bible*, jak je Russell přejmenoval. V roce 1880 bylo takových skupin něco kolem 30 a jejich struktura byla spíše volná a liberální (Remeš, 1995).

Zde jsou kořeny dnešních svědků Jehovových (Vojtíšek, 1998). Již v té době nesly skupiny sdružené kolem Russellova učení některé charakteristické znaky, které pozorujeme u dnešních svědků Jehovových. Jsou jimi: „fundamentalismus při výkladu Bible, doplněný některými věroučnými zvláštnostmi, na nichž (dokud nejsou

odvolány)¹ svědkové silně lpějí, horlivost v získávání nových členů, přesně vypočítané, ale nikdy nesplněné sliby a hrozby konce světa (poslední přesně vypočítaný měl být roku 1975), ale především naprostá oddanost jejich vůdcům.“ (Vojtíšek, 1998, str. 72). Důležitým datem pro Mezinárodní badatele Bible byl dále rok 1884, kdy byla v Pensylvánii zaregistrována korporace *Biblická a traktátní společnost Strážná věž*. Russell poté roku 1886 vydal první díl celkem 7 dílného svazku *Studia Písma* (Studies in the Scriptures) (Novotný, Vojtíšek, 1995). Jak uvádíme výše, na rok 1914 byl znovu předpovězen viditelný příchod Ježíše Krista a konec světa. Když se toho roku viditelný příchod neuskutečnil a nestalo se tak ani po dalším výpočtu a odložení na rok následující, zklamání oddaných badatelů způsobilo, že byla existence hnutí vážně ohrožena. Celou situaci ještě umocnila Russellova smrt v roce 1916 (Remeš, 1995).

Do čela hnutí se následně dostal advokát Joseph Franklin Rutherford, náhradník výboru pěti členů vedení Strážné věže. Roku 1917 byl zvolen výkonným prezidentem Společnosti. Členové sboru nespokojeni s novým vedením byli propuštěni a nahrazeni Rutherfordovými stoupenci (Remeš, 1995).

Rutherford změnil podobu vedení Společnosti z demokratické na značně autokratickou. Sám ji ale nazýval „theokracií“² (Engelhart, 1992). Rutherford znovu potvrdil Russellovy interpretace předchozích předpovědí o konci světa a reinterpretoval i Russellovy předpovědi viditelného příchodu Ježíše na příchod „neviditelný“. Zároveň stanovil nové datum, kdy měli dle něj vstát z mrtvých starozákonní proroci a nastat konec světa. S neochvějnou jistotou tyto události předpověděl na rok 1925. Uvádí tak ve svém traktátu *Miliony nyní žijících nikdy nezemřou*, po jehož vydání spustil jakousi prorockou kampaň zvanou Milionová.

Když Rutherfordovy prorocké vize nedošly naplnění, byli Badatelé opět vážně zklamáni a hnutí se opět ocitlo v krizi (Remeš, 1995). Vlastním stylem vedení Společnosti ale hnutí nakonec po roce 1925 stmelil a roku 1931 nově pojmenoval - **Svědkové Jehovovi**. Za jeho prezidentování začal být kladen důraz na to, aby všichni badatelé (později svědkové) šířili publikace vydávané Strážnou věží do domácností, dům od domu (Martinek, 2000). Zásadně také změnil organizační a mocenskou

---

¹ vedoucím sborem „Biblické a traktátní společnosti Strážná věž“

² Forma vedení společnosti, kdy vládne Bůh, obvykle skrze kněží nebo proroky. Každý společenský akt je tak do určité míry aktem náboženským.

Zdroj: <http://www.catholicculture.org/culture/library/dictionary/index.cfm?id=36827>

strukturu Společnosti. Sesadil všechny volené funkcionáře a nahradil je novými lidmi dosazenými z centra. Dále určil brooklynské centrum Společnosti se svým vedením za nejvyšší organizační instanci, které se všechny sbory svědků Jehovových musí absolutně podřizovat (Remeš, 1995). Tím tedy převzal vedoucí sbor sídlící v brooklynském ústředí Společnosti kontrolu nad každodenním životem jednotlivých svědků Jehovových. Hlavním nástrojem vedení byly a jsou, Biblickou a traktátní společnost Strážná věž vydávané studijní materiály, které „mají pro svědky platnost Božích příkazů“ (Vojtíšek, 2004, str. 97).

Po smrti Rutherforda v roce 1942 byl jeho nástupcem zvolen Nathan H. Knorr. Během jeho prezidentování vzrostl počet svědků Jehovových na více než 2 miliony. Roku 1961 vydala Společnost vlastní překlad celé Bible s názvem *Překlad nového světa Svatých písem*. Ten je od té doby rozšiřován po celém světě. V současnosti je přeložen ve 106 světových jazycích (Yearbook of Jehovah's Witnesses, 2012). Společnost pak ještě jednou předpověděla konec světa, a to na rok 1975. Když svět v tomto roce opět nezakolaboval, jako vždy se Společnosti podařilo rozčarování a zklamání svědků Jehovových překonat a organizaci tak zachránit. Po smrti Knorra byl jeho nástupcem jmenován Frederick Franz, kterého v prezidentském křesle, rovněž po jeho smrti, nahradil Milton G. Henschel (Martinek, 2000).

V současné době vede organizaci několik anonymních jedinců („pomazaných“), kteří jsou zástupci 144 000 vyvolených. Tito vyvolení budou údajně, po apokalyptických událostech, vládnout s Ježíšem Kristem z nebe. To, že je člověk vyvolený se má poznat podle „vnitřního pocitu“. Vyvolení vedoucí Společnosti prý slouží jako přímý komunikační kanál s Bohem (Jehovou). Vládnoucí „pomazaní“ si vyhrazují právo, že jsou jako jediní schopni rozpoznat pravý význam Biblického textu. Tvrdí, že Bible samotná je perfektní a bezchybná, nicméně významy v ní nejsou vždy jednoznačně jasné bez privilegovaného výkladu Společnosti. V každé zemi, kde svědkové Jehovovi působí, jsou sbory složené z jednotlivců. Tyto sbory se zodpovídají své hlavní vedoucí pobočce (v ČR má vedoucí pobočka sídlo v ulici Bryksova 939/37, 198 00 Praha 14 - Černý Most)³. Hlavní vedoucí pobočky v každé

---

³ převzato ze Základního dokumentu Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi, dostupného ke dni 7. 3. 2012 na webových stránkách Ministerstva vnitra ČR - http://www3.mkcr.cz/cns_internet/

zemi se pak zodpovídají hlavnímu vedení sídlícímu v New Yorském Brooklynu (Landes, 2000).

1.2 Svědkové Jehovovi na území ČR

Abychom řádně doplnili historii svědků Jehovových, zmíníme se alespoň ve stručnosti o jejich působení u nás.

Počátek působení svědků Jehovových (v té době ještě Badatelů Bible) u nás můžeme zasadit do roku 1907. Během 20. let začali ve větší míře přijímat a řídit se učením i pokyny Biblické a traktátní společnosti Strážná věž. Díky jejich pacifistickým postojům a působení mezi českými Němci jim byla většinová společnost spíše nakloněna a ani ze strany státu neměli žádné překážky. Během druhé světové války se však stali jednou z nejvíce pronásledovaných skupin obyvatel.

Situace se pro svědky Jehovovy nezměnila ani po válce. Především kvůli nástupu socialistického režimu měli problémy hlavně se státem, kdy ministerstvo vnitra od roku 1946 usilovalo o zrušení této náboženské společnosti a v roce 1948 její činnost úplně zakázalo, hlavní představitelé byli vězněni a majetek Společnosti propadl do státního vlastnictví. V té době se museli svědkové Jehovovi uchýlit do ilegality a trpět velmi kruté pronásledování stran státu. I přesto jejich počet neustále rostl (Martinek, 2000). Někteří členové, mezi nimi také vysocí představitelé Společnosti, v této době spolupracovali s StB (e.g. in Remeš, 1995).

Od roku 1989 u nás svědkové Jehovovi působí svobodně a roku 1993 byli registrováni jako náboženská společnost (Martinek, 2000).

1.3 Nauka

V této kapitole uvedeme nejvýznamnější charakteristiky víry a nauky svědků Jehovových, což nám pomůže objasnit věrouku Biblické a traktátní společnosti Strážná věž, potažmo Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi (NSSJ). Svědkové Jehovovi jsou přesvědčeni, že existuje pouze jediná pravá víra a že ji našli právě oni. Jediným pravým náboženstvím je právě to jejich vlastní (e.g. Svědkové Jehovovi - Kdo jsou?

Čemu věří?, 2000). Takové přesvědčení má v sobě zajisté do určité míry člen jakékoliv církve nebo náboženského společenství, jelikož si zvolil pro svou víru právě je.

Učení svědků Jehovových je v základu protestantské. Od ostatních křesťanských církví, ale i od celého okolního světa (myšleno světa mimo NSSJ), se důrazně vymezují proto, že jej ovládá Satan. Základním kamenem je pro ně Bible, jejíž výklad podává výhradně společnost Strážná věž (Vojtíšek, 2004). Společností Strážná věž je myšlen vedoucí sbor sídlící v New Yorku. Ten má být, jak uvádíme v kapitole 1.1, vyvolený Jehovou Bohem, který skrze něj zjevuje „pravdy božího učení“ (Bartošová, in Život je svatý, 2006, str. 32-54). I když používají i jiné uznávané překlady Bible, hlavní je pro ně jejich vlastní, s názvem *Překlad nového světa*. V publikaci, která má svědky Jehovovy představovat široké veřejnosti uvádějí, že „je pro ně velmi důležité, aby to, čemu věří, bylo založeno na Bibli, a ne na pouhých lidských spekulacích nebo na náboženských tradicích (Svědkové Jehovovi - Kdo jsou? Čemu věří?, 2000, str. 3).

Jedním z hlavních znaků věrouky NSSJ je odmítání klasické křesťanské doktríny o Trojjedinosti. Jak uvádí Landes (2000), tak podle nich nemá takové pojetí žádné zakotvení v Bibli a je i racionálně neuchopitelné. Dále prý tato představa Boha ukazuje na pohanské představy a tradice. Svědkové Jehovovi v souladu s tím uvádějí, že Kristus je Božím stvořením, Božím synem a je mu podřízen. Nyní, poté co Kristus zemřel na kůlu, a ne na kříži, jak tvrdí ostatní křesťanské nauky, je jeho přítomnost ve světě duchovní (Svědkové Jehovovi - Kdo jsou? Čemu věří?, 2000). Svědkové mají za to, že kříž je spojen s pohanským symbolem plodnosti, a proto ho neuznávají (Landes, 2000).⁴

Aby se ještě více vymezili vůči ostatním křesťanským církvím a „pohanskému“ světu, neslaví tradiční svátky, jako jsou Vánoce, Velikonoce, Nový Rok, narozeniny a další (Vojtíšek, 2004).

Široké veřejnosti je asi nejvíce známa nauka Společnosti týkající se krve, respektive krevních transfúzí. Původně se zdrženlivost týkala přijímání krve ústy, tedy po jídání. Později, v roce 1948 společnost Strážná věž poprvé publikovala názor, že jsou krevní transfúze špatné: „Podle Božího zákona lidé nemají přijímat

---

⁴ Zajímavostí je, že se nad kůlem nepozastávají například jako nad falickým symbolem (Landes, 2000)

do svého těla krev jiných“⁵ (in Bartošová; in *Život je svatý*, 2006) Tato tvrzení mají své původní zakotvení v Bibli, 15. kapitole Skutků, kde se píše, aby se „pohané obracející se k Bohu...vyhýbali všemu, co přišlo do styku s pohanskou bohoslužbou, aby nežili ve smilstvu, aby nejedli maso zvířat, která nebyla zbavena krve, a aby nepožívali krev“⁶ Přijímání frakcí krve, kromě červených krvinek, bílých krvinek, destiček a plazmy, je na morálním rozhodnutí každého ze svědků⁷ (in Bartošová; in *Život je svatý*, 2006).

Jak uvádíme výše, svědkové Jehovovy očekávají konec světa tak, jak ho známe v současné podobě a tvrdí, že Jehova „Bůh odstraní nynější systém věcí v har-magedonské bitvě... ničemní budou navždy odstraněni... a lidé, které Bůh schválí, obdrží věčný život.“ (Svědkové Jehovovi - Kdo jsou? Čemu věří?, 2000; str. 13). Konec světa, při němž však planeta Země nezanikne, si představují jako světovou atomovou válku, při které zemřou všichni, kdo nejsou svědky Jehovovými. Svědkové, kteří v Jehovovo učení pevně věří a plní všechny povinnosti příslušníka NSSJ by měli dále obývat Zemi, být stále mladí, zdraví a spokojení (Novotný, Vojtíšek, 1995). Takové rozdělení na „vyvolené“ a „zatracené“ zvyšuje kohezi skupiny (J. Vaněk, ústní sdělení, 13. 4. 2012). Ve své publikaci svědkové dále uvádějí, že lidská duše přestává při smrti existovat. Zároveň o něco níže tvrdí, že nadějí pro mrtvé je vzkříšení. Vzkříšení mají být ti, kdo projevovali víru v Jehovu, a to prostřednictvím výkupní oběti Ježíše Krista, který byl nabodnut na kůl (Svědkové Jehovovi - Kdo jsou? Čemu věří?, 2000). Tamtéž citují slova Ježíšova, který prý odpověděl svým učedníkům na otázku „Co bude znamením tvé přítomnosti a závěru systému věcí?“: „Budou války, do nichž bude zapojeno mnoho národů, hladomory, nemoci, zemětřesení, vzrůstající nezákonnost, falešní náboženští učitelé, kteří zavedou na zcestí mnohé lidi, že jeho praví následovníci budou nenáviděni a pronásledováni a že u mnoha lidí ochladne láska ke spravedlnosti“ (str. 15). Na základě toho svědkové Jehovovi tvrdí, že „nyní jsme v čase konce“ (str. 13). Po har-magedonské bitvě, v nově nastoleném systému má z nebe společně s Ježíšem Kristem vládnout 144 000 svědků, zatímco Zemi mají obývat zbylí svědkové (Vojtíšek, 2004).

Dalším výrazným bodem nauky svědků Jehovových je odmítání vojenské služby a válčení obecně. To podtrhuje jejich postoj k událostem tohoto světa, který, dle nich,

---

⁵ časopis *Probuďte se!*, 22. října 1948

⁶ ekumenický překlad České biblické společnosti, dostupný k 20. 4. 2012 na <http://www.biblenet.cz/>

⁷ *Strážná věž*, 15. června 2000

spěje ke svému konci. Svědkové Jehovovi k tomu v současnosti uvádějí a tento postoj zdůvodňují takto: „Různil se i způsob, jak tyto situace řešili. Někteří se cítili vázání poslouchat „vrchnosti“, jak označovali světské vládce, a šli do frontových zákopů s puškami a bajonety. Ale pamatovali na biblický text „Nezabiješ“, a stříleli do vzduchu, nebo se prostě snažili vyrazit protivníkovi zbraň z ruky.“ (Svědkové Jehovovi - Hlasatelé Božího Království; cit. in Svoboda, 2011)

Dále uvádějí, že všechny nauky předkládané jako biblická pravda mají být podrobně zkoumány, zda a jak se shodují s tím, co je v Bibli uvedeno, a to ať se jedná o nauky předkládané kýmkoliv včetně jich samotných (Svědkové Jehovovi - Kdo jsou? Čemu věří?, 2000). Taková tvrzení se nám zdají být v rozporu se skutečnou náboženskou praxí, jak je svědky provozována. Tvrdíme tak nejen v souladu s obecným povědomím, ale na základě prostudované literatury i osobní zkušeností, kdy se setkáváme s praktikujícími svědky Jehovovými. Kritické myšlení ohledně učení Strážné věže stran členů Společnosti je nepřipustné. Otevřená diskuse, vznášení námitek a sdílení vlastních připomínek vyhlášené vedoucím sborem za oficiálně platné, neexistuje. Od pokřtěných členů Společnost vyžaduje naprostou loajalitu, oddanost a poslušnost. Svědkovi, který nějakým způsobem projeví nesouhlas s učením, hrozí vyloučení ze Společnosti, které se ve svém důsledku rovná společenské sebevraždě. Vyloučený člen získá statut odpadlíka a ostatní členové s ním musejí (nebo by alespoň měli a jsou k tomu nabádáni) zprerhat kontakty (e.g. Ferfecki, 1997; Franz, 1998; Vojtíšek, 2004; Bartošová, in Život je svatý, 2006, str. 32-54).

1.4 Náboženská praxe

Samotné Bibli se věnují jen zřídka. Jejich týdenní program se skládá z takzvaného „Studia knihy“, které většinou probíhá v malé skupině na začátku týdne formou shromáždění u některého ze Svědků, kdy studují knihu nebo brožuru vydanou nakladatelstvím Strážná věž. Dále v týdnu se v Sále Království svědků Jehovových koná takzvané „Služební shromáždění“ a „Škola teokratické služby“, jejichž náplní je především to, jak studovat a v kazatelské službě mezi lidmi nejlépe pracovat s literaturou vydanou Strážnou věží. Zde se věnují i Bibli, a to přibližně 4 minuty, kdy se z ní souvisle a nepřerušovaně čte její úsek. Také probíhá jakýsi „výcvik“ zvěstovatelů

(tedy Svědků, kteří šíří svou víru mezi lidmi) o tom, jak literaturu Strážné věže co nejefektivněji šířit mezi lidmi. V neděli se koná „Biblická přednáška“ a studium časopisu Strážná věž, který je hlavní publikací vydávanou stejnojmenným nakladatelstvím. Další časopis vydávaný Strážnou věží je „Probud'te se!“ a slouží především k domácímu čtení (Dohnal, 2006; in Život je Svatý).

Poselství z Bible o nastolení nového řádu věcí, tedy konce světa tak, jak ho dnes známe, nazývají svědkové Jehovovi „dobrou zprávou“. Tuto „dobrou zprávu“ rozšiřují mezi veřejnost různými způsoby. Nejznámějším z nich je jejich služba dům od domu⁸, kdy obcházejí jednotlivé domácnosti a nabízejí diskuse o Bibli, Bohu a nabízejí publikace Strážné věže. „Podobně jako starověký prorok Ezekiel usilují dnes svědkové Jehovovi o to, aby našli ty lidi, kteří vzdychají a sténají nad všemi odpornými věcmi, které se dějí“⁹ (Svědkové Jehovovi - Kdo jsou? Čemu věří?, 2000; str. 19).

Zvěstovatelská činnost tedy často zahrnuje distribuci časopisu Strážná věž, který vychází každý druhý měsíc, ve 140 světových jazycích. Podle dat z ledna 2001, jak uvádí Wah (2001), činil náklad 23 042 000 výtisků. Jak jsme uvedli výše, časopis Strážná věž (The Watchtower) je hlavním nástrojem vlády Společnosti, skrze který zveřejňují své doktríny. Organizace vydává ještě časopis podobného zaměření - Probud'te se! (Awake!), jehož tematický záběr je širší a zabývá se spíše otázkami běžného života (Wah, 2001). Dále Společnost vydává vlastní knihy a to v nákladu asi 50 milionů kusů ročně (Vojtíšek, 2004).

---

⁸ Jedná se o velmi nebyvalou evangelizační aktivitu především proto, že mají svědkové Jehovovi svůj původ v USA. Služba dům od domu úplně nezapadá do našeho kulturního rámce, proto se většinou setkává s negativními ohlasy stran veřejnosti (J. Vaněk, ústní sdělení, 13. 4. 2012).

⁹ Strategie jejich přesvědčování, která má vést ke konverzi je založena na hledání morálně uvědomělých lidí a spočívá ve vyvolání morálního znechucení, týkajícího se současného celosvětového dění (J. Vaněk, ústní sdělení, 13. 4. 2012).
Domníváme se, že toto znechucení je udržováno po celou dobu členství v organizaci.

2. Pojem hodnota v psychologii a jiných společenských vědách

Velmi přínosné pro psychologii jako vědní obor je zkoumání hodnot v rámci jiných společenských věd. Pochopení hodnot v psychologii se však neobejde bez filozofického základu. Jak uvádí Cakirpaloglu (2009), „bez filozofických poznatků zůstává psychologická analýza hodnot uzavřenou, nečinnou a nepřesvědčivou spekulací“ (str. 12). Na základě kritické analýzy dospívá Cakirpaloglu k názoru, že v současné psychologické teorii chybí ucelené pojetí hodnot, zejména hodnotové determinace lidského působení. Z hlediska sociologického, vyslovuje Prudký (2009) názor, že v základu ani není možné „jednoznačně a jednou provždy“ říci, co vlastně hodnoty jsou. Je podle něj ale možné z různých hledisek zachycovat obsahy, které mohou hodnoty nést, v jakých souvislostech mohou obsahy hodnot vystupovat a jaké důsledky mohou tyto obsahy pro společnost přinášet. Jak uvádíme výše, dá se říci, že se problematikou hodnot a hodnocení zabývá tradičně filosofie, konkrétně etika, která se věnuje vysvětlování a zdůvodňování mravnosti, mravního jednání v rámci kategorií dobra, odpovědnosti, trestu, a dalších. Dále se axiologií, výzkumem hodnot, zabývá sociologie, která je zkoumá především v rámci kultur a jednotlivých sociálních skupin. U nás např. Rabušic, který zkoumal hodnoty a postoje v ČR a jejich vývoj mezi roky 1991-2008. V rámci oboru, bude pro naši práci stěžejní pojetí hodnot v rámci humanistické, humanisticko-existencialistické psychologie.

Bude užitečné, když nejprve uvedeme, co je pojmem hodnota myšleno. Úplný výčet definic vzhledem k jejich počtu však není možný, nebyl by ani pro naši práci přínosný¹⁰. Dle Psychologického slovníku (Hartl, Hartlová, 2009) je *hodnota* (value) „vlastnost, kterou jedinec přisuzuje určitému objektu, situaci, události nebo činnosti ve spojitosti s uspokojováním jeho potřeb, zájmů;“ dále uvádějí, že se hodnoty „vytvářejí a postupně diferencují v procesu socializace a jsou součástí společenského vědomí“ (str. 192). Obecnými teoriemi hodnot se zabývají disciplíny axiologie a timologie (timétika). Názvy těchto disciplín pocházejí z řeckých slov *axia* (hodnota, důstojný) a *time* (hodnocení, ctění) (Cakirpaloglu, 2009). Hartl a Hartlová (2009) definují axiologii (timologii, timétiku) jako „obor, který se zabývá definováním, systémem a hierarchizací hodnot, jejich vztahy ke společnosti a struktuře osobnosti“ (str. 67).

---

¹⁰ Definice hodnot jsou stovky. Prudký (2009) uvádí, že Hofstede ve výkladu ke svému přístupu hodnot odkazuje na Balese a Couche. Ti při svém výzkumu v roce 1969 shromáždili pouze z literatury publikované v USA téměř 900 různých pojetí hodnot.

Americký antropolog a sociolog Kluckhohn (1951) definoval hodnotu jako „jedinci nebo skupině charakteristický explicitní nebo implicitní koncept žádoucího, který ovlivňuje volbu možných způsobů chování, prostředků a cílů“ (cit. in Ying, Yong, 2011; str. 47-48). Dle Cakirpaloglu (2009) v psychologii převládá tvrzení, že „hodnota představuje specifickou psychickou kategorii, která tvoří poměrně stabilní, trvalou strukturu osobnosti významnou pro individuální, sociální a historickou realizaci člověka. Hodnoty představují přesvědčení o dobrém nebo prospěšném, ale také o špatném a nežádoucím, které regulují individuální nebo skupinovou aktivitu.“ (Cakirpaloglu, 2009; str. 277). Na základě prostudování velkého množství literatury zabývající se hodnotami, obsahující množství definic (e.g. Morris, 1956; Pepper, 1958; Maslow, 1959; Allport, 1961; Rokeach, 1973; Levy, Guttman, 1974) došli Schwartz a Bilsky k pěti vlastnostem, které mají tyto definice hodnot společné. V souvislosti s literaturou jsou tedy hodnoty „(1) koncepty nebo přesvědčení (2) o žádoucích konečných stavech či chování (3) které přesahují konkrétní situace, (4) provádějí výběrem nebo hodnocením chování a událostí (5) a jsou seřazeny podle relativního významu“ (Schwartz, Bilsky, 1987; str. 550).

Milton Rokeach hodnoty dělí na dvě kategorie. Hodnoty instrumentální a terminální (cílové). Instrumentální hodnoty (nebo také zvolený způsob chování) pomáhají jedinci v dosažení hodnot terminálních. Jedinec, který chce dosáhnout určitého cíle, žádoucího stavu se musí chovat odpovídajícím způsobem, vyznává tudíž hodnoty ke kýženému cíli vedoucí. Instrumentální hodnota se tedy časem přetváří v hodnotu terminální a to tak, že se způsob chování zvolený jedincem může stát cílem a určovat jedincovo působení. V takovém pojetí můžeme vidět v rámci hodnot jejich dynamiku (Cakirpaloglu, 2009).

Hodnoty úzce souvisí s postoji. Thomas a Znaniecki, kteří do sociologie a sociální psychologie zavedli pojem postoje, je definovali jako „individuální protějšek společenské hodnoty“ (cit. in Nakonečný, 1999, str. 131). Hodnotu pak definovali jako to, co je „objektem společensky důležitým“ (tamtéž). Různí autoři toto pojetí dále konkretizovali. S pojmem hodnota souvisí pojem *hodnocení*. Tím, že jedinec zaujme vůči jakémukoliv objektu postoj, zaujímá vůči tomuto hodnotící stanovisko. Nakonečný v souladu s tímto pojetím chápe postoje jako hodnotící vztahy. Význam poznatků z kognitivních procesů prožíváme v emocích. Postoje pak tvoří spojnicí mezi

kognitivními a emočními aspekty a integrují je. V postojích zaujímáme hodnotící vztahy k objektům, čímž jim přiřazujeme určitou hodnotu. Tyto objekty se poté jedinci jeví na pomyslné škále jako žádoucí až nežádoucí, dobré až špatné (Nakonečný, 1999). Mikšík (2001) uvádí, že hodnoty jsou vlastnosti předmětů a jevů. Hodnocením nabývají tyto předměty a jevy pro každého posuzujícího (hodnotícího) jedince subjektivního významu.

Hodnoty, jako emociogenní pojetí dobra, se stávají součástí sebepojetí a fungují jako motivy jeho obrany: Člověk hlídá sám sebe, aby byl tím, kým chce být. Prosazování konkrétních hodnot či idejí může ovšem selhat, když jsou aktivovány konfliktní tendence (člověk se může vzdát např. prosazování určité politické ideje, když to ohrožuje existenci jeho rodiny, jejíž dobro je mu vyšší hodnotou - hodnoty jsou hierarchicky organizovány) (Nakonečný, 1997).

2.1 Vliv kultury na socializaci hodnot

Kultura tvoří prostředí, do něhož se člověk rodí a v němž žije. Interkulturní psychologie chápe kulturu jako produkt minulého chování lidí a jako usměrňovatele chování budoucího. To znamená, že lidé jsou tvůrci kultury, zároveň jsou kulturou ovlivňováni (Berry, Poortinga, 2002). Existuje nespočet definic kultury. Jak uvádí Prudký (2009), téměř žádná z nich se neobejde bez hodnot jako jednoho z definičních znaků.

Velmi vlivnou teorii a model kultury rozvinul Hofstede, který ji chápe jako „kolektivní programování mysli, odlišující členy jedné lidské skupiny od jiné“ (Taras, Kirkman, Steel, 2010; str. 406). Rozlišuje několik dimenzí, kterými lze různé kultury charakterizovat. První z nich, *individualismus-kolektivismus* (*individualism-collectivism*) je definována jako stupeň, jak moc se lidé v dané kultuře chovají raději jako individualisté, spíše než jako členové skupiny. Druhou dimenzí je *mocenský odstup* (*power distance*). Pokud je dimenze vzdálenosti mocenského odstupu vysoká, znamená to, že se lidé ve vedoucích pozicích v dané kultuře chovají direktivně, autoritativně a mají větší míru respektu. Tato dimenze tedy ukazuje na vztah lidí k autoritě. Třetí dimenzí je *vyhýbání se nejistotě* (*uncertainty avoidance*), která udává, do jaké míry se lidé cítí ohroženi nejistotou, nejednoznačnými situacemi, a do jaké míry se jim popřípadě snaží vyhnout. Čtvrtá, *maskulinita-femininita* (*masculinity-femininity*),

určuje, zda v dané společnosti převládají hodnoty maskulinního typu (např. asertivnost, vydělávání více peněz, soutěživost, apod.) nebo femininního typu (např. spolupráce, přátelskost, soucit, pocit bezpečí, apod.). Pátou dimenzí je *dlouhodobá-krátkodobá orientace* (uváděná jako *Confucian dynamism*). Dlouhodobá orientace znamená, že se ve společnosti vyskytují hodnoty orientované na budoucnost, zatímco ve společnosti s krátkodobou orientací hodnoty poukazují spíše směrem k minulosti až současnosti (Taras, Kirkman, Steel, 2010). Jak uvádí mimo jiné Prudký (2009), Hofstede staví kulturu a hodnoty v podstatě na jednu rovinu. Kulturu (dle Hofstedeho „programy myslí lidí“) nemůžeme samu zkoumat samu o sobě. To lze pouze zprostředkovaně, explicitně, prostřednictvím verbálních projevů, činů a zvyků.

Kultura je velmi komplikovaný systém určitých životních podmínek, vyžadující od člověka specifické způsoby adaptace, a který specifickým způsobem determinuje psychiku. **Svět kultury** by se dal popsat jako **svět symbolů**¹¹, které jsou vlastně zastupujícími podněty a vyvolávají u lidí specificky lidské způsoby reagování (Nakonečný, 1993). Také hodnoty můžeme mezi tyto symboly zařadit. Sovětský filosof V. P. Tugarinov definuje kulturu jako „společenský jev, zahrnující všechny stránky a formy společenského života... v ontologickém smyslu (tj. ve smyslu nejobecnějších zákonů vývoje bytí) je souhrnem materiálních a duchovních hodnot vytvořených a nahromaděných lidstvem během historického procesu; z hlediska časového je souhrnem návyků, znalostí, dovedností všeho druhu; z hlediska funkčního je zpracováním přírodních předmětů a látek a vzděláváním člověka samotného“ (in Nakonečný, 1998; str. 194). Dále Nakonečný (1998) cituje Schaefera, který definuje kulturu jako „totalitu naučených, sociálně předávaných chování“ za jejíž podstatu považuje hodnoty, které definuje jako „kolektivní pojetí toho, co je pokládáno za dobré, žádoucí a vhodné, nebo špatné, nežádoucí a nevhodné v dané kultuře“ (str. 197). Kultura se nedá získat jinak, než sociálním učením. To znamená, že proces vrůstání do kultury (osvojování si kultury) a vznik hodnot spolu úzce souvisí a mohou být tak nerozlučné, že mohu splývat (Prudký, 2009).

---

¹¹ etymologicky pochází slovo *symbol* z řeckého slovesa *sym-balein*, což by se dalo volně přeložit jako „dávat dohromady“ věci, které jsou odděleny jedna od druhé. To znamená, že odlišné významy jsou obsaženy společně v jednom slově nebo činu (Pinxten, 2010; str. 114).

Působení kultury na jedince se dá vysvětlit procesem **enkulturace**, který můžeme obrazně chápat právě jako vrůstání jedince do určité kultury. Cambridge dictionary of psychology popisuje proces enkulturace jako nevědomé učení a zvnitřňování jazyka, hodnot, zvyků, dovedností, vzorců chování a celkového pohledu na svět dané kultury začleňováním se do této kultury. Proces enkulturace většinou probíhá hlavně během dětství, ale může probíhat i později, pokud se například jedinec stěhuje z jednoho kulturního prostředí do jiného (Matsumoto, 2009; str. 181). Podobným procesem je **akulturace**. Probíhá, pokud u jedince (nebo skupiny) dochází k rozšířenému styku s jinou kulturou, respektive jinými kulturními skupinami a vede k osvojení nových kulturních vzorců. Během takového procesu se může stát, že jedna kulturní skupina (např. majoritní) druhou kulturní skupinu pohltí (minoritní). Vzájemným prolnutím obou kultur může také dojít ke vzniku kultury zcela nové. Akulturace může probíhat kdykoliv během života (Hartl, Hartlová, 2009, str. 28; Matsumoto, 2009, str. 8).

Jak v souladu s výše uvedeným popisuje odborná literatura (e.g. Smékal, 2009; Nakonečný, 1998), jsou hodnoty získanými osobnostními útvary, čerpáme je z nám vlastního kulturního rámce. Jedinec hodnoty adoptuje během socializačního procesu, kdy se s nimi také identifikuje a internalizuje je, přičemž ale stejná hodnota nemusí být nezbytně stejně důležitá pro všechny členy sociální skupiny (Theodorson, 1969; in Ralys, 2010). Raban (2008) se vyslovuje podobně, když uvádí, že si lidé volí svá životní těžiště a hodnotový systém podle svých preferencí, tužeb, přání a schopností z kulturní nabídky, která je jim k dispozici. Hodnotový systém si tudíž lidé nevybírají pouze na základě vlastního hloubání, vlastní filosofie. Někteří přitom mohou narazit na společensky tolerované hranice chování nebo dokonce na odpor společnosti.

V psychologickém slovníku je mimo jiné pod pojmem hodnota uvedeno, že „hodnoty odrážejí kulturu společnosti“ (Hartl, Hartlová 2009). Určitá hodnotová struktura společnosti mezi zdroje kultury a kulturnosti zajisté patří. Hodnotovou strukturou se dají charakterizovat různá období, epochy, ale třeba i generace (Prudký, 2009). Parsons vnímá tzv. kulturní hodnoty, které označuje za hodnotové kulturní vzorce. Ty vytvářejí základ kulturní tradice. Základem kulturního systému jsou podle něj tedy hodnotové vzorce, alternativy hodnotových orientací. Pokud se jedinec rozhoduje, jaký zaujme postoj, bude jednat v rámci, který je dán kulturním vzorcem. Pokud by jedinec jednal mimo tento rámec, nepřispíval by k integraci sociálního

(kulturního) systému, jelikož by se odchýlil od hodnotového standardu daného systému (kultury) (Kubátová; in Šubrt, 2006).

2.2 Socializace hodnot v rámci institucí

Nedílnou součástí společnosti (kultury) jsou nejrůznější instituce. Dle Hartla a Hartlové (2009) jsou to „orgány, úřady, respektive soubor právně upravených vztahů mezi lidmi“. Jedinec během svého života přijde do styku a je členem celé řady společenských institucí. Vzhledem k povaze naší práce se zaměříme především na instituce náboženské.

Weber rozděluje náboženské instituce na dvě skupiny - církve a sekty¹². Církev popisuje jako velkou, zavedenou náboženskou instituci (např. katolickou, evangelickou). Sektu jako menší, často méně organizovanou skupinu velmi zanícených věřících, vznikající obvykle na protest proti stávajícím náboženským institucím (především církvím). Příkladem sekty v tomto pojetí může být právě Náboženská společnost Svědkové Jehovovi. Církve obvykle zastupují konvenční stránku náboženství, protože jsou nedílnou součástí zavedeného institucionálního řádu. Člověk se do instituce církve rodí, neboť většinou přejímá víru svých rodičů. Církev je otevřená a obrací se ke všem lidem (universalismus). Bývá formálně strukturovaná, hierarchicky uspořádaná do jednotlivých náboženských úřadů. Sekty hledají a sledují „pravou cestu“ víry. Zavedené církve neuznávají a považují je za zkažené. Velkou část členů sekty tvoří lidé, kteří k ní konvertovali během svého života. Sekty se obvykle vymezují vůči většinové společnosti, někdy poměrně ostře. Oproti církvím nebývají přílišně hierarchizovány, spíše považují všechny členy za sobě rovné (Hejna, 2004).

Jednou z možností klasifikace hodnot je jejich rozdělení dle původu, a to na hodnoty individuální a institucionální. Individuální hodnoty jsou kategoriemi s původem čistě subjektivním, zatímco hodnoty institucionální mají své zakotvení v obecných společenských normách a představují pro všechny členy určité skupiny

---

¹² Užíváme zde pojmu sekta v souladu s Weberovou teorií. V současné době stále více teologů, psychologů a sociologů pojem sekta nahrazuje neutrálními pojmy, jako je například nové náboženské hnutí (new religious movement, neue religiöse Bewegung). Slovo sekta se stalo pejorativním pojmem, proto mizí z vědeckých popisů (Vojtíšek, Z. - *Sekta - slovníkové heslo*. Společnost pro studium sekt a nových náboženských hnutí: <http://www.sekty.cz>. Dostupné ke dni 17. 4. 2012 na <http://www.sekty.cz/www/stranky/studie/sekta.pdf>)

zavazující pravidla chování (Cakirpaloglu, 2009). Osobnost během socializačního procesu

a nejrůznějších vlastních činností přijímá (interiorizuje) kodexy a normativy odpovídající jejím potřebám a zájmům, které konfrontuje s vnější skutečností z hlediska významnosti, jakou pro osobnost mají. Tyto kodexy a normativy utvářejí pomyslný filtr hodnocení informací (Bokorová, 1968; in Smékal, 2009). V předchozí kapitole jsme uvedli Parsonsovo pojetí hodnotových kulturních vzorců. Dle něj jsou vlivem institucionalizace alternativy hodnotových orientací jedincem zvnitřňovány procesem socializace, stávají se součástí osobnosti, a to ve formě normativních orientací (Kubátová; in Šubrt, 2006).

Hodnoty můžeme také chápat jako prostředky (instrumenty - nástroje, viz pojetí M. Rokeache), které jedinci slouží k dosahování něčeho, co vnímá subjektivně jako důležité a významné. Jedinec, člen společenské instituce, poté může přijmout za vlastní hodnoty vyznávané institucí, i když by je jinak nevyznával. To mu může pomoci v dosažení vytyčených cílů, například kariérním růstu a získání vyššího finančního ohodnocení (Smékal, 2009).

2.3 Hodnoty jako motivy

Rabušic a Hamanová (2009) uvádějí, že je mnoho důvodů, proč je důležité zkoumat hodnoty a postoje lidí, a jako jeden z hlavních vyzdvihují důvod prognostický: „na základě zjištěných hodnotových preferencí lze usuzovat na budoucí chování“ (str. 13). Citují Allporta, který tvrdil, že věnování pozornosti hodnotám, které lidé zastávají, nám může pomoci odhadovat budoucnost, protože si můžeme všimnout změn, které v hodnotách nastávají. Podle Allporta člověka nejlépe poznáme tehdy, pokud víme, jak utvoří budoucnost, jak se v budoucnu zachová. Tvoření budoucnosti jedincem závisí hlavně na jeho osobních hodnotách (tamtéž).

Hodnoty, které jedinec zastává, se slučují do hodnotových orientací. Dá se říci, že podle hodnot je jedinec orientován. Hodnotová orientace je „relativně stálý, sociálně podmíněný, volitelný vztah člověka k souhrnu materiálního a duchovního společenského bohatství a ideálů, na které pohlíží jako na předměty, cíle nebo prostředky uspokojení životních potřeb“ (Hartl, Hartlová, 2009). Smékal (2009) uvádí,

že povahou mají hodnoty a hodnotové orientace blízko k cílům. Jejich existence je původně vně subjektu jako specifická kvalita objektu. Jak uvádíme výše, objekty a jevy se jedinci mimo jiné jeví jako žádoucí či nežádoucí, dobré či špatné, a všechny stupně mezi těmito dvěma póly (Nakonečný, 1999). Tím také motivují jedince k dosažení objektů nebo vyhledávání jevů, které se mu zdají jako žádoucí nebo dobré. Cíl (goal) definuje Kruglanski jako „žádoucí či vytoužený stav světa, kterého se člověk snaží dosáhnout nebo ho realizovat svou aktivitou“ (Kruglanski, 1996; cit. in Křivohlavý, 2006). Význam, který objekty nabývají procesem hodnocení je zdrojem zaměřenosti (hodnotové orientace) a přístupu k jednotlivým objektům a fenoménům životní reality. Hodnotová orientace je tedy vyjádřena v jakékoli lidské činnosti a úzce souvisí s volbou činnosti, motivací, sledováním a realizací cílů. Analýza hodnot a hodnotových orientací jedince by mohla přispět k pochopení jeho určitého chování a směřování - orientace (Mikšík, 2001). V psychologickém slovníku je poukázáno na rozdíl mezi motivy a hodnotovými orientacemi. Motivy jsou na rozdíl od hodnotových orientací „nestálé a dočasné stavy jako reakce na konkrétní životní situace“ (Hartl, Hartlová, 2009). Již v Kluckhohnově (1951) definici hodnoty je obsažen její motivační aspekt, když uvádí, že je konceptem toho, co je pro jedince žádoucí a který ovlivňuje volbu možných způsobů chování, prostředků a cílů (Kluckhohn, 1951; in Ying, Yong, 2011, str. 47-48).

U jedince se může objevit tzv. kognitivní disonance. Tento jev popsal Festinger (1957). Jedná se o vnitřní inkonsistenci (Festinger nahrazuje pojem inkonsistence pojmem disonance), nesoulad mezi názory, hodnotami, postoji, zvnitřněnými tendencemi jedince na straně jedné, a skutečným chováním nebo novými informacemi na straně druhé. Aby si jedinec udržel vnitřní konzistenci (Festinger nahrazuje pojem konzistence pojmem konsonance), užívá racionalizace. Důsledkem racionalizace může své chování ospravedlňovat a dostat se tak do stavu vnitřní konsonance - souladu. Festinger uvádí příklad kuřáka, který pokračuje v kouření, přestože kouření škodí jeho zdraví. Takový kuřák může užívat řadu racionalizací ospravedlňujících jeho chování. Racionalizace ale není vždy účinným prostředkem a může selhat. Poté nastává v jedinci stav disonance - vnitřního nesouladu, psychického diskomfortu. Jedinec ve stavu kognitivní disonance se pak snaží tento diskomfortní stav redukovat a zbavit se ho, zároveň se snaží aktivně předcházet situacím, jež by mohly disonanci vyvolat (Festinger, 1957).

2.4 Vybrané koncepce hodnot a hodnotových orientací

V předchozích kapitolách jsme definovali pojem hodnota a hodnotová orientace. V této kapitole uvedeme významné koncepce hodnot a hodnotových orientací.

Jak uvádí Smékal (2009), asi nejznámější koncepcí hodnot a hodnotových orientací v psychologii osobnosti je koncepce **E. Sprangera**. Tuto koncepci přebíráme z textu Smékala (2009; str. 257-258). Spranger svou teorii popisuje především v díle „Lebensformen“ („Životní formy“). Životní formy jsou duchovní principy determinující přístup lidí ke světu. Těmito principy jsou: pravda, krása, užitek (zisk), láska k lidem, moc, bůh/moudrost. Podle upřednostňování některého z těchto principů Spranger rozděluje lidi do šesti typů:

1. *Teoretický člověk*: upřednostňuje princip pravdy. Dá se říci, že tedy usiluje o pravdivé poznání, ať už zákonitostí, podstaty světa nebo vztahů mezi lidmi. To jsou pro něj hlavní hodnoty.
2. *Estetický člověk*: vyhledává ve světě zážitek, estetický dojem nebo příležitost k vlastnímu vyjádření (nemusí jít pouze o vyjádření estetické). Svět vnímá v barevných odstínech, hudebních tónech, nejrůznějších rytmech apod. Pokud je pro něj to, co vnímá harmonické, prožívá libost. Pokud je svět okolo něj disharmonický, prožívá nelibé pocity a strádá.
3. *Ekonomický člověk*: má za nejvyšší hodnoty užitek a zisk. Hodnotné je pro něj to, co přináší užitek jemu samému nebo jeho blízkým. Podle Sprangera je to člověk egocentrický.
4. *Sociální člověk*: má za stěžejní hodnotu druhé lidi. Hodnotná je pro něj tedy láska k lidem. Ideálem je pak všeobjímající láska k lidstvu. Smékal (2009) uvádí, že se jedná o rozporuplný typ: na jedné straně je patriarchálnost, na straně druhé láska k bližnímu, stvrzující jeho lidskost.
5. *Mocenský člověk*: usiluje o moc ve smyslu podřízení se vyšším principům, vyšším zásadám. Uplatňuje moc vyšších zásad, se kterými se ztotožňuje (Prudký, 2009). Moc chápe jako činnost působící na jednání a motivy jiných lidí. Neusiluje o moc administrativní.
6. *Náboženský člověk*: hledá smysl života. Jeho nalezení je pro něj nejvyšší hodnotou. Jedná se spíše o „implicitní náboženskou orientaci“.

Smékal (2009; str. 258) dále uvádí pojetí **W. Sterna** (1923), který chápe hodnotové orientace jako vysoce zobecnělé motivy. Ty je možné rozdělit do kategorií podle základních směrů orientace. Rozlišuje je tedy na:

1. *autotelické*, které mají účel sám v sobě, v Já
2. *heterotelické*, které kladou důraz na druhé lidi
3. *hypertelické*, které jsou zaměřené na to, co jedince přesahuje, na ideály

Další významnou koncepcí hodnot v psychologii, je pojetí **V. E. Frankla**. Ve svém díle „Ärztliche Seelsorge“ („Lékařská péče o duši), kde pokládá základy existenciální analýzy a logoterapie, mimo jiné popisuje svět hodnot ve třech hodnotových kategoriích. Člověk během života čerpá hodnoty ze všech tří kategorií, a to podle situace, v níž se právě nachází. „Život vyžaduje od člověka v tomto směru vyslovenou elasticnost, elastické přizpůsobování se šancím, které se mu naskýtají.“ (Frankl, 2006; str. 61). Realizací hodnot v každé z kategorií může člověk dávat životu smysl. Hlavními kategoriemi hodnot podle Frankla (2006) jsou:

1. *tvůrčí hodnoty*: které člověk uskutečňuje tvůrčí činností, tedy tak, že něco vytváří, něco po sobě zanechává
2. *zážitkové hodnoty*: člověk realizuje v „přijímání světa“, ve svém prožívání
3. *postojové hodnoty*: jejichž realizace spočívá v tom, jak se člověk staví ke svému životu, především k omezením svého života; jaký zaujímá postoj k nejrůznějším životním situacím. Frankl tuto kategorii považuje za hodnoty nejvyšší, protože právě v této kategorii záleží na tom, jak se člověk postaví vůči osudu, který nelze změnit.

Kategorie hodnot dle **M. Rokeache** jsme popsali v dřívější kapitole, proto zde jeho pojetí pouze stručně shrneme. Rozděluje hodnoty do dvou hlavních kategorií (in Smékal, 2009):

1. *instrumentální hodnoty*: prostřednictvím nich dosahuje člověk toho, co je pro něj hodnotné, důležité
2. *cílové hodnoty*: cíle, kterých člověk dosahuje; cena, kterou pro člověka objekty nabývají

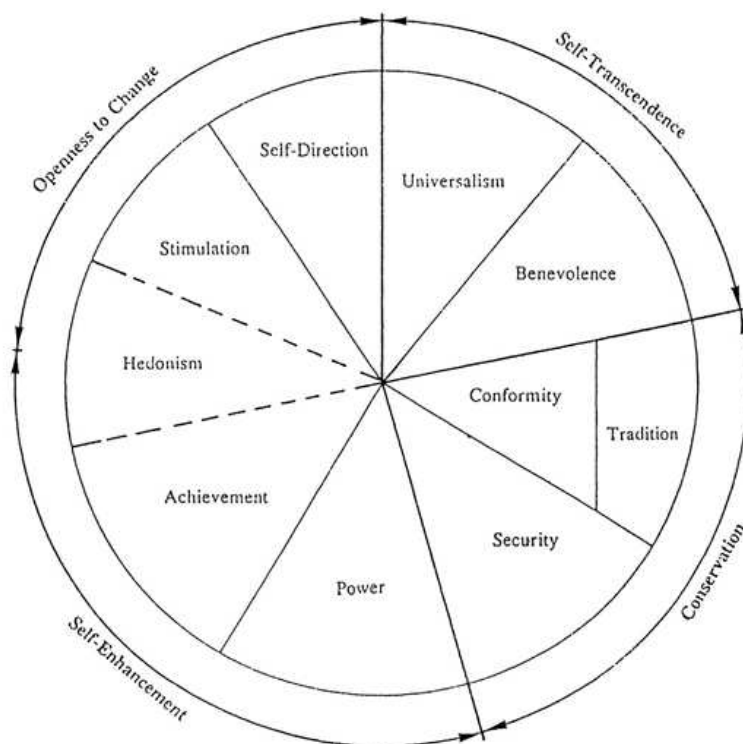
E. Fromm (2001) se ve svém „Mít nebo být“ zabývá společností, prospěšností člověka pro společnost a patologií člověka ve společnosti. Rozlišuje lidi podle dvou základních charakterových orientací, kterými jsou sobectví a altruismus. Podle charakterové orientace se člověk nachází v jednom ze dvou módů (způsobů) existence. Tyto dva módy jsou extrémními případy. Mnohem spíše se v každém člověku tyto existenční módy míchají. Nicméně dle Fromma (2001) v jedinci vždy jeden z módů převládá a podle něj je pak orientován.

1. *modus „mít“*: vlastnický modus; člověk je zaměřen na soukromé vlastnictví, jedná dle sebezáchovných motivů; může jednat egocentricky; svou hodnotu určuje podle množství majetku, který vlastní
2. *modus „být“*: předpokladem pro bytí je nezávislost, svoboda a přítomnost kritického rozumu; jedná se o aktivní bytí (aktivita jako vnitřní tvořivé prožívání našich lidských schopností); člověk, který se obnovuje, překračuje vlastní egocentričnost, má zájem naslouchat a dávat

V současnosti je velmi vlivná teorie hodnot a hodnotových orientací **S. H. Schwartze**, kterou vytvořil v roce 1992. Výše, v kapitole 1, uvádíme pět vlastností, jež má dle něj, většina definic hodnot společných. Společně s Bilským ještě definovali, že „primární obsahový aspekt hodnoty je typ cíle nebo motivačního zájmu, který vyjadřuje“ (Schwartz, Bilsky; in Řeháková 2006). Na základě mnoha empirických výzkumů nakonec odvodil Schwartz deset základních hodnotových typů. Uvádíme je zde dle Řehákové (2006; str. 109-110):

1. *Samostatnost (self-direction)*. Cílem je nezávislost myšlení a volby jednání. Dále pak tvořivost a zvědavost. Odvozeno z potřeby ovládat, kontrolovat; potřeby autonomie a nezávislosti.
2. *Stimulace (stimulation)*. Cílem je vzrušení, novost, výzva. Odvozeno z předpokladu, že k optimální úrovni aktivace je důležitá pestrost a mnohotvárnost podnětů.
3. *Požitekářství (enjoyment, hedonism)*. Cílem je požitek, rozkoš, smyslové uspokojení. Odvozeno z potřeby požitků a z potěšení, které vzniká uspokojováním těchto hodnot.

4. *Úspěch (achievement)*. Cílem je osobní úspěch posouzený dle sociálních standardů. Odvozeno z předpokladu, že kompetentní vystupování je podmínkou pro získání zdrojů pro přežití, úspěšné sociální vztahy a institucionalizované chování.
5. *Moc (Power)*. Cílem je dosažení určité prestiže a sociálního statutu. Dále pak kontrola nebo dominance nad lidmi a zdroji.
6. *Bezpečnost (security)*. Cílem je vlastní bezpečnost, stabilita a vyrovnanost. Zároveň také bezpečnost společnosti a sociálních vztahů. Odvozeno ze základních individuálních a skupinových požadavků.
7. *Konformismus (restrictive conformity, conformity)*. Cílem je sebekázeň, sebekontrola v chování, zájmech a popudech, jež by mohly být v rozporu se stávajícími sociálními zvyky a normami.
8. *Tradice (tradition)*. Cílem je respekt, oddanost a přijetí zvyků a ideálů, které jsou zavedeny v určité kultuře nebo náboženství.
9. *Benevolence (benevolence)*. Cílem je dosažení a zachování prospěchu pro ty, s nimiž jsme v každodenním kontaktu.
10. *Universalismus (universalism)*. Cílem je pochopení, uznání, tolerování a ochrana všech lidí a přírody. Je odvozen z požadavků zajišťujících přežití.

Obr. 1 Kruhové schéma hodnotových typů dle Schwartze

V obr. 1 je znázorněna dynamická struktura uvedených hodnotových typů dle Schwartze. Jsou v něm znázorněny konfliktní a souladné vztahy, jejichž schéma je kruhové a představuje motivační kontinuum. Čím jsou k sobě blíže jednotlivé výseče, představující jednotlivé hodnoty, tím jsou si jejich motivace podobnější. Naopak, čím jsou od sebe vzdálenější, tím jsou jejich motivace protichůdnější. Struktura hodnot se dá dle tohoto schématu vyjádřit ve dvou dimenzích. První z nich je *překročení sebe sama* (Self-Transcendence) a *posílení ega* (Self-Enhancement), kde na jedné straně stojí hodnoty s důrazem na druhé lidi, proti hodnotám sledující vlastní zájmy jedince. Druhou z dimenzí je pak *otevřenost změně* (Openness to Change) a *konzervace* (Conservation), kde stojí hodnotové typy samostatnost a stimulace, proti bezpečnosti, konformismu a tradici. Hodnotový typ *požitkářství* v sobě obsahuje prvky posílení ega (Self-Enhancement), ale také otevřenost změně (Openness to Change) (Řeháková, 2006).

Byl také navržen 11. hodnotový typ - *Spiritualita (spirituality)*. Je odvozen z předpokladu, že základní význam tradičních přesvědčení a zvyků je v tom, že vnášejí řád do každodenního života a dávají životu smysl. Spirituální hodnoty se týkají „nejzákladnějšího smyslu existence reality“ (Řeháková, 2006; str. 110). Tento hodnotový typ se ale na základě výzkumů ukázal nebýt tolik univerzálním (alespoň tak, jak je v teorii formulován), proto byl z typologie vypuštěn (Řeháková, 2006).

3. Smysl života

Lidé mají přirozenou potřebu hledat v událostech, životě a světě obecně určitý řád, smysl, význam. Člověk hledá často útěchu ve víře, že zapadá do nějakého vyššího, nadřazeného a uceleného řádu světa (Yalom, 2006). Frankl (2006) zdůrazňuje u člověka tzv. vůli ke smyslu, což znamená, „že každý člověk v zásadě usiluje o to, aby ve svém životě našel nějaký smysl, popřípadě aby tento smysl naplnil.“ (str. 210). Jung (1995) mluví o rozumu. „Vědomí musí mít rozum, aby v chaosu neuspořádaných individuálních případů celku světa nejprve odhalilo řád a pak jej alespoň v dosahu lidské moci také vytvářelo. Máme chvályhodnou a prospěšnou snahu co možná vymístit chaos iracionálna v nás i mimo nás. V tomto procesu jsme dospěli dosti daleko.“ (str. 212).

Samotné slovo *mysl* může nabývat mnoha významů. Pro naši práci definujeme *mysl* jako „význam, duchovní obsah, cíl a účel nějakého úsilí“ (Raban, 2008; str. 18). *mysl* ve spojení s životem, tedy *mysl života*, vyjadřuje celkové zaměření lidské existence. Přídavné jméno od slova *mysl*, tedy *mysluplný*, vyjadřuje obdobný význam. Když si lidé vytvářejí pojetí o smyslu (mysluplnosti) života, procházejí procesem hodnocení (appraisal), přehodnocování (reappraisal) a revidování významu určité události nebo celé řady událostí (Taylorová; in Křivohlavý, 2006; str. 45). Yalom (2006) používá pojmy *mysl života* a *cíl života* jako synonyma. Otázky po smyslu života neukazují dle Frankla (2006) na žádnou patologii. Spíše se jedná o specificky lidskou otázku. Pouze člověk je schopen ptát se po smyslu svého života a tím „svou existenci uvést v pochybnost“ (str. 43).

Otázky po smyslu života mohou být v základu dvojího druhu. Vzhledem k naší práci je důležité tyto dva druhy rozlišit. Mohou to být otázky po tzv. smyslu *pozemském* nebo smyslu *kosmickém*. „Jaký má můj život smysl?“ je typickou otázkou po pozemském smyslu života. Kdo prožívá pocit smysluplnosti vlastního života, vnímá, že má jeho život nějaký účel nebo funkci a je možné je naplnit usilováním o konkrétní cíle. Oproti tomu otázka: „Jaký smysl má život?“ je otázkou obecnou, jež se ptá po kosmickém smyslu života, tedy smyslu života vůbec. Zda existuje celkový, soudržný vzorec veškerého života (Yalom, 2006).

Dle uvedeného v kapitolách o hodnotách, můžeme spolu s autory, zabývajícími se touto tematikou, usuzovat na úzkou provázanost světa hodnot se smyslem života. Křivohlavý (2006; str. 50) uvádí definici smysluplnosti života dle Reker a Wonga (1988), jež zní: „Smysluplnost života je výrazem hodnoty, kterou přisuzujeme událostem a běhu života, i významu, který přiřazujeme vlastní existenci“.

V psychologii je asi nejvýznamnější postavou zabývajícím se smyslem života Viktor Emil Frankl, který položil základy logoterapie a existenciální analýzy, jejichž ústředními tématy jsou právě otázky týkající se lidské existence a jejího smyslu. Za základní dílo je v tomto směru považován jeho spis Lékařská péče o duši. Frankl (2006) uvádí, že je velmi důležité, aby člověk, hledající smysl života, nejprve přijal odpovědnost. Ta je dle něj „substanciálním základem lidské existence“. Odpovědnost vždy znamená: odpovědnost vůči smyslu.“ (str. 43). Když mluví Frankl (2006) o tom, že být člověkem je být odpovědným, myslí tím, být odpovědným za realizaci hodnot. Hodnoty nabývají konkrétní formy a vztahují se jak k dané situaci, tak k jedinci. Mění se tedy od osoby k osobě, ale i od hodiny k hodině, což znamená, že se každá životní situace vyskytuje pouze jednou. Člověk má tedy prožívat svou existenci jako „odpovědnost vůči realizaci hodnot“, ale také jako odpovědnost za svůj vlastní specifický životní úkol. (str. 68). Když se člověk rozhoduje pro určitý cíl, musí na sebe vzít za toto rozhodnutí také odpovědnost. Pokud je lidské žití a jednání cílesměrné, každý člověk přebírá odpovědnost za své rozhodnutí pro cestu k hodnotnému a smysluplnému cíli (Křivohlavý, 2006).

Důležitá je také svoboda, a to svoboda *k něčemu*, nikoliv svoboda *od něčeho* (např. Frankl, 2006; Fromm, 1993). Lukasová (1998) k tomu uvádí, že „člověk přirozeně není svobodný od svých tělesných a psychických podmíněností. Franklovi jde o svobodu k něčemu - totiž o svobodný postoj k těmto podmínkám a podmíněnostem. Jde mu o ono „a přece“, o možnost člověka svobodně volit odpověď na svůj osud.“ (str. 11).

4. Empirická část

4.1. Výzkumný problém

Výzkumným problémem je v naší práci poznání hodnot, hodnotových orientací a toho, jak vnímají smysl života členové Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi. Bereme na zřetel specifika této náboženské skupiny (viz především kap. 1.3 a 1.4) a chceme alespoň částečně přispět k jejich hlubšímu poznání a pochopení. Na hodnoty a hodnotové orientace nahlížíme především jako na fenomény kulturně a institucionálně podmíněné (viz především kap. 2.1 a 2.2).

4.2. Výzkumná metoda

Pro výzkum hodnot, hodnotových orientací a vnímání smyslu života u členů Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi jsme zvolili kvalitativní výzkumný design, a to v rámci zakotvené teorie, za použití polostrukturovaného hloubkového rozhovoru, jako techniky sběru dat. Kvalitativní přístup volíme především proto, že chceme do hloubky poznat subjektivní vnitřní zkušenost respondentů, a to v co nejširším kontextu.

4.2.1 Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum je designem nabízejícím výzkumníkovi mnoho způsobů uchopení určitého problému či tématu (Prudký, 2009). Vedle přístupu kvalitativního stojí přístup kvantitativní. Miovský (2006) chápe dělení výzkumných přístupů na kvalitativní a kvantitativní čistě didakticky. V praxi dle něj není vždy snadné určit, zda je výzkum opravdu zpracován v duchu kvalitativního přístupu. Striktní dělení metodologie na kvantitativní a kvalitativní může vyvolávat chybné mínění, že existují metodologie dvě. Vědecká metodologie, jak uvádí, však existuje pouze jedna.

Hartl a Hartlová v Psychologickém slovníku (2009) pod heslem *kvalitativní výzkum* uvádějí, že se jedná o výzkum postpozitivistický, naturalistický, „kdy zdrojem dat jsou přirozená prostředí, ...přičemž důraz je kladen na výklad zkoumaných jevů očima účastníků.“ (str. 687). Strauss a Corbinová (1999) definují kvalitativní výzkum, jako

každý výzkum, prováděný bez užití statistických metod nebo jiných kvantifikačních způsobů. Některé údaje mohou být kvantifikovány, ale analýza samotná je kvalitativní. Uvádějí dále hlavní dovednosti nutné k provádění kvalitativního výzkumu. Jsou jimi: „dovednost odstoupit a kriticky analyzovat situaci, vyhnout se zkreslení, získat platné a spolehlivé údaje, a konečně schopnost abstraktního myšlení“ (str. 11). K tomu ještě dodávají, že je důležité, aby měl výzkumník určitou teoretickou a sociální vnímavost, schopnost udržet si analytický odstup a zároveň využíval předchozích zkušeností, znalostí a dovedností k interpretaci toho, co vidí. Dále je důležitá všímavost a dobré komunikační schopnosti. Disman (1993) definuje kvalitativní přístup jako „nenumerné šetření a interpretaci sociální reality“. Cílem takového výzkumu je odkrývání významu podkládaného informacemi, které jsou výzkumníkovi sdělovány (in Miovský, 2006; str. 16). Miovský (2006) vytvořil vlastní definici kvalitativního přístupu. „Kvalitativní přístup je v psychologických vědách přístupem využívajícím principů jedinečnosti a neopakovatelnosti, kontextuálnosti, procesuálnosti a dynamiky a v jeho rámci cíleně pracujeme s reflexivní povahou jakéhokoliv psychologického zkoumání. Pro popis a interpretaci nekvantifikovaných či nekvantifikovatelných vlastností zkoumaných psychologických fenoménů naší vnitřní a vnější zkušenosti využívá kvalitativních metod“ (str. 18).

Dle Hollowaye a Todrese (2007) je kvalitativní výzkum v nejlepším případě směsí umění a vědy. Umění a věda se míchají ve dvou úrovních, a to v procesu i účelu výzkumu. Účelem kvalitativního výzkumu není jen vědecký koncept toho, co je pravdivé, ale je jím také určitá estetika a etika, které by snad mohly reflektovat Platonovo pojetí „dobrého, pravdivého a krásného“ (str. 12). Miovský (2006) mluví o analýze dat v kvalitativním výzkumu jako o vysoce kreativním procesu, jehož výsledek úzce závisí na osobnosti výzkumníka, jeho individuálních schopnostech, šíři teoretického záběru a jeho praktických zkušenostech.

Povaha kvalitativního výzkumu by se dala shrnout takto: Základní postoj výzkumníka v kvalitativním výzkumu je takový, že člověk spoluvytváří realitu, kterou je možno nazírat z nekonečně mnoha úhlů a proces poznávání je zároveň procesem interpretace. Realitu je pak třeba interpretovat, spíše než objevovat. Principem poznávání, podle nazírání výzkumníka v rámci kvalitativního přístupu, je holistický přístup, tedy že celek není pouhým součtem svých částí. Na jednání člověka je nazíráno

jako na volní akt a projev svobodné volby mezi různými alternativami. Samotná strukturace plánu výzkumu je pak nízká a umožňuje v průběhu výzkumu provádět změny. Výzkumník většinou zjišťuje existenci a význam nejrůznějších proměnných až během samotné realizace výzkumu. Výzkumník je sám do jisté míry účastníkem výzkumu, jelikož je ovlivněn vlastními postoji, předsudky a předchozí zkušeností. Svým zkoumáním ovlivňuje přímo nebo nepřímo zkoumaný jev a mění jej. Důležitým kritériem pro úspěch výzkumu je navázání osobního vztahu výzkumníka s účastníky výzkumu. Povaha získaných dat je pak hluboká a bohatá (Mioviský, 2006).

Prudký (2009) uvádí, že se kvalitativní výzkumy, v rámci zkoumání hodnot, mohou stát inspirací a prohloubením výzkumů kvantitativních. „Příběh“ hodnot pravděpodobně není úplný bez kvalitativního zkoumání.“ (str. 123). Dále uvádí, že pro výzkum hodnot je kvalitativní výzkum vlastně vhodnější, než výzkum kvantitativní. Je to dáno především mnohovýznamností hodnot, jejich diferencovaností, přímým spojením se subjektivními, skupinovými, kulturními a dalšími vlivy.

4.2.2 Zakotvená teorie

Jednou z možností přístupu k analýze získaných dat, v rámci kvalitativního výzkumu, je tzv. zakotvená teorie (Grounded Theory). Tuto metodu vyvinuli autoři Glaser a Strauss v roce 1967. Po různých změnách byla přeložena do češtiny její podoba původně publikovaná Straussem a Corbinovou v roce 1990 (Mioviský, 2006).

„Zakotvená teorie je teorie induktivně odvozená ze zkoumaného jevu, který reprezentuje. To znamená, že je odhalena, prozatímně ověřena systematickým shromažďováním údajů o zkoumaném jevu a analýzou těchto údajů. Proto se shromažďování údajů, jejich analýza a teorie vzájemně doplňují. Nezačínáme teorií, kterou bychom následně ověřovali. Spíše začínáme zkoumanou oblastí a necháváme, ať se vynoří to, co je v této oblasti významné“ (Strauss, Corbinová, 1999; str. 14). Dobře utvořená zakotvená teorie musí podle Strausse a Corbinové (1999) splňovat čtyři základní kritéria, jimiž jsou shoda, srozumitelnost, obecnost a kontrola. *Shoda* znamená, že kódované skutečnosti odpovídají pozorovaným skutečnostem. *Srozumitelnost* znamená smysluplnost, obsažnost a snadnou pochopitelnost pro zkoumané osoby a pro odborníky pracující v této oblasti. *Obecnost* zakotvené teorie znamená aplikovatelnost

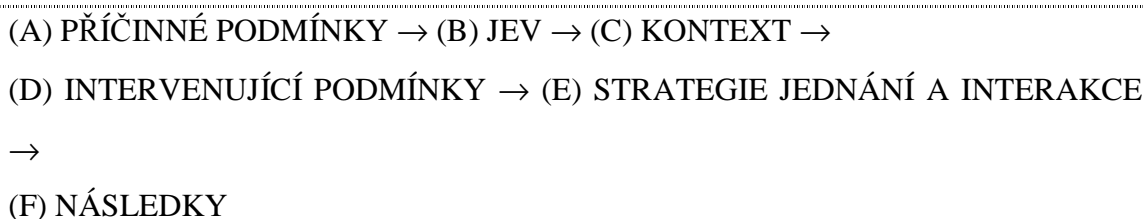
na jevy a situace podobné těm zkoumaným. Je to dostatečná abstraktnost a pružnost teorie vycházející z obsažných, srozumitelných údajů a širokých, pojmových interpretací. *Kontrola* je zpětné ověřování teorie v porovnání s výchozími daty. Pro kritérium obecnosti platí, že v rámci kvalitativního přístupu musí být proces zobecnění adekvátně zdůvodněn a musí být vymezena jeho kontextuální platnost (Miovský, 2006).

Metoda zakotvené teorie nabízí návod jak analyzovat data, přičemž stimuluje přemýšlení o nich. Analýza dat sestává především ze specifických technik kódování. Kódování zde představuje operace, pomocí nichž jsou údaje analyzovány, konceptualizovány a následně syntetizovány novým způsobem. Jedná se o hlavní proces tvorby teorie, vycházející z údajů. Jednotlivé typy (stupně) kódování nemusejí následovat nutně za sebou a nejsou od sebe v kódovacím postupu striktně odděleny. Také postupy jednotlivých kódovacích procesů je možné používat přizpůsobivě, dle okolností. Důležité ale je neustálé odstupování a dotazování typu: O co tu jde?, Co je zde důležité?, a další. (Strauss, Corbinová, 1999).

Předtím, než popíšeme jednotlivé typy kódování a jejich specifika, objasníme pojem *významová jednotka*. Jedná se o „určitý vymežitelný úsek (obvykle) textu (např. přepisu interview), který je nositelem nějaké informace“ (Glasser, Strauss, 1967; in Miovský, 2006; str. 227-228). Poté, co identifikujeme a roztřídíme významové jednotky, začneme s kódováním. Jednotlivé typy kódování popisujeme, velmi zjednodušeně, dle Strausse a Corbinové (1999).

- a) *Otevřené kódování* Jednotlivé významové jednotky se skládají z pojmů, označujících jednotlivé události (jevy, pocity, soudy a další). Při otevřeném kódování studujeme údaje a provádíme označování a kategorizaci pojmů, to znamená, že pojmy řadíme do kategorií. Pojmy a kategorie vzájemně porovnáváme a zjišťujeme podobnosti a rozdíly mezi nimi. V této fázi kódování jsou kategorie provizorní. Kategoriím přiřazujeme různé vlastnosti a jednotlivým vlastnostem určujeme dimenze, tj. jejich umístění na škále.
- b) *Axiální kódování* Postupy, pomocí nichž vytváříme spojení mezi kategoriemi. Tato spojení se tvoří pomocí tzv. paradigmatického modelu, který zahrnuje podmiňující vlivy, kontext, strategie jednání a interakce a následky.

Paradigmatický model můžeme zjednodušeně vyjádřit pomocí následujícího schématu:

Použití tohoto modelu nám umožňuje o datech systematicky přemýšlet a vzájemně je mezi sebou vztahovat složitými způsoby. Subkategorie uvádíme do vztahu s kategoriemi pomocí kladení si otázek, zjišťujících typ vztahu.

- c) *Selektivní kódování* Proces, při kterém vybereme jednu centrální kategorii (ústřední jev), kterou pak systematicky uvádíme do vztahu s ostatními kategoriemi. Vztahy mezi nimi nadále ověřujeme. V případě potřeby ještě rozvíjíme a zdokonalujeme některé kategorie. Snažíme se vytvořit z konceptu příběh, tedy vyprávění o ústředním jevu výzkumu. Postupy selektivního kódování se liší od postupů axiálního kódování hlavně ve vyšší míře abstrakce.

Metoda zakotvené teorie se nám zdála vhodným prostředkem pro práci s daty, především díky své dynamičnosti a procesuálnosti. Vzhledem k dynamické povaze hodnot chceme zachytit, mimo jiné, jak se vyznávané hodnoty svědků Jehovových měnily v čase. Chceme se také pokusit formulovat teorii, i když jsme si vědomi velkých omezení. Metody analýzy dat v zakotvené teorii udávají pevný rámec, i když bychom netvořili teorii, ale zůstali bychom na deskriptivní rovině. Tak uvádějí Strauss a Corbinová (1999).

4.2.3 Polostrukturovaný hloubkový rozhovor

Jako techniku sběru dat jsme použili polostrukturovaný hloubkový rozhovor, jehož zásady zde uvedeme.

Při polostrukturovaném rozhovoru (interview) se tazatel drží předem připraveného schématu rozhovoru. Toto schéma je pro něj závazné a většinou specifikuje okruhy

otázek, na které se bude účastníků výzkumu ptát. Je možné, aby dle potřeby měnil pořadí otázek. Výzkumník se může probandů doptávat, například zda jimi formulovanou výpověď chápe a interpretuje správně nebo zda by mohli ještě něco doplnit, vysvětlit. Výzkumník tak činí především proto, aby téma rozpracoval do hloubky, jaká je pro jeho výzkum potřeba, vzhledem k definovaným cílům a výzkumným otázkám. Výzkumník má tedy v polostrukturované rozhovoru předem definované *jádro rozhovoru*, což je minimum otázek, které musí tazatel během rozhovoru probrat. Jemné nuance ve znění otázek jsou přípustné. Další otázky, tzv. doplňující, může tazatel použít, pokud se mu zdá, že vhodně rozšiřují původní zadání nebo pokud je třeba účastníka výzkumu motivovat, apod. (Miovský, 2006).

Každý jednotlivý rozhovor jsme zaznamenávali na diktafon, aby byly výpovědi zachovány v přesném znění. Rozhovory se odehrávaly v domácím prostředí každého z respondentů. Tak bylo zajištěno soukromí a co největší pohodlí pro respondenty. Všechny účastníky výzkumu jsme poučili o etických zásadách ve výzkumu, především pak o tom, že bude zachována jejich anonymita, že nemusejí na každou otázku odpovídat, pokud by se měli cítit nepříjemně, a že mohou kdykoliv rozhovor ukončit. Dále jsme požádali o souhlas s nahráváním, jehož nutnost jsme adekvátně zdůvodnili. Jednotlivé rozhovory trvaly přibližně třicet až pětáctyřicet minut. Rozhovory jsme na základě nahrávek doslovně přepsali a následně provedli jejich analýzu, dle postupů v rámci metody zakotvené teorie (viz. kap. 4.2.2). Doslovný přepis rozhovorů uvádíme v přílohách. Záměrně je ponecháváme v původním znění, s chybami a slangovými výrazy. Samotné schéma rozhovoru, jež jsme vytvořili pro účely výzkumu, také uvádíme v přílohách.

4.3. Výzkumné otázky

V rámci našeho výzkumu jsme si položili několik výzkumných otázek. Jako hlavní jsme formulovali dvě výzkumné otázky: **Jaké hodnoty vyznávají svědkové Jehovovi?** a **Co je pro svědky Jehovovy smyslem života?** Tyto poměrně široké otázky doplňujeme dalšími výzkumnými otázkami, a to: Co dodává svědkům Jehovovým sílu určité hodnoty vyznávat? Změnily se hodnoty svědků Jehovových po konverzi, popřípadě jak se změnily?

4.4. Výzkumný vzorek

Výběr vzorku v kvalitativním výzkumu se řídí odlišnými filosofickými a metodologickými předpoklady, než výběr vzorku ve výzkumu kvantitativním. V kvalitativním výzkumu se pravidlo znáhodnění výzkumného souboru uplatňuje v omezené míře nebo vůbec. Metody výběru výzkumného souboru v kvalitativním výzkumu se označují jako *nepravděpodobnostní metody (non-probabilistic sample)* (Miovský, 2006).

Základním kritériem pro výběr výzkumného vzorku pro náš výzkum, byl požadavek, že chceme poznat osobní vnitřní zkušenost každého z účastníků. Volili jsme proto výběr jednotlivých případů. Známe se s praktikujícími svědky Jehovovými, proto jsme začali u nich. Následně jsme dostali kontakt na další svědky Jehovovy, kteří byli ochotni s námi provést rozhovor. Takováto nepravděpodobnostní metoda výběru vzorku výzkumu by se dala nazvat metodou *sněhové koule (snowball)* (Miovský, 2006). V našem případě tedy velmi zjednodušeně. Výběr vzorku neprobíhal složitým způsobem. Jsme si vědomi, že vybraný výzkumný vzorek nemůže být příliš reprezentativní, už díky způsobu výběru jednotlivých případů a díky své velikosti. Miovský (2006) uvádí, že dosažení reprezentativnosti u výsledného souboru, získaného metodou sněhové koule, je v zásadě problematické. Ve výzkumném souboru jsou zahrnuti jak muži, tak ženy.

Náš výzkumný vzorek tak tvoří čtyři respondenti, kteří jsou pokřtěnými členy Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi. Výzkumný vzorek tedy tvoří dvě ženy, ve věku 18 a 38 let; dále pak dva muži, ve věku 38 a 43 let. Ve výzkumném souboru jsou zastoupeni členové ze dvou sborů svědků Jehovových, jež působí v Jihočeském kraji. Rozhovory se odehrály v domácím prostředí každého z respondentů. Tak bylo pro respondenty zajištěno soukromí a co největší pohodlí. Jednotlivé rozhovory trvaly přibližně třicet až pětáctyřicet minut.

4.5. Výzkum

Jednotlivé doslovné přepisy rozhovorů jsme řádek po řádku analyzovali. Jako významové jednotky jsme většinou označili věty nebo souvětí. Zároveň s analýzou

přepisů rozhovorů, nám vystupovaly kategorie, pod které jsme právě jednotlivé významové jednotky mohli zařadit. Každému z respondentů jsme přiřadili barvu, abychom dobře rozeznali, která výpověď (významová jednotka) patří kterému z respondentů. Výsledek otevřeného kódování uvádíme v přílohách.

Používáme některé zkratky, a to zkratku SJ (svědkové Jehovovi a všechny ostatní tvary tohoto spojení). Dále pak NSSJ, jež je zkratkou pro Náboženskou společnost Svědkové Jehovovi.

Nyní k samotným kategoriím, které nám vyvstaly během procesu *otevřeného kódování*. Celkem jsme identifikovali dvacet kategorií:

Výchova; Studium; Jehova, Boží království; Překážky víry, mínusy; Společenství; Obhájení víry - síla vyznávat; Plusy; Biblická měřítko - nauka NSSJ; Orientace na druhé, pomoc druhým; Přátelství; Rodina; Práce; Manželství; Partner; Kritičnost, odstup; Smysluplný život; Vlastní vůle; Zdraví; Věrnost NSSJ; Budoucnost.

Po této fázi bylo nutné kategorie konceptualizovat, to znamená určit, které kategorie jsou hlavní a které jsou jim podřazené - tedy jejich subkategorie. Data jsme tedy uspořádali do následující podoby:

- **Výchova**
  - Vlastní vůle
  - Studium
  - Obhájení víry - síla vyznávat
  - Plusy
    - Společenství SJ
    - Zdraví
- **Jehova, Boží království**
  - Biblická měřítko - nauka NSSJ
    - Orientace na druhé, pomoc druhým
    - Smysluplný život
    - Partner
    - Manželství
    - Přátelství
    - Budoucnost
    - Věrnost NSSJ
    - Práce
    - Kritičnost, odstup
- **Rodina**
- **Překážky víry**

V tomto schématu jsou označeny kategorie a zároveň jejich hierarchický vztah.

4.6. Výsledky

Nyní se budeme zabývat jednotlivými kategoriemi, které definujeme. Jako příklady uvádíme komentáře respondentů.

Výchova

Kategorii „Výchova“ vymezujeme poměrně široce. Řadíme sem především rodinné prostředí, které může být do jisté míry determinující k tomu, stát se v budoucnu pokřtěným svědkem Jehovovým. Dále pod tu kategorii řadíme všechny kategorie, které nějakým způsobem vypovídají o budování vztahu k Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi a budování víry.

Všude, kde se mluví o Bibli, je myšleno Svaté Písmo - Překlad nového světa, vydané společností Strážná věž - Watchtower Bible And Tract Society Of New York.

Všichni respondenti, kromě jednoho, uvedli, že byli od dětství vychováni ve víře SJ nebo vyrůstali v rodině, kde oba rodiče byli SJ.

„Byla jsem vychovávána odmalička.“ „Výchova tam hrála určitě roli...“ (žena, 18let)

„Vyrůstala jsem v rodině SJ, takže vlastně rodiče byli oba dva SJ.“ „Jo, tak já myslím, že je to přirozený, když rodiče tomu věří, tak chtějí dětem to nejlepší, o čem jsou přesvědčení, že o nějakých hodnotách, tak to dětem předat.“ (žena, 38 let)

„Mě už tak vychovali rodiče.“ (Muž, 43 let)

Respondenti explicitně uvádějí, že byli ve víře SJ vychováni vlastními rodiči. Zároveň zdůrazňují vlastní vůli v rozhodnutí, stát se SJ.

„Musela jsem si k tomu sama přijít, cítila jsem to tak.“ (žena, 18)

„Tak já jsem vyrůstala v rodině SJ, takže vlastně rodiče byli oba dva SJ a stejně to není náh jako že bych...tam není automatickej předpoklad, žejo, že budu SJ taky, takže sem sama si k tomu našla náh tu cestu, že sem si tu víru vybudovala a rozhodla sem se sama za sebe.“ (žena, 38 let)

Respondenti dále uváděli a vyzdvihovali význam studia pro to, aby se mohli stát SJ i pro to, aby SJ mohli v průběhu času zůstat. Studium je myšleno studium Bible, ostatních publikací vydávaných Strážnou věží (viz. kap. 1.3, 1.4), dále pak rozmluvy s praktikujícími SJ.

„... ještě 3 roky předtím jsem zkoumal. Musíš to poznat a pak teprv se rozhodneš. Studuješ biblický myšlenky, pak jestli s tím souhlasíš, tak se k tomu přidáš. jestli ne, tak jdeš dál.“ „Oslovila mě biblická pravda, že sem si jí moh ověřit... že to není zaprvý hloupý a za další, že je to pravda. To, že to nebyly jen

ňáký jejich výmysly.“ „Měl jsem strach, jestli to není nějaká nebezpečná sekta... ve chvíli, kdy jsem poznal, že to co říkají, taký dělají...že je to založený na Bibli, ne na jejich názorech....tak sem byl schopnej tomu důvěřovat.“ (muž, 48 let)

„ Studium je důležitý, protože kdyby člověk přestal, tak sklouzne zase dolu.“ (žena, 18 let)

Aby měli sílu vyznávat svou víru a hájit hodnoty SJ, bylo pro respondenty důležité pevné postavení za biblická měřítká. Zároveň jim pomáhají určité výhody, které jim jejich víra nabízí, jako třeba ochrana zdraví.

„Hlavně studium mi pomáhalo jednat správně, a pak člověk se musí pevně postavit za ty měřítká... protože voni se tě na to budou ptát a ty si za tím musíš stát a jako si vybojovat ty svoje názory...“ (žena, 18 let)

„Spíš mě to zachránilo před některýma věcmá...Byl bych mnohem dřív rozvedenej.“ „Jo, před nemocema spoustu, protože třeba tou krví se přenáší nemoci. Jo, ale taky samozřejmě pohlavní nemoci žejo.“ (muž, 48 let)

Respondenti vypovídali také o charakteru společenství SJ, ať už se jedná o fungování SJ v oficiálních sborech nebo v každodenním životě. Z jejich výpovědí je patrné poměrně striktní oddělování společnosti SJ od okolního světa.

„...na mezinárodních sjezdech v Polsku, kde sme byli, když mi bylo právě těch 15, tak to bylo úžasný vidět lidi z celého světa, který se k sobě hezky chovaj, uctivě, slušně a s tou přátelskou atmosférou.“ „...jak se tam ty lidi chovali dobře, tak to na mě hodně zapůsobilo, že sem si říkala, že ty lidi se chovaj opravdu podle toho, co je v Bibli.“ (žena, 38 let)

„Velmi si třeba vážím jednoty ve sboru.“ „Cítím tu jednotu, která třeba ve světě není.“ (muž, 43 let)

„Ty, když jdeš na shromáždění do toho Sálu Království, tak se tam všichni chovaj tím správným způsobem a je to hrozně jednoduchý tam projevat ty dobrý vlastnosti.“ „Shromáždění mi dodávají sílu žít podle Bible.“ (žena, 18 let)

Jehova, Boží Království

Kategorii *Jehova, Boží království* jsme vytvořili především proto, že všichni respondenti uvádějí vztah k Bohu - Jehovovi, pravdivost Bible, život dle Biblických zásad, víru v Boží království a další, jako základní hodnoty. Vztah s Bohem také respondenti považují za svůj smysl života.

Od této základní hodnoty - Boha, se odvíjí všechny ostatní hodnoty. Již od počátků analýzy dat se tato kategorie zdála být kategorií centrální, okolo níž se seskupují všechny ostatní kategorie. K této kategorii jsme přiřadili nejvíce významových jednotek.

„Takže vlastně jako pro svědka je pro mě nejdůležitější ...tam je řečeno: na prvním místě stále dávejte Království, což znamená, že ty biblický myšlenky jsou první... No, takže člověk musí mít lásku k Bohu, aby moč ty myšlenky dělat.“ „Já to (smysl života) právě budu mít spojený s tím Bohem. Jo, že sem ty věci dělal pro něj, protože samozřejmě vim z Bible, že to chce.“ (muž, 48 let)

„Určitě to souvisí s mojí vírou, takže láska k Bohu... obecně, ta láska jakoby, tu bych vyzdvihl jako první, protože ta jako všim prostupuje. Ona je vlastně v Bibli vyzdvížená jako ta nejdůležitější boží vlastnost.“ „To ani nejde, když věříme, že nás Bůh stvořil, aby se to neprojevovalo v našich životech i v těch běžných věcech.“ (muž, 43 let)

„Jo, tak na prvním místě určitě teda vztah k Bohu.. vono se to pro mě v životě točí stejně kolem víry, kolem spoluvěřících, kolem té náboženské činnosti, který se hodně věnuju.“ „Vztah s Bohem vnímám jako něco strašně základního, z čeho se pro mě odvíjí teprve teda ty další hodnoty.“ (žena, 38 let)

„...víra je v tom, že mu (Jehovovi) chceš dělat radost v životě, takže podle toho jednáš a jsou věci, který jsou pro tebe hrozně těžký, protože ty sklony máš k něčemu jinému, ale přesto, protože víš, že máš jakoby toho Boha ráda, tak se podle toho snažíš řídit a on ti v tom pomáhá.“ Člověk, který vede smysluplný život „je člověk, kterej žije podle Bible. Kterej se snaží jednat tak, jak se to líbí Jehovovi.“ (žena, 18 let)

Z výpovědí respondentů je patrné, že je pro ně smysluplným životem takový život, který je vedený ve víře, založený na dobrém vztahu s Jehovou. To znamená, že je to život, který se řídí podle pravidel Bible.

Pro SJ je největší hodnotou „ta láska k Bohu a Bible, protože voni ty zásady berou z Bible... ostatní církve si spíš tu Bibli přizpůsobujou těm svejm naukám, kdežto tady je to obráceně, že oni podle Bible přizpůsobujou svoje nauky. Ve chvíli, kdy zjistí, že je něco nesprávně vysvětlovaný, tak to upraví podle té Bible.“ (muž, 48 let)

Respondenti často udávali, že je pro ně důležitá pomoc druhým. Jednou z nauk NSSJ je, že SJ mají rozhlašovat tzv. dobrou zprávu o Božím království. Tím vlastně mohou zachránit druhé, protože ti se pak mají šanci obrátit na víru.

„Asi ta služba je pro mě na prvním místě, protože člověk se nezaměřuje sám na sebe, pomáhá druhým lidem, aby poznali Boha. A vidí úžasný výsledky třeba z těch zkušeností, protože máme třeba rozhovory...a ten člověk vidí, jak to na ně působí, že je to třeba utěší, že maj radost z toho, že jsou klidnější nebo že můžou dělat změny v životě.“ (žena, 18 let)

Životní partner je pro respondenty důležitý, ale vztah k němu je zásadně ovlivněn právě Biblií a naukou NSSJ, jelikož se od Bible odvíjí veškeré další hodnoty respondentů.

„Tak určitě jsem rád, že jsme jako s manželkou. Máme stejnej pohled na život, na svět- to vyplývá z toho, že máme stejnou víru..takže jsem moc rád, že už vlastně jenom tohle, že máme ten stejnej pohled na řadu věcí. (muž, 43 let)

„Na prvním místě je určitě teda vztah k Bohu. pak by to bylo manželství.Je pro mě hodně důležitý to, aby manželství klapalo, aby to prostě byl hezkej vztah. jsme teda spolu s manželem 16 let a zároveň se na to díváme oba dva z toho biblickýho hlediska...“ (žena, 38 let)

„...celkově manželství, jako takový, je pro mě strašně vážná, závažná věc, protože Bible říká, že to manželství má být na celý život, takže to znamená, že si musím vybrat fakt dobře. A není to jednoduchý dneska najít.“ (žena, 18 let)

Další z respondentů (muž, 48 let) uvádí, že pro SJ není jednoduché najít si partnera, protože si ho nemůže vyzkoušet. Vyzkoušet myslí například v sexu. Udává, že sex podle Bible není možný před svatbou. Partneři se prý tedy musejí poznat jiným způsobem - citově apod. Výběr partnera je dle něj důležitý, protože když se SJ splete, Bible říká, že už je to navždy. Bible, nebo alespoň Kristus prý nepřipouští rozvod, nesnáší ho. Partneři musejí být oba SJ, protože Bible prý říká, že „musejí být oba v pánu“, což znamená, že musejí mít oba stejnou víru. Respondent (muž, 48) je přes to rozvedený a udává, že se mu ještě nepodařilo najít někoho, kdo by se k němu hodil.

Kategorii *přátelství* jsme pod kategorií *Jehova, Boží království* zařadili, jelikož z výpovědí respondentů vyplývá, že nejlepší přátele mají většinou z řad SJ.

„... ty nejlepší přátelé by měli se mnou sdílet ty nejdůležitější názory... já mám nejlepší přátele právě z řad SJ, protože se řídí stejnými mravními měřítkama.“ (žena, 18 let)

Další respondent (žena 38 let) také uvádí, že se pohybuje mezi SJ od dětství a přátelství vydrželo od té doby.

Jako další hodnotu respondenti zmiňovali hodnotu práce. Důvodem, proč kategorii *práce* zařazujeme pod kategorií *Jehova, Boží království*, je, že všichni respondenti uvádějí práci v podstatě až na posledním místě osobního žebříčku hodnot a je pro ně důležitá ve smyslu „uživení se“. Obecně se dá říci, že si přejí, aby jim práce zabírala v životě co nejméně času, protože je pro ně nejdůležitější zabývat se duchovními věcmi.

Žena (18) vnímá práci spíše jako něco, co jí užíví, ale často to nepřináší žádné uspokojení. Sama osobně nechce dělat práci, která by jí bavila, protože by jí akorát rozptylovala a odváděla od toho důležitějšího. Nezáleží jí na tom, jakou bude mít práci. Jen je pro ni důležité, aby jí zbylo dost času na věnování se službě. Motivací je pro ni stát se misionářem, který pracuje pro NSSJ za minimální mzdu.

Žena (38) uvádí: *„Tak já to nevnímám tak, jako že bych chtěla dělat nějakou velkou kariéru, ale já to spíš vnímám jako živobytí... Chceme žít spíš nějaké takové jednoduché život, bez dluhů, skromě a jsou pro nás ty priority někde jinde, než abychom si řekli, že chceme vydělávat hodně peněz, mít obrovské dům a udělat si hypotéku na 30 let.“ „Pro nás je důležitý věnovat se aktivitám, kterým se chceme věnovat, včetně třeba té naší služby, který se věnujeme, včetně lidí, který k nám přistupují, ať už ze sboru nebo mimo sbor“*

Pro dalšího z respondentů (muž, 48) je práce až na třetím místě, za náboženským životem, láskou k Bohu a rodinou. Práce je pro něj důležitá, protože se s ní užívá. „*Pokládám jí za nutnost, abych mohl žít*“. Potřebuje vydělat peníze, aby mohl sloužit Bohu.

Jednou z kategorií, které dále řadíme pod kategorii *Jehova, Boží království* je *Věrnost NSSJ*. Významové jednotky obou kategorií se totiž značně překrývaly. Důvodem, proč jsme tuto kategorii nezrušili, ale ponechali jsme ji jako subkategorii kategorie *Jehova, Boží království*, je to, že respondenti často zdůrazňovali, jak je pro ně důležitá věrnost svému náboženskému vyznání, jelikož právě to jejich, je jediné pravé a pravdivé.

„*Pro mě je právě hodně důležitý, zachovat si v tom, čemu a komu věřím, ..takovou tu určitou ryzost, tu čistotu. Jakoby si tam nic...zůstat věrná tomu, čemu věřím. To je pro mě strašně důležitý, a tak bych vlastně chtěla žít celý život.*“ „*Von se říká takovej citát, že člověk má žít pro to, za co je ochotnej i zemřít.*“ „*Smysluplný život je, žít v souladu s nějakou vírou a vnitřním přesvědčením. S tím, co považuju prostě za důležitý v životě a nedělat v tom prostě žádný kompromisy.*“ (žena, 38)

„*Já jsem věděla, že je to pravda. Já jsem v tom byla vychovávána a prostě člověk věděl, že to tak je, že v tom životě viděl, já nevím, určitý projevy tý boží osobnosti. Jako jak žehná svému lidu a takhle.*“ (žena 18)

Žena (18 let) dále uvádí, že vede smysluplný život, pokud dělá čest svému Bohu - Jehovovi. Říká, že je svědek Jehovův a svědčí o jeho jménu. Ve chvíli, kdy udělá něco špatně, to znamená, nejedná podle Bible, tak Jehovovo jméno haní, tím pádem by už neměla dále být svědkem Jehovovým.

Kategorií, která spadá pod kategorii *Jehova, Boží království*, je i kategorie *Kritičnost, odstup*. Dle výpovědí respondentů se dá říci, že nikdo z nich nenahlíží na nauku NSSJ a na hodnoty SJ kriticky. Se vším, co se týká náboženské nauky NSSJ bez výhrad souhlasí.

„*Na hodnoty SJ nekoukám kriticky. Není jakoby důvod, ale musí tomu člověk rozumět.*“ (muž, 48 let)

Žena (38 let) uvádí, že se jí občas něco nelíbí, ale není to vůči naukám ani organizaci SJ. „*Vůči organizaci svědků nemám žádný zásadní výhrady - vůči fungování, naukám, postupům, vnitřnímu fungování.*“

„*Na nic nekoukám kriticky. Jako jestli mám vůči něčemu výhrady? Ne, není tam pro mě nic těžký přijmout, protože všechno vím, že je podepřený knihou Biblí a když vím, že je ta kniha inspirována Bohem, tak je to správný.*“ (žena, 18 let)

Poslední subkategorií této kategorie je *Budoucnost*. Pro respondenty je důležité mít naději na budoucí život, tedy na to, že život pro SJ nikdy neskončí.

Stojí za to žít „pro něco vyššího, co převyšuje tadyto naše hemžení... Určitě žít v souladu s tím Božím záměrem, takhle bych to řekla. A vidět tam právě dál do té budoucnosti. To si myslím, že je pro nás strašně důležitý. pro mě taky, že tam nevidím, že ten život jenom teďka tady teď prostě, ale to, že se splní ty biblický sliby o tom lepším světě. A já tomu věřím, že to tady jednou prostě bude a tam se vlastně dívám, jo. To je, vlastně Bible o tom mluví, jako o skutečným životě, kterej vlastně teprv přijde, kdy všechno bude narovnaný tak, jak to má bejt, no.“ „Ten svět, teda tak, jak ho vnímám, tak dost bezútešný teda. Kdybych nad tím přemýšlela, jak to bude vlastně dál, tak já tam moc nevidím nějaký jako řešení nebo.... Připadá mi to hrozně málo, od toho života chít jenom teďko tady, mít třeba chvilku tu rodinu, třeba ty děti a potom po nějaký době konec a už nic víc by nebylo. Si myslím, že to nemůže bejt všechno.“ (žena, 38 let)

„My nežijem tenhle život, z hlediska naší víry, jako konečnej, ale čekáme ještě vlastně něco jinýho, něco lepšího, jak to stojí v Bibli, no.“ (muž, 43 let)

„...já si třeba nedokážu představit -bez té budoucnosti- tak bych nedokázal tahle věci kolem snášet, kdybych neměl naději na budoucnost.“ Je pro mě důležitý mít otevřenou budoucnost a naději na to „, že život bude pokračovat, no.“ (muž, 48 let)

Rodina

Vzhledem k výpovědím respondentů jsme vytvořili pro rodinu samostatnou kategorii. Rodina je respondenty chápána spíše ve smyslu původní rodiny. Tak definujeme tuto kategorii i my. Z výpovědí vyplývá, že rodina je v hodnotovém žebříčku kladena na nižší úrovně, než duchovní záležitosti.

„Jo, tak na prvním místě určitě teda vztah k Bohu, pak by to bylo manželství. Pak dál rodina, čímž myslím jo, ty další teda, třeba mojí sestru.“ (žena, 38 let)

„Jak to říct, no je důležitá, protože kdo nemiluje své, v podstatě ty, který jsou jeho vlastní, říká biblickej text, tak zapřel víru. Takže kdybych se já nestaral vo ty svoje blízký, příbuzný, tak bych zapřel víru. Takže sice v podstatě mohl tvrdit, že jsem křesťan, ale v podstatě bych to svejma činama popíral.“ (muž, 48 let)

„...obecně, ta láska jakoby, tu bych vyzdvihl jako první, protože ta jako všim prostupuje. Ona je vlastně v Bibli vyzdvížená jako ta nejdůležitější boží vlastnost, takže obecně to člověk cítí tak i v životě žejjo. Právě jak říkám, láska k Bohu, k manželce, k lidem třeba, buďto ve sboru nebo i k rodině i k tomu širšímu společenství.“(muž, 43 let)

Překážky víry

Kategorie *Překážky víry* nám vyvstala poté, co jsme identifikovali v datech od dvou respondentů výpovědi o tom, co je pro ně, jako pro SJ obtížné.

„Já vim, že třeba mezi lidma, třeba ve třídě, je hrozně těžký zachovávat určitý biblický měřítko. Já nevím, třeba nemluvit sprostě.“ „....brali tě v tý společnosti, ty si tam byl rád, potom, když člověk to víc poznával, tak zjišťoval, že je to špatný a že by to byl takovej dvojí život vedenej.“ „Pak seš ve škole, to bylo na základce, tam bylo hrozně těžký se podle toho chovat, protože tam tě strhávala ta společnost.“ (žena 18)

Další z respondentů (muž, 48), když mluví o partnerství uvádí: „A navíc, není to tak jednoduchý, protože svědci, ty když si někoho chtěj najít, tak to není jako v tomhle světě, kde by si v podstatě někoho vyzkoušeli - nevyhovuje - tím myslím, že spolu jako i tělesně spěj, jo. Tak tohleto není podle Bible možný.“ Jak uvádíme také výše, respondent dále tvrdí, že se mu ještě nepodařilo najít partnera, který by mu vyhovoval.

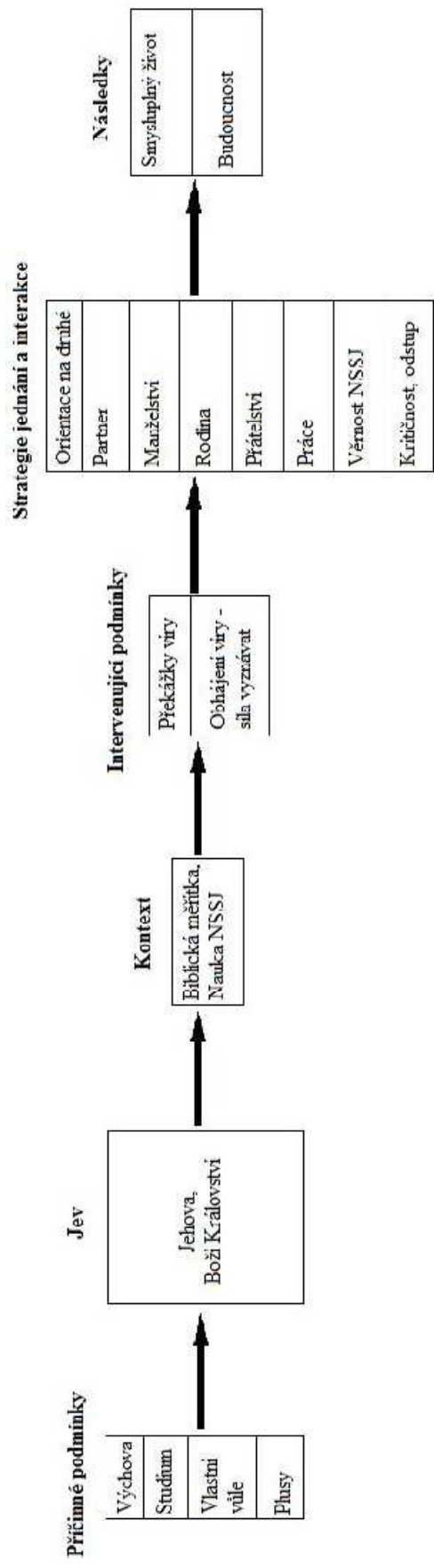
4.7. Paradigmatický model

K uvedení kategorií a subkategorií do určitého vztahu, využíváme paradigmatického modelu dle Strausse a Corbinové (1999), viz kap. 4.2.2.

Abychom mohli nalézt souvislosti, vydělujeme subkategorie z hlavních kategorií. Děláme tak čistě schematicky, pro účely vytvoření modelu.

Jako příčinné podmínky identifikujeme kategorie *Výchova; Studium; Vlastní vůle; Plusy*, mezi něž patří také *Společenství SJ a Zdraví*. Jevem neboli centrální kategorií, nebo také základní hodnotou, je kategorie *Jehova, Boží království*. Kontextem jsou kategorie *Biblická měřítko* a *Nauka NSSJ*. Intervenujícími podmínkami jsou kategorie *Překážky víry a Obhájení víry - síla vyznávat. Orientace na druhé; Partner; Manželství; Rodina; Přátelství; Práce; Věrnost NSSJ; Kritičnost, odstup* jsou strategiemi jednání a interakce. Jako následek určujeme kategorie *Smysluplný život a Budoucnost*.

Na obrázku č. 2 vidíme schematické vyobrazení vytvořeného paradigmatického modelu.

Obr. 2 Paradigmatický model

4.8. Zakotvená teorie

Teorii formulujeme opatrně, s ohledem na konkrétní výpovědi konkrétních respondentů. Formulovaná teorie není zobecnitelná.

Jak je vidět na schématu vztahů mezi kategoriemi a subkategoriemi dle paradigmatického modelu, centrální kategorií, okolo které se seskupují všechny ostatní, je *Jehova, Boží království*.

Dá se říci, že *výchova; studium; plusy (společenství SJ; zdraví) a vlastní vůle*, byly důležitými faktory pro to, aby se respondenti stali svědky Jehovovými, tzn. nechali se pokrýt. Všechny kategorie definujeme výše (viz kap. 4.6).

Konkrétně *studium*, se zdá být pro svědky Jehovovy velmi důležité, a to nejen při počátečním poznávání víry, ale ve své podstatě během celého života. Svědkové Jehovovi poznávají, udržují a vylepšují vztah s Jehovou právě prostřednictvím neustálého a důkladného studia Bible, respektive nauk Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi.

Náboženská společnost Svědkové Jehovovi pro svědky Jehovovy interpretuje Bibli a vytváří tak vlastní nauku. Respondenti hovoří o biblických měřítkách, podle kterých se musejí, z hlediska víry, řídit. Pokud se jimi opravdu řídí, dělají tím radost Bohu - Jehovovi. To jim přináší v životě uspokojení. Když by se biblickými měřítky neřídili, nebyli by hodni být dále svědky Jehovovými a svědčit tak o Jehovově jménu. Zároveň by jim život bez Boha a Bible nepřinesl nic dobrého.

Poměrně striktní držení se biblických měřítek, potažmo nauky Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi, dodává řád a smysl života svědkům Jehovovým, respektive respondentům. Postoje, hodnoty, hodnotové orientace a vnímaná smysluplnost života jsou výrazně ovlivněny právě Bibli a naukou Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi.

Víra, vztah s Jehovou a členství ve společnosti svědků Jehovových dávají respondentům smysl života, jehož důležitou součástí je naděje, že jejich život neskončí, ale bude pokračovat dál ve světě, který bude Božím královstvím tak, jak je popsáno v Bibli.

5. Diskuse

Již z velikosti výzkumného vzorku je jisté, že výsledky výzkumu nelze zobecnit na celou cílovou skupinu, tedy na všechny svědky Jehovovy. Dalším omezením je samotná metoda výběru výzkumného vzorku, kdy nemůže být zaručena jeho reprezentativnost. Data a zjištěné výsledky tak reflektují zejména názory konkrétních respondentů, i když se v nich mohou projevat určité obecné tendence. Závěry a především formulované teorie mají tedy omezenou platnost na specifickou, konkrétní skupinu.

Do výzkumu jsme vstupovali bez velkých očekávání a zkušeností. Neměli jsme apriori představu, jak bude probíhat. Využili jsme přednosti, kterou výzkum v rámci kvalitativního přístupu nabízí. Tou je značná volnost v uchopení zkoumaného problému. Metoda zakotvené teorie nám na druhé straně poskytla poměrně pevný rámec pro analýzu a interpretaci získaných dat. S touto metodou pracujeme vůbec poprvé a jsme si vědomi jistých nedostatků naší práce s daty. Především jím bylo nakládání se získanými daty. Po doslovném přepsání všech čtyř rozhovorů se před námi vynořila otázka, jak data správně uchopit, a přitom se držet metod v rámci zakotvené teorie. Sám Strauss a Corbinová (1999) uvádějí, že metoda zakotvené teorie, respektive selektivní kódování, samotná tvorba teorie a její zakotvení je procesem velmi složitým a náročným i pro zkušeného výzkumníka.

Při přemýšlení nad daty a při jejich analýze jsme si uvědomili, že během vedení rozhovoru by bylo rozhodně výhodné použít (vedle diktafonu) navíc sešit s poznámkami. Během rozhovoru nám totiž občas unikly určité drobné souvislosti, na které bylo možné se respondentů doptat. Tím by byly ještě více zpřesněny jednotlivé výpovědi respondentů.

Když bychom měli zhodnotit, jak se nám povedlo odpovědět na výzkumné otázky, které jsme si stanovili v počátcích výzkumu (viz kap. 4.3), tak je pro nás výsledek poměrně uspokojivý. Podařilo se nám odpovědět na obě hlavní výzkumné otázky. Z provedeného výzkumu je zřetelně patrné, jaké hodnoty konkrétní svědkové Jehovovi vyznávají, a celou práci prostupuje jejich pohled na smysl života. Konkrétní tvrzení se vždy snažíme dokladovat citovanou výpovědí respondenta. Kompletní přepis všech rozhovorů pak uvádíme v přílohách. V přílohách uvádíme také náš postup při otevřeném kódování získaných dat.

6. Závěr

Cílem práce bylo poznat, jaké hodnoty vyznávají svědkové Jehovovi a co je pro svědky Jehovovy smyslem života, jak smysl života vnímají. Chtěli jsme poznat subjektivní zkušenost každého z respondentů. Pro zkoumání těchto jevů jsme zvolili kvalitativní přístup, jenž nám nabídl dostatečnou volnost pro uchopení problému. Hlavní výzkumnou metodou, byl polostrukturovaný hloubkový rozhovor. Rozhovor s každým z respondentů jsme nahrávali na diktafon a následně pořídili doslovný přepis. Ten jsme pak analyzovali za použití technik v rámci zakotvené teorie dle Strausse a Corbinové (1999).

V teoretické části jsme se zabývali svědky Jehovovými, vznikem Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi, jejím historickým vývojem, naukami a náboženskou praxí. Dále jsme charakterizovali hodnoty, především v rámci psychologie a jiných společenskovedních disciplín. Nakonec jsme se zabývali smyslem života, rovněž především v rámci oboru psychologie.

V empirické části objasňujeme výzkumný problém, výzkumné metody a výzkumný vzorek. Dále formulujeme dvě hlavní výzkumné otázky a dvě doplňující výzkumné otázky, jež nám pomáhaly držet se tématu. Dále objasňujeme samotný výzkum a výsledky. Pokoušíme se také o tvorbu zakotvené teorie. Ve shrnutí odpovídáme především na položené výzkumné otázky. Konečně následuje diskuse, ve které reflektujeme průběh výzkumu, zjištěné výsledky, i omezení výzkumu.

7. Literatura

- Berry, J. W., Poortinga, Y. H., Segall, M. H., Dasen, P. R. (2002): *Cross-cultural psychology. Research and applications*. Cambridge, Cambridge U. P.
- Cakirpaloglu, P. (2009): *Psychologie hodnot*. Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci.
- Cragun, R. T., & Lawson, R. (2010). The Secular Transition: The Worldwide Growth of Mormons, Jehovah's Witnesses, and Seventh-day Adventists*. *Sociology Of Religion*, 71(3), 349-373.
- Dohnal, P., kolektiv autorů (2006): *Život je svatý - Svědkové Jehovovi a otázka krve*. Brno, L. Marek.
- Engelhart, V. (1992): *Kdo jsou svědci Jehovovi?*. Olomouc, Matice cyrilometodějská.
- Festinger, L. (1957): *A theory of cognitive dissonance*. California, Stanford University Press.
- Frankl, V., E. (2006): *Lékařská péče o duši*. Brno, Cesta.
- Fromm, E. (2001): *Mít nebo být?*. Praha, Aurora.
- Fromm, E. (1993): *Strach ze svobody*. Praha, Naše vojsko.
- Hejna, D. (2004): *Psychologie a sociologie náboženství*. Ústí nad Labem, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.
- Holloway, I., & Todres, L. (2007). Thinking differently: challenges in qualitative research. *International Journal Of Qualitative Studies On Health & Well-Being*, 2(1), 12-18.
- Jung, C., G. (1995): *Člověk a duše*. Praha, Academia.
- Křivohlavý, J. (2006): *Psychologie smysluplnosti existence: otázky na vrcholu života*. Praha, Grada Publishing.
- Landes, R., A. (2000): *Encyclopedia of millennialism and millennial movements*. New York, Routledge: Berkshire Reference Works.
- Lukasová, E. (1998): *I tvoje utrpení má smysl. Logoterapeutická útěcha v krizi*. Brno, Cesta.
- Martinek, B. (2000): *Náboženská společnost a stát: Historie svědků Jehovových v Československu*. Praha, Dingir.

- Matsumoto, D., ed. (2009): *Cambridge dictionary of psychology*. New York, Cambridge University Press.
- Mikšík, O. (2001): *Psychologická charakteristika osobnosti*. Praha, Karolinum.
- Miovský, M. (2006): *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha, Grada.
- Nakonečný, M. (1993): *Základy psychologie osobnosti*. Praha, Management Press.
- Nakonečný, M. (1997): *Motivace lidského chování*. Praha, Academia.
- Nakonečný, M. (1998): *Základy psychologie*. Praha, Academia.
- Nakonečný, M. (1999): *Sociální psychologie*. Praha, Academia.
- Novotný, T., Vojtíšek, Z. (1995): *Základní orientace v nových náboženských směrech*. Praha, Oliva.
- Powers, W. (2000). The Harvard study of values: Mirror for postwar anthropology. *Journal Of The History Of The Behavioral Sciences*, 36(1), 15-29.
- Prudký, L. (2009). *Inventura hodnot: výsledky sociologických výzkumů hodnot ve společnosti České republiky*. Praha, Academia.
- Pinxten, R. (2010): *The Creation Of God*. Brusel, P.I.E. Peter Lang s.a.
- Ralys, K. (2011). Analysis Of Human Faith And Social Values In The Context Of Philosophy, Religion (Theology), Education And Psychology. *Social Education / Socialinis Ugdimas*, 14(25), 173-184.
- Raban, M. (2008): *Duchovní smysl člověka dnes*. Praha, Vyšehrad.
- Rabušic, L., Hamanová, J. (2009): *Hodnoty a postoje v ČR 1991-2008 (pramenná publikace European Values Study)*. Brno, Masarykova univerzita.
- Remeš, P. (1995): *Svědkové Jehovovi - historický přehled*. Praha, Oliva.
- Řeháková, B. (2006). Měření hodnotových orientací metodou hodnotových portrétů S. H. Schwartze. *Czech Sociological Review*, 42(1), 107-128.
- Schwartz, S. H., & Bilsky, W. (1987). Toward A Universal Psychological Structure of Human Values. *Journal Of Personality & Social Psychology*, 53(3), 550-562.
- Smékal, V. (2009): *Pozvání do psychologie osobnosti*. Brno, Barrister & Principal.

Strauss, A., Corbinová, J. (1999): *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice, Albert.

Svoboda, L. (2011): *Uspořádání, struktura, metody a řízení náboženské organizace Svědků Jehovových*. Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta. Diplomová práce, vedoucí práce Dr. Ing. Eduard Krumpolc, CSc., Th.D.

Šubrt, J., ed. (2006): *Talcott Parsons a jeho přínos soudobé sociologické teorii*. Praha, Karolinum.

Taras, V., Kirkman, B. L., & Steel, P. (2010). Examining the impact of Culture's consequences: A three-decade, multilevel, meta-analytic review of Hofstede's cultural value dimensions. *Journal Of Applied Psychology*, 95(3), 405-439.

Vojtíšek, Z. (1998): *Netradiční náboženství u nás*. Praha, Dingir.

Vojtíšek, Z. (2004): *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*. Praha, Portál.

Wah, C. R. (2001). Jehovah's Witnesses and the Responsibility of Religious Freedom: The European Experience. *Journal Of Church & State*, 43(3), 579.

Watchtower Bible and Tract Society of New York, inc. (2000): *Svědkové Jehovovi - Kdo jsou, Čemu Věří?*. New York, Brooklyn, Bible Students Association

Watchtower Bible and Tract Society of New York, inc. (2012): *2012 Yearbook of Jehovah's Witnesses*. New York, Watchtower Bible and Tract Society of Pennsylvania.

Yalom, I., D. (2006): *Existenciální psychoterapie*. Praha, Portál.

Ying, L., & Yong, L. (2012). The Connotation of Work Values: A Preliminary Review. *Asian Social Science*, 8(1), 47-53.

8. Seznam obrázků

Obr. 1: Kruhové schéma hodnotových typů dle Schwartze ¹³	29
Obr. 2: Paradigmatický model	48

---

¹³ Cohen, A. (2010). Values and Commitment: A Test of Schwartz's Human Values Theory Among Arab Teachers in Israel. *Journal of Applied Social Psychology*, Aug2010, Vol. 40 Issue 8, p1921-1947, 27p, 1 Diagram, 2 Charts Diagram; found on p1927.

9. Seznam příloh

Příloha 1: Polostrukturovaný rozhovor

Příloha 2: Rozhovor, muž, 48 let

Příloha 3: Rozhovor, muž, 43 let

Příloha 4: Rozhovor, žena, 38 let

Příloha 5: Rozhovor, žena, 18 let

Příloha 6: Otevřené kódování

Přílohy

Příloha 1: Polostrukturovaný rozhovor:

1. Jak dlouho jste svědkem Jehovovým?
2. Jak jste se stal/a svědkem Jehovovým?
3. Co Vás poprvé oslovilo na této náboženské společnosti?
4. Co Vás nejvíce oslovilo na této náboženské společnosti?
5. Uveďte prosím 3-5 hodnot, které považujete ve Vašem životě za nejvýznamnější.
6. Zkuste sestavit pořadí deseti hodnot, které jsou pro Vás důležité. (Od nejdůležitější, po ty méně důležité).
7. Jaké jsou pro Vás 3 nejdůležitější hodnoty v pracovní oblasti?
8. Jaké jsou pro Vás 3 nejdůležitější hodnoty v oblasti partnerství, manželství a rodiny?
9. Co je pro svědky Jehovovy hodnotou, která je odlišuje od okolí?
10. Změnilo se nějak Vaše osobní pořadí hodnot po vstupu do organizace svědků Jehovových?
  - a. Jakým způsobem se změnilo?
  - b. Kdo nebo co tuto změnu iniciovalo?
  - c. Vyhovuje Vám tato změna?
11. Akceptujete v současné době bez výhrad hodnoty Náboženské společnosti Svědkové Jehovovi nebo na ně nahlížíte kriticky?
12. Jak byste charakterizoval/a člověka, který vede smysluplný život?
13. Co znamená pro Vás „smysl života“?
14. Smím se zeptat kolik je Vám let?

- **Jak dlouho jste SJ?**
- 20 let, od pokřtění a ještě 3 roky předtím jsem zkoumal. Musíš to poznat a pak teprv se rozhodneš. Studuješ biblický myšlenky, pak jestli s tím souhlasíš, tak se k tomu přidáš, jestli ne, tak jdeš dál. Takže 3 roky jsem to zkoumal a 20 let jsem svědek.
- **A jak jste se svědkem stal? Jak jste se dostal k organizaci SJ?**
- Moje manželka přivedla jednou domu na návštěvu, se potkala se svědkama a začali jsme si o tom povídat. Samozřejmě povídali jsme si o ufounech a takovýchhle věcech no a přitom jsme, protože mě zajímalo co v tý Bibli je, a zajímavý bylo, že on vždycky, ten bratr, byl schopnej doložit každou myšlenku Biblií. Že to nebyly ani jeho názory ani názory svědků, ale biblický názory.
- **A předtím jste měl zkušenosti s Biblií?**
- Ne, nedalo se v té době k Bibli skoro dostat. Nekoupils jí. Bylo to v roce 89.
- **Co Vás poprvé na této náboženské společnosti oslovilo?**
- Ta biblická pravda, že sem si jí moh ověřit. A to, že sem zjistil, že to není zaprvé hloupý a za další, že to je pravda. To, že to nebyly nějaký jejich výmysly.
- **A to Vás zároveň oslovilo i nejmíc? Je to ono, co Vás k tomu přitahovalo?**
- Jo. A ty biblický myšlenky, který tam jsou. Pokud to neosloví člověka, tak to nefunguje.
- **Takže myšlenky Vás zaujaly a přišlo Vám, že je to pravda, protože on to dokázal dokladovat na Bibli.**
- Měl sem strach, jestli to není nějaká nebezpečná sekta. Takže ve chvíli, kdy sem poznal, že to co říkají, taky dělají a že to v podstatě je založený na Bibli, ne na jejich názorech, tak to mě přimělo k tomu, že sem byl schopnej tomu důvěřovat.
- **Takže jste si potom domluvili další schůzku, nebo jste se šli podívat do sboru?**
- No, domlouvali jsme se. Do sboru eště ne, v té době to bylo eště zakázaný, ale prostě k nám pravidelně, jak sme se domluvili chodil a o něčem sme si povídali. Pak sme teprv začali studovat asi po roce Bibli.
- **Ted' bych chtěl slyšet, jak to máte Vy, osobně. Kdybyste mi mohl uvést 3 i více hodnot, které považujete ve Vašem životě za nejvýznamnější? Co je pro Vás v životě důležité?**
- Takže vlastně jako pro svědka, je pro mě nejdůležitější..Tam je řečeno: Na prvním místě stále dávejte království, což znamená, že ty biblický myšlenky jsou první, ale je to navázaný třeba i na rodinu. No, takže člověk musí mít lásku k Bohu, aby moch ty myšlenky dělat. Ale současně ty biblický myšlenky sou vázaný třeba na rodinu, na práci, na vztahy k lidem.. Takže to je ten počátek, kterej ovlivňuje všechno ostatní, co dělat.
- **Kdybyste mi teda měl říci úplně jednoduše 3 hodnoty? Nebo třeba sestavit žebříček?**

- Tak je tam třeba spravedlnost, láska, je tam shovívavost, pokora.. Takovýchle vlastnosti, který mě k tomu přitahují, který sou pro mě důležitý.
- **Tyhle hodnoty chápete tedy jako lidské vlastnosti?**
- Ano
- **A bylo by to dle významnosti v tomto pořadí, jak je uvádíte?**
- Hm, asi jo
- **Kdybyste měl promluvit o pracovní oblasti a o hodnotách, které v ní vyznáváte?**
- Jako jak v pracovní oblasti? To jako v práci nebo v tomhle křesťanským?
- **Jak vy chápete pracovní oblast? Co pro Vás znamená, když řeknu pracovní oblast? Co je pro Vás na práci důležitý?**
- Jako vydělávání peněz?
- **Třeba. Co je pro Vás na práci důležitý?**
- Takhle, práce je pro mě až na tom druhým místě za tím náboženským, neboli za tou láskou k Bohu je ta práce až v dalším pořadí. Samozřejmě předtím mám ještě rodinu. Ta práce je důležitá, protože se s tím uživím. Takže jí nepokládám jako za nejdůležitější, ale jako za nutnost, kterou potřebuju k tomu abych moh žít.
- **Takže to berete tak, že práci potřebujete pro vydělávání peněz, abyste..**
- sloužil Bohu třeba
- **Takže práce by byla za všema těma hodnotami, které jste vyjmenoval předtím**
- Ano
- **Mohl byste promluvit o partnerství, manželství, rodině? Jak je vnímáte, co pro Vás znamená partnerství? Co pro Vás znamená rodina, manželství?**
- Je to těžký, když jsem rozvedenej..Jako je to důležitý...
- **Jde mi o Vaší osobní zkušenost, jak to vnímáte, cítíte vy?**
- Já to v podstatě zase vždycky cítím až na tom dalším místě po tom svým přesvědčení náboženským. Potom no.. ty vztahy, manželství a tak, to je hned jakoby dá se říct na tom, ale u mě to je spíš vztahy s dětma, než manželství, protože manželku nemám. A navíc není to tak jednoduchý, protože svědci, ty když si někoho chtěj najít, tak to není jak v tomhle světě, kde by si v podstatě někoho vyzkoušeli - nevyhovuje- tím myslím, že spolu jako i tělesně spěj, jo. Tak tohleto není podle bible možný.
- **Bez toho, jako bez sexu?**
- Jo, bez sexu. Bible připouští jedinou věc: sex až v manželství. Takže oni se musej poznat jakoby jinak, citově a podobně. Proto je to strašně důležitý a taky nebezpečný. Protože když se splete, tak..tam je řečeno, že už je to navždy. To znamená, že Bůh, teda aspoň Kristus říká, že nepřipouští rozvod. Že rozvod nenávidí. Takže je to strašně důležitý. Najít někoho, kterej by se ke mně hodil je strašně těžký. Eště se mi to nepovedlo.
- **A musel by to bejt někdo ze svědků?**
- Ze svědků. Tam je to přímo v Bibli napsaný. že musí být stejný. Protože tam je řečeno, že musí být v pánu, říká Kristus. Ten manželskej partner.

- **To znamená, že musí věřit?**
- Musí mít stejnou víru. A je to logický, protože když by si si představil zrovna třeba evangelíka s katolíkem - jeden věří v Marii a v sochy a druhé ne, tak jak se můžou shodnout když budou věřit každému jinému. Jednomu bude vadit, že to dělá, druhému zas že to nedělá. Takže to má logiku, že nejdou proti sobě. To manželství se stmeluje a nerozděluje.
- **Myslíte, že by pro Vás bylo možné zamilovat se do někoho mimo NSSJ?**
- Možný by to vždycky bylo. Ale bylo by to pro mě špatně. Ze začátku možná dobrý, ale pak by to špatně dopadlo.
- **Když je pro Vás tedy organizace na prvním místě, jak jste říkal? Přes to nejede vlak?**
- Takže by přes to neměl jet vlak.
- **Kdybyste měl popsat, co je pro svědky Jehovovy hodnotou, která je odlišuje od okolí, která by to byla?**
- Já myslím, že je to právě ta láska k Bohu a Bible. Protože voni ty zásady berou z Bible. Kdežto ty ostatní církve si spíš tu Bibli přizpůsobují těm svým naukám. Kdežto tady je to obráceně, že oni podle Bible přizpůsobují svoje nauky. Takže ve chvíli, kdy zjistí, že je něco nesprávně vysvětlovaný, tak to upraví podle té Bible.
- **Takže říkáte, že svědkové, jako jediný, správně vykládají Bibli.**
- Jako jediný se snažej. Tam nejde říct, že by to všechno dělali dobře. Ale snažej se. Snažej se napodobovat vlastně Krista a ty první křesťany, tak jak to dělali. Něco z toho můžeš vyčíst v Bibli. A je tam řečeno, že nemaj chodit na to, co je psaný, takže nespekulujou okolo ty věci, který v Bibli nejsou. Jenže některý věci se nedaj zodpovědět, protože nejsou v Bibli napsaný. Některý se daj jenom nepřímo odvodit.
- **A opravdu něco konkrétního, třeba skutky, co svědky odlišuje od ostatních?**
- Skutky no... Například se nezúčastňujou válek. Potom se nezúčastňujou politiky. A snažej se, ještě jedna věc, kterou Ježíš říká: podle toho poznáte, že jste moji učedníci, budete li mít mezi sebou lásku. Takže láska, kterou mezi sebou mají, je v tomhle světě, kde ta láska vlastně ubývá, tak je odlišuje od těch ostatních. To se dá ale poznat jenom když ten člověk do toho sboru přijde a uvidí to. Nepoznáš to jen když ti to budu povídat.
- **Kdybyste měl porovnat, jak se změnila Vaše hodnoty předtím, než jste vstoupil do NSSJ a poté, co jste se stal svědkem? Jestli se změnilo nějakým způsobem Vaše osobní pořadí hodnot? Nebo jestli se nezměnilo?**
- No tak tehdy sem tam neměl Boha žejo, protože sem ho neznal, takže sem tam nemoh mít tohle na prvním místě. Ale byly tam podobný hodnoty, protože ty hodnoty v té Bibli sou, tak to mě k tomu přitahlo.
- **V čem Vás to tedy změnilo?**
- Spíš mě to zachránilo před některýma věcmi. Třeba před pohlavníma nemocema. Kdybych pokračoval, tak jak jsem kdysi byl nastartovanej, tak bych asi... Samozřejmě, byl bych mnohem dřív rozvedenej. Takže ono to opravdu

chrání spoustu svědků třeba před rozvodem. Jo, před nemocema spoustou, protože třeba tou krví se přenáší nemoci. Jo, ale taky samozřejmě pohlavní nemoci žejo. Takže to má výhody žejo. Potom máš u některých lidí i lepší jméno, jakoby. Díky tý poctivosti třeba. Jo, že vo tobě nemluví vyloženě proto, že by si byl špatněj člověk a pokud, tak tě pomlouvaj, ale ne z toho důvodu, že by si něco špatnýho dělal.

- **Mohl byste mi říct konkrétně tedy jak Vás vstup do NSSJ změnil?**
- Stal jsem se poctivější, než sem byl. No, pak sem samozřejmě přestal hledat a střídat holky. Tim sem se taky nerozved. Já teda. Takže vono to má spoustu věcí. A začal jsem žít klidnější život. Jako klidnějc jsem ten život okolo sebe začal vnímat. Kdežto spousta lidí, když to srovnáš okolo, tak je hodně napnutá, ve stresu. A i to vidim na tom jednání, který at' už chtěj, nebo nechtěj, tak se podle toho chovaj. Maj i různý deprese a podobně. A tahleta naděje, která v tom je, pomáhá člověku aby to snášel líp, že ty některý věci uvrhuje na Boha, tak jak je to v tom biblickym směru napsaný a tim pádem je to klidnější život. Takže je mnohem šťastnější.
- **Takže se dá říci, že jste žil hektický život a víra vás zklidnila a dodala Vám naději?**
- Ano, ale ono to těžko taky ale poznat, protože vemte si, před rokem 90 tady byl poměrně klidnej život. Nebyla tady kriminalita taková a nebyla nezaměstnanost, takžeš měl jistoty určitý, Takže se nedá úplně srovnat život dneska s tamtim. Takže život tehdy byl jednodušší, takže ty rozdíly nebyly tak vysoký. tak vidět. Ale dneska ty rozdíly sou vidět ve velkym. Takže kdybych to (SJ) poznal před 5ti lety, tak bych vám to řekl mnohem víc, než když jsem to poznal před dvaceti, kdy ještě to nebylo tak zkažený no.. Ten tlak na peníze v tý době nebyl, jako je dneska.
- **Vyhovuje Vám takováto změna v hodnotách?**
- Já myslim, že se líp cítim. Samozřejmě něco mi to komplikuje, když něco nemůžu, ale na druhou stranu to není zase taková ztráta, abych prostě nějakym způsobem se hroutil, protože bych vo něco přicházel.
- **Takže se musíte někdy „kousnout“ jak se říká?**
- No, představte si třeba příkald, že svědci nejí krev, a někdo jí jí třeba, já nevim, smaženou nebo něco žejo. chutnalo by mu to.
- **Nepropečený biftek třeba?**
- Tam už je to na svědomí. Ta krev je samozřejmě v každym mase. Jo, takže vyloženě krev asi se dá náak oddělit, ale v mase budeš mít krev dycky. takže vono to takhle nejde fanaticky jako říct. Tak jde spíš vo to, bible říká, že to má bejt vykrváčený, a to většina mas asi bude vykrváčená, když v tom náaká krev zbyde. Takže tam je to na svědomí u toho bifteku zrovna, jak to cítíš. Jo, takže to není vyloženě že by tam nebyla nikdy krev, ta tam je dycky. Jo, takže tam de spíš o to, že tě spíš omezuje něco. Nevim, příklad alkohol. Někdo se opíjí. A to, co máš v bibli napsaný, tak tam v podstatě můžeš alkohol, ale nemáš se opíjet. Takže moh by si bejt omezenej v tom, že se nemůžeš opíjet, ale taky si

nenatlučeš, nezlámeš si nic, nikdo tě neztluče kvůli tomu, takže otázka je, o co přicházíš.

- **Kdybyste měl říct konkrétně pro vás, co je třeba těžký?**
- Těžký pro mě není nic. Nic takového zásadního, co by pro mě bylo těžký tam není.
- **Takže jak vnímáte změnu v hodnotách, po vstupu ke SJ?**
- Vylepšilo to můj život v podstatě. Zjednodušilo. Snáším to líp.
- **Bylo něco nebo někdo, kdo tu změnu v hodnotách inicioval?**
- Ne to asi ne, to já asi nebudu ten správný příklad. Ale znám takový svedky, který opravdu žili dost drastickým způsobem a jim to takhle pomohlo.
- **Jak jste říkal, že se partnerství posunulo za víru..**
- Řeknu Vám, že já s manželkou, bysme byli rozvedený tak po 2 letech manželství. Takže v chvíli, kdy sme my začali tu bibli zkoumat, tak nám to zachránilo manželství.
- **Bibli jste teda začali zkoumat spolu?**
- Ano, my jsme jí začali tak ňák spolu. A dokud se ona držela Bible a těch názorů, tak bylo všechno v pořádku, tak by manželství fungovalo. Ale pak postupně jakoby začala se koukat vokolo. Začala si připadat stará, koukala po chlapech, prostě se vracela ta špatná osobnost, kterou měla předtím a to způsobilo všechny ty trápení který z toho vznikly. Taže když ty hodnoty ten svědek opustí, tak mu to nepřinese nakonec nic moc dobrýho. Se to někde vrátí. Většinou to ničí vztahy. Takže ti to může pomáhat, ten vztah, nebo třeba zrovna u manželství, to může to manželství zachraňovat... To co v bibli je, ty zásady.
- **Jsou zásady SJ postaveny tak, že vylepšují život?**
- No, ono to těžko říct, když si vzpomeneš třeba na ty koncentráky. Oni se drželi jen, nedělali nic špatnýho, nedrželi se politiky, nešli do války a přišli život kvůli tomu. Tak je otázka, co jim na tom vylepšilo život žejo. Ale oni to přesto dělali. V bibli zjistíš, že těm prvním křesťanům dělali to samý. Oni nežili špatně, přesto byli pronásledovaný. Takže většina z nich, těch apoštolů, zemřela mučednickou smrtí. Ale přesto byli šťastný. Takže tam to jakoby zvyšuje zásady. Takže je to vlastně postavená láska na zásadách. Takže ty miluješ vlastně něco, co není milováníhodný, co se milovat nedá. Takže když miluješ nepřátele, tak proč je miluješ? Ne, že bys je objímal. Vono to není vo tom objímání, ale o tom, že jim to nevrátíš. Tim jim prokazuješ lásku. A když tam je řečeno, když Ježíš říká, když on má hlad, tak mu dej najíst, když má žízeň, dej mu napít, svému nepříteli.
- **A co Vám to tedy přináší, když dodržíte zásady SJ?**
- já myslim, že uspokojení. I nad tím, jakej jsem člověk žejo. Můžu se na sebe líp koukat, jako na sebe. Se nemusim za sebe stydět.
- **Akceptujete v současné době bez výhrad hodnoty a nauku NSSJ nebo na ně nahlížíte kriticky?**
- Ne, já myslim, že kriticky ne. Že není jakoby důvod. Ale musí tomu člověk rozumět. Takže když dítěti zakazuješ něco, aby to nedělalo, třeba nešahlo na

sporák, tak vono to může chápat, že ho vomezuješ. Až do té doby, než si šahne na ten sporák. Takže tady tě to může jakoby zdánlivě zvenku, když se na to lidi dívaj omezovat, ale ve skutečnosti tě to nějakým způsobem chrání před něčím, co může v budoucnu přinést něco špatného.

- Pokud se stane s lidma, který se hlavně svědkama teprv stávaj, což se může stát, že budou pochybovat, protože to neznaj. Jo, ale de vo to, že pokud jsou trpělivý, tak to časem pochopí. Prostě ty informace se jim dostanou.
- **A zažil jste někdy něco podobného?**
- Určitě, ale nepamatuju si to. Spíš sem tomu ze začátku nerozuměl. Věděl jsem že to mám dělat, ale jako úplně jsem nerozuměl tomu, proč, ale pochopil jsem to vlastně až časem, když jsem pochopil tu věc, proč a k čemu je to dobrý. Ale to jsou zásady, ty jsou v bibli. Ale když to srovnáš s hodnotami ve světě okolo nás, tak ty jsou jiný. Třeba například, kdo nekrade, okrádá rodinu. A tady nekrad'. tak tě to může navenek omezovat. Vlastně si řekneš proč bych nemoh když to nikdo nevidí, ale sou tam zásady, že tě vidí bůh stále žejo. Takže když tě nikdo nevidí z lidí, tak přesto by si měl. Takže to tě omezuje žejo. když si něco nevemeš, tak moh by si si pomoct ale..tady to sou věci, který tě vomezujou, takže z pohledu tady toho světa to bude něco, co tě okrádá, ale z pohledu tohoto biblickýho je to pro tebe dobrý, protože máš schválení boha.
- **Vzpomenete si na nějaký příklad, kdy Vám přišlo, že Vás něco omezuje?**
- Už nevím. Je to už tak dávno, že si nevzpomenu. Nevim, nevim přesně co. To už si asi nevzpomenu, to už je moc dávno.
- **Jak byste charakterizoval člověka, který vede smysluplný život?**
- Smysluplný život...
- **Nebo co pro Vás konkrétně znamená smysl života?**
- No, určitě to není sobeckej způsob života, kterej myslí sám na sebe. Takže něco, co...Tam je třeba i dobrý spolupráce. Jo, že svědci nežijou jakoby každej sám za sebe, ale jako dohromady, jako celek. Takže když je někdo ze svědků třeba nemocnej, tak ty ostatní se o něj zajímaj. To není úplně běžný dneska. V těch církvích už vůbec ne. Takže v podstatě to je něco, co mě přitahuje. ta vzájemná pomoc. Ale i takový ty morální věci, který mi chyběj u těch lidí vokolo.
- **Jaký je tedy člověk, který vede smysluplný život?**
- Ta nevím, třeba ono se to točí kolem, třeba laskavost právě. V dnešní době to není tak běžný. Dneska na tebe bude rvát kdekdo. Veme ti něco, protože to teď zrovna potřebuje a nebere na tebe vůbec žádný ohledy žejo. Protože má víc síly, tak... A nebo si to necháš, tak ti to seberu. Tak tohleto mi u těch lidí vadí. U svědků mi tohle nevadí, protože se snažej to nedělat. Samozřejmě se nedá říct, že nemaj chyby.
- **Takže člověk vede smysluplný život, pokud dbá na ostatní, pomáhá ostatním a oni jemu**
- A eště je tam samozřejmě ta láska k bohu, protože bez toho by ten smysl neměl. Pro mě smysl, protože v podstatě to může dělat spousta lidí - pomáhat druhem, ale nebudou mít žádněj vyšší princip, žádněj vyšší smysl to dělat. Někdo to

může dělat třeba ze zisku. Já ti pomůžu a zase zejtra budu potřebovat pomoc vod tebe...což je většinou.

- **Mohl byste mi k tomu říci ještě více? Když si třeba člověk na smrtelné posteli řekne: „Vedl jsem smysluplný život. Byl jsem takový a takový, dělal jsem to a to...“**
- Já to právě budu mít spojený s tím bohem. Jo, že sem dělal ty věci pro něj, protože samozřejmě vim z bible, že to chce. Že to není bytost bez citu. Že ty určitý věci...tam je řečeno, že není nic, co by On neviděl, neoceníl, že by si toho nevšiml.
- **Když byste byl ještě více konkrétní a řekl mi, jaký by byl Váš život, jaký byste byl, abyste si mohl říci: „Vedl jsem smysluplný život, byl jsem, dělal jsem....“?**
- Chodil jsem do služby, zachraňoval jsem lidi, tak tohle by asi bylo ono.
- **A dále?**
- To sou takový abstraktní pojmy, co používáte, který já třeba chápu, ale úplně nejsem schopnej...
- u mě je to schválení Boha z jedny strany a druhá věc je to pomáhání těm lidem. V tomhle tom poznávání, protože jsem přesvědčený samozřejmě že ty věci se dějou tak, jak sme si povídali. Že přijde nákej konec toho ničemnýho světa a ty lidi to musej vidět, aby si mohli zachránit život, takže to má smysl dělat. To sou dvě věci, který sou pro mě důležitý. Který se nedaj bez sebe v podstatě použít..
- **Kdybyste mi ještě měl říci, pro co stojí za to žít?**
- Pro mě je to těžký, pro mě jsou to furt ty samý věci. To je furt dokola. Vono to všechno z toho vychází. Tamto už jsou dílčí detaily.
- **Můžete se zaměřit na dílčí oblasti života**
- Třeba to u mě není rodina, protože rodina se mi napůl rozpadla a děti jsou už za chvíli tak velký, že za chvíli rodina nebude, protože voni odejdou. Samozřejmě budou důležitý, ale už to nebude to, když byli malinký, to pro mě samozřejmě rodina byla mnohem důležitější než je dneska. Takže pro mě jsou dneska ty hodnoty spíš tyhle, co říkám, protože bez toho já si třeba nedokážu představit - bez tí budoucnosti- tak bych nedokázal tyhle věci kolem snášet. Kdybych neměl naději na budoucnost.
- **Kdybyste věděl, že jednou všechno skončí a nebude nic?**
- Tak. Tak bych se s tím těžko vyrovnával.
- **S tím, jakej je svět a lidi?**
- celkově, protože si vemte, když budete na nějakém ostrově, budete se tam mít dobře, tak prostě jednou chvíle, kdy rostě musíš zestárnout a zemřít. Ale proč?
- **A kdybyste si představil, že je to prostě tak? Že můžeme zemřít jako jakýkoliv jiný živý tvor a po smrti nic není?**
- Tak to by mi asi nestačilo. To by pak pro mě nemělo smysl. Je to pro mě prostě důležitý.

- **Takže je pro Vás důležitý mít tu budoucnost otevřenost a mít naději v tom, že**
Že život bude pokračovat no..

Příloha 3: Rozhovor, muž, 43 let

- **Jak dlouho jste SJ?**
- jsem od narození. Mě už tak vychovali rodiče.
- **Tím odpovídáme i na další otázku, jak jste se SJ stal.**
- **Vzpomněl byste si, co vás nejvíce na této náb. společnosti nejvíce zaujalo nebo oslovilo?**
- U mě to právě díky té výchově nebylo tak silný, protože když slyším jako moje bratry a sestry ve sboru, který k tomu přišli v průběhu let, že je poznali třeba až v dospělosti, tam vždycky bylo něco jako co je právě jako oslovilo a já jak jsem v tom vyrůstal, mě to nepříde, že by tam byl jako nějak výraznej zlom. Tak jasně, že někde v období třeba puberty, sem musel ňák vzít svůj rozum, kromě toho, co mi dali rodiče. Ale zase tam jako nevnímám, že by tam byl ňákej zásadní zlom v tom.
- **A nebo třeba během toho, když jste studoval před pokřtěním?**
- Hm, jsem se nedávno zrovna o tom bavil jako, ale já jako nevím. Fakt jako nevím, nedokážu říct jo, byl to u mě pozvolnej vývoj prostě v té výchově.
- **Od kolika let jste tedy pokřtěnej?**
- V 17
- **Mohl byste mi uvést několik hodnot, třeba 3-5, který jsou pro vás v životě nejdůležitější?**
- Tak určitě to souvisí s mojí vírou, takže láska k Bohu. Láska k manželce. A potom jsou to takový vlastně dodržování obecně, bych řekl, dodržování těch božích zásad, biblických zásad, jak bych to jako rozvedl.. Mohl bych mluvit jako o hodnotách jako jsou přátelství, velmi si vážím třeba jednoty ve sboru. Oceňuju, že jsem součástí něčeho právě takovýho, jako je třeba boží lid nebo boží sbor jo. Cítím tu jednotu, která třeba ve světě není. Asi takovýdle no.
- **A bylo by to takhle nějak, v tomhle pořadí, jak to cítíte podle významnosti pro Vás?**
- Jak sem to řek... Jo, tak jako asi kdybych na to měl třeba víc času jo, mohl si to třeba jakoby rozmyslet, tak možná že bych třeba...
- **Nejde o pohotové odpovědi, můžete třeba přemýšlet nahlas. Kdybyste volil z celého životního spektra, ze všech hodnot**
- Tak, jako obecně, ta láska jakoby, tu bych vyzdvihl jako první, protože ta je, jako všim prostupuje. Ona je vlastně v Bibli vyzdvižená jako ta nejdůležitější boží vlastnost, takže obecně to člověk cítí tak i v životě žejo. Právě jak říkám, láska k Bohu, k manželce, k lidem třeba, buďto ve sboru nebo i k rodině i k tomu širšímu společenství, protože chodíme do služby, žejo, kážem, mluvíme s lidma, takže tam taky člověk by to nedělal žejo. Kdyby nějakým způsobem necítil třeba tu lásku k lidem.
- **Ještě nějaký věci, který jsou pro Vás důležitý v životě?**
- No tak jako.. vono jich je potom jako víc. Tak já jako vnímám taky no, ty věci. Co je důležitý no... Jako taková určitě ta spokojenost, když to řeknu, jo. Určitě v jakym prostředí člověk žije, žejo tak to vnímá jo. Přátelství no. potom na dalších místech budou třeba ty věci jako jsou hmotný zabezpečení, žejo, to taky musím zmínit. To taky jako člověk žije v tomhle světě, tak to taky vnímá jo. Ale určitě bych to třeba zase

nedával někam na ty vrchní místa nebo přední místa. Nevím no, co bych ještě vám tak jako vyjmenoval.

- **Když jste mluvit o tom manželství, partnerství, rodině, lásce, tak mohl byste mi k tomu říct trochu víc? Rozdělit to třeba na nějaký podhodnoty? Co je pro vás důležité v rámci manželství, partnerství, rodiny..**
- Tak určitě jsem rád, že jsme jako s manželkou. Máme stejnej pohled na život, na svět - to vyplývá z toho, že máme stejnou víru, protože zase vim, že v našem společenství jsou lidi, kteří třeba mají jakoby partnerskýho druha, který s nimi tu víru jako nesdílí, jo. Takže sem moc rád, že už vlastně jenom tohle, že máme ten stejnej pohled na řadu věcí. neříkám na všechny, protože jsou třeba detaily nebo podružnější věci, kde se to třeba rozchází. Tak to je normální, protože jsme každej jinej, ale už z tohlehle tedy jsem rád, že jsme takhle za jedno. Takže to z toho vyplývá. Potom bych si vážil takový věci, jako třeba to, že si vycházíme vstříc v manželství. partnerská komunikace, tomu věnujeme s manželkou dost místa, protože to je důležitý, když partneři jako komunikují hodně a dobře, tak se dá předejít hodně problémům, takže to určitě. komunikace. Vycházet vstříc tomu druhýmu. To už asi vyplývá, žejo, z Písma. Asi tak.
- **Tak jo. A pak jste zmiňoval hodnotu té práce, kterou jste říkal, že musíte zmínit, ikdyž to nestavíte na ty vyšší pozice. Takže co teda pro Vás ta práce znamená, když je na nižších pozicích až?**
- Tak, je to zdroj obživy v tomhle světě. Člověk něco musí dělat žejo, musí zaplatit, jak se říká, složenky, zaplatit ty věci a tak. Něčemu se musím věnovat. Jako takhle, myslím si, že málo lidí, v dnešním světě, má tu, jakoby obecně vzato, tu výsadu, že je živí něco, co je zároveň baví žejo. Tak já třeba, zase si nemůžu stěžovat na tu práci. Vim že třeba spousta lidí to, co je vůbec nebaví. Akorát pracuju doma, u počítače žejo, takže jako ta práce mě vysloveně nenaplnuje, ale zase je to prostě zdroj obživy. Tak to беру.
- **Takže pro Vás není důležitý, aby Vás práce nějakým způsobem naplňovala?**
- jako je.. teda byla by... ale tady de vo ten poměr, jakoby kolik úsilí člověk věnuje tomu, aby dosáhl takový práce, která ho jako právě třeba naplní nebo uspokojí, jo. A to souvisí vlastně s tím, že kolik jsem jakoby ochoten tomu dát, jo. A protože ta práce nestojí na těch předních příčkách, tak se věnuju prostě radši těm věcem, který třeba souvisej dejme tomu s mojí duchovní činností, s manželkou, s rodinou, s přáteli, jo, todlencto všechno. Jako jasně, kdybych to měl jako cíl, dosáhnout té práce, tak si uvědomuji, že by to šlo, ale musel bych tomu věnovat úsilí, který v tomhle světě, v tomhle životě nechví tomu věnovat jo, protože já nevím jestli se na to budete potom taky třeba ptát, ale jako v tom.. My nežijem tenhle život, z hlediska naší víry, jako konečně, ale čekáme ještě vlastně něco jinýho, něco lepšího. Jak to stojí v Bibli no.
- **Kdybyste mi měl říct, co je pro SJ hodnotou, která je odlišuje od okolí, tak by to bylo podle Vás co?**
- Já sem to asi zmínil no, to je vlastně ta ta, láska k Bohu. Vlastně s láskou je zároveň taková odpovědnost ke svému stvořiteli. Tak to se jako prolíná tím našim životem, to ani jinak jakoby nejde, když věříme, že tady Bůh je, že nás stvořil, že má nějaký vlastně požadavky, tak to nejde, aby se to v našem životě neprojevovalo potom i v těch běžných věcech žejo.
- **Vzhledem k tomu, že jste SJ od narození, tak asi nedokážete posoudit, jak se třeba změnilo Vaše osobní pořadí hodnot po vstupu do NSSJ. Možná byste ale mohl zreflektovat, jak se vyvíjelo postupem času, třeba ty hodnoty u vás. Jestli se to nějakým způsobem vyvíjelo nebo změnilo, pořadí hodnot?**

- Já právě na tuhle otázku asi nejsem dobřej respondent, protože sem vám říkal, já si jako. Nevim fakt. Jsem si vědomej, že u těch lidí jiných ve sboru se to změnilo. Já bych si teď vymejšlel, ale já to nedokážu. U mě je to prostě pozvolnej vývoj. Nevi nevim, nějakěj zlom, změna. nedokážu to.
- **To je v pořádku.**
- Ale někdo tím taky třeba projde, když byl vychovávaněj, tak že v nějakym období svýho života jako projde nákou takovou zásadní, razantní změnou, ale mě to nák jako prostě nepotkalo no..nevim.
- **Tak jo. Jak byste charakterizoval člověka, který vede smysluplný život? Jaký podle Vás ten člověk je?**
- Tak důležitý vlastně je, si ten smysl života uvědomit, ne? A potom podle toho, buďto ho nák naplňovat nebo podle toho prostě jednat. Nebo jak to myslíte?
- **Já chci slyšet, jak je to podle vás. Když si řeknete:“tenhle člověk vede smysluplný život“ Jaký by byl?**
- No ne, v tom bude asi právě ten rozdíl, protože třeba já mám ten smysl života někde jinde, než člověk, kterej v toho Boha nevěří a má smysl života..může mít třeba rodinu, zaměstnání, dosáhnout nějakýho postavení. On věří tomu, že to je smysl života, dělá kroky, kterými to naplňuje žejo. Já zase mám ten smysl života někde jinde. Já to nejsem schopen teď jako. Já si myslim, že já vedu smysluplný život, ale zrovna tak si to myslí ten, který ne a já mu to samozřejmě nebudu..nemůžu jako nák zlehčovat nebo...
- **takže tvrdíte, že to je individuální záležitost. Pro každého člověka může být smyslem života něco jiného**
- No ano. Takhle, já si samozřejmě z hlediska tomu, čemu celý život věřim, myslim, že smysl života je právě ten, jako jak žiju já jo, ale jako nebudu to někomu, za jedno vnučovat nebo mu brát ten jeho, ikdyž s tím třeba nesouhlasim jo, že bych takhle ten život já neprožil. Ale sme lidi, máme svovobnou vůli žejo, tak ať si hledá smysl života třeba...
- **A pro Vás teda znamená smysl života co? Co je pro Vás smyslem života?**
- No, smysl života je vlastně.. Když věřim, že mě někdo stvořil, nejsem hříčka přírody, že je nade mnou Bůh, který mě stvořil, potažmo tedy celé lidstvo, má s námi nějaký záměr, dal nám nějaké zákony, no tak smysl života je žít podle těch zákonů. To znamená být odpovědný svému stvořiteli. Tak nák prostě se to musí projevit v tom mym životě no.
- **A kdybyste měl zreflektovat svůj život zpětně a abyste si řekl: „vedl jsem smysluplný život, byl jsem takový a takový, dělal to a to...“ Nějaký konkrétní věci, tak by to bylo třeba?**
- No právě to, co dělám teď.
- **A kdybyste mi ty konkrétní věci měl říct?**
- Kdybych to měl říct jednoduše, tak musim říct, že sem žil podle biblických zásad.Jo, takhle bych to mohl vlastně jako shrnout. Protože to se projevuje, jak říkám, když tomu člověk věří, různě v těch oblastech života. Dělam radost svému stvořiteli. Můžu říct, že budu na konci života šťastnej, že sem mu udělal vlastně třeba radost svým způsobem.
- **Skrze dodržování biblických zásad**
- Ano, ano. Protože to je vlastně jako, vono se to někdy tak přirovnává- rodič má radost ze svýho dítěte, pokud to dítě vlastně žije podle toho, jak ten rodič ho vychoval a stane se z něj dobřej člověk, jo. Tak my takhle taky to můžeme vzít na Boha, žejo, on je vlastně taky takovej, když to řeknu, rodič nebo otec a nějakym způsobem nás vychovává.

Tak já chci bejt jako poslušnej syn, když to tak řeknu. Třeba, takhle bych to moh jako...řít.

Příloha 4: Rozhovor, žena, 38 let

– **Jak dlouho jste SJ?**

– Od listopadu 89. Takhle když to spočítám, tak to bude 23 let. To je od křtu.

– **A předtím jste tedy ještě zkoumala, studovala?**

– Tak já jsem vyrůstala v rodině SJ, takže vlastně rodiče byli oba dva SJ a stejně to není náh jako že bych...tam není automatickej předpoklad, žejo, že budu SJ taky, takže sem sama si k tomu našla náh tu cestu, že sem si tu víru vybudovala. A rozhodla sem se sama za sebe.

– **Takže to není lastně tak, že byste byla vychovávána v tý víře?**

– Jo, byla jsem. Jo, tak já myslím že to je přirození, když rodiče tomu věří, tak chtějí dětem to nejlepší, o čem jsou přesvědčení, že o nákejch hodnotách, tak to dětem předat. Tak to tak určitě bylo a to rozhodnutí jsem udělala v těch 15 letech vlastně sama za sebe.

– **Takže tím jsme si odpověděli i na další otázku v podstatě. Jak jste se stala SJ.**

– ...

– **Co byste řekla, že Vás poprvé oslovilo na této náboženské společnosti?**

– Tak to už si nevzpomenu asi

– **Poprvé nebo nejvíce třeba**

– Tak já tím, že znám od dětství SJ.. byli to od dětství moji přátelé a kamarádi, tak já tam mám ten moment přímo takovýho toho, že bych se s tím jako někde potkala, a teprve že bych si uvědomovala první, co mě zaujalo... Protože se vlastně pohybuju mezi těma lidma odmalička. Ale pamatuju si třeba konkrétní moment, kterej se mi strašně líbil a byl pro mě asi takovej teda hodně silnej, a to bylo na mezinárodních sjezdech v Polsku, kde sme byli, když mi bylo právě těch 15, tak to bylo úžasný vidět lidi z celého světa, který se k sobě hezky chovaj, uctivě, slušně a s tou přátelskou atmosférou.. Jo, ta přátelská atmosféra byla prostě výborná, to jak se tam ty lidi chovaly dobře, tak to na mě hodně zapůsobilo, že sem si říkala, že ty lidi se opravdu chovaj podle toho, co je v bibli a sem to viděla na vlastní oči, že to není jenom prostě náhý povídání někde, v tom místě, kde jsem byla, ale pak v tom mezinárodním, jsem to viděla ve velkym, tak to na mě hodně zapůsobilo.

– **Kdybyste měla uvést 3-5 hodnot nebo několik hodnot, který jsou pro Vás v životě nejvýznamnější, nejdůležitější a třeba sestavit žebříček, dle významnosti?**

– Jo, tak na prvním místě určitě teda vztah k Bohu. Pak by to bylo manželství. Pak dál rodina, čímž myslím jo, ty další teda, třeba mojí sestru. Další prostě příbuzenský vztahy, tu rodinu. Pak určitě to jsou vztahy se spoluvěřícíma. Těžko tyjo, takhle to skládat za sebou, ale.. Tak vono se to pro mě v životě točí stejně kolem víry, kolem spoluvěřících, kolem tý náboženský činnosti, který se hodně věnuju, tak tak náh bych to asi řekla.

– **Tak jo, a kdybyste mi mohla náh popsat ten vztah s Bohem, jak to máte, jak to vnímáte?**

– Tak, to vnímám vlastně jako takový přátelství a zároveň je tam takovej vztah...je to někdo, koho mám ráda a zároveň tam cejtím obrovskej takovej ten respekt, protože to vnímám jako někoho nejvyššího vlastně v celým vesmíru, stvořitele všeho. Někoho hodně mocnýho a zároveň láskyplnýho a moudrýho, takže je tam opravdu ta velká úcta a láska určitě, taková náháká. Jo, takovýdle náhý pocity.

– **Co to vlastně pro Vás znamená, tady ten vztah s Bohem?**

– Jak bych to definovala... No, já si myslím, že je to něco úplně takovýho... Já to vnímám jako něco strašně základního, z čeho se pro mě odvíjí teprve teda ty další hodnoty, další rozhodování, způsob myšlení, něco, nákej základ, ve kterym mám jasno a to mi strašně pomáhá v tom životě vědět, kde je to moje místo. Jo, kde jsem a co jsem a proč to dělám a že to není jenom z toho pohledu, jakoby jestli se to vyplatí, nevyplatí, ale prostě jestli je něco tak správně, protože to tak má bejt. Jo, tak opravdu se od toho odvíjí ten způsob myšlení.

- **Tak jo. A potom, kdybyste mi mohla říct, když jste říkala, že další hodnotou, důležitou hodně pro Vás, je manželství, tak promluvit trochu o manželství, jak to máte, vnímáte? Klidně můžete uvést nějaké podhodnoty.**
- Tak pro mě je určitě hodně důležitý to, aby manželství klapalo, aby to prostě byl hezkej vztah, takovej nákej živej. A my jsme teda spolu 16 let, s manželem. A zároveň se na to díváme oba dva i z toho biblickýho hlediska, jo, že třeba láska a úcta jsou náký stavební pilíře v tom manželství, na kterých se snažíme teda pracovat, včetně dobrý třeba komunikace, otevřený, náký pravidelný, pak je pro nás důležitý spolu hodně trávit čas. Žejo, tak my spolu třeba i pracujeme, takže máme v rámci našeho vztahu teda i práci, ale i tady ten volnej čas. Chcete ještě nějaký podhodnoty teda nebo jak bych to rozdělila?
- **No, tak já myslím, že takhle to je fajn. Manželství teda, když klope, tak se pozná tady na těch věcech co jste říkala? Když spolu trávíte čas, sdílíte stejný hodnoty - lásku, soucit,...**
- Určitě. Tak, hodně nám pomáhaj třeba biblický rady jo, na to manželství, tak vono to není tak úplně snadný, abych řekla, mít ten vztah takovej jako pevnej a aby vydržel i po těch letech a po všech těch úskalích a překážkách, který tomu jsou nák jakoby kladený, ať už zvenčí nebo prostě i člověk sám na to není nák dokonale na to vybavenej, ale tak já si myslim že díky právě kvůli tomu, že oba dva se snažíme jednat podle těch měřítek z Bible, tak nám to hodně pomáhá se tak nák orientovat v tom, co je třeba dobře a jak na to jakoby, jak to jo, jak ten vztah udržovat.
- **A mohla byste mi říct nějaký ty Bibilický měřítka třeba?**
- Jo, zrovna teďkon mě hned napadla jedna taková třeba biblická konkrétně rada, že když vznikne nákej konflikt, tak je dobrý to třeba vyřešit co nejdřív a nenechat jakoby to dusno, jo nebo takovou tu tichou domácnost. A tak tam třeba v bibli je konkrétně rada, že do západu slunce je dobrý ty věci hned vyřešit, se udobřit nebo si to nák vyříkat. Tak to se snažíme taky to co nejdřív nák řešit, aby ty náký nedorozumění potom nepřerostly ve větší nebo to pak nák tak nezahnívalo, obrazně řečeno.
- **Když jste říkala, že spolu s manželem pracujete, tak jak vnímáte celkově pracovní oblast? Co pro Vás znamená práce?**
- Tak já to nevnímám úplně tak, jako že bych chtěla dělat nákou velkou kariéru, ale já to spíš vnímám jako živobytí, kterýmu se nák věnujeme, aby fungovalo, tak vlastně podnikáme. No dalo by se to tak říct, my nejsme ale žádný podnikatelé. Manžel je živnostník a já pracuju s ním a snažíme se nák tak uživit, ale asi se na to díváme tak, že chceme žít spíš nákej takovej jednoduchej život, bez nákejch třeba dluhů, skromně a jsou pro nás ty priority někde jinde, než abychom si řekli třeba že chceme vydělávat hodně peněz, mít obrovskej dům a udělat si hypotéku na 30 let. Tak toaletou cestou to určitě u nás nejde, jo.
- **Takže je to důležitý hlavně v tom, abyste se uživili, vydělali si na ty základní věci, který potřebujete?**
- No, určitě. Pro nás je potom důležitější abysme měli čas a energii na právě ty aktivity, kterým my se chceme věnovat, včetně právě třeba, žejo třeba ty naší služby třeba, který se věnujeme, včetně třeba lidí, který k nám přistupujou ať už ze sboru nebo mimo sbor. Tak je to prostě hozený u nás tímlečtím směrem, takže není to tak jakoby teda kariéra, že bysme chtěli bejt v práci třeba 10 hodin nebo víc. Vopravdu abychom se nák uživili, všechno sme poplatili, nák nám nevisely někde složenky, dluhy, no a.. abychom se mohli jít radši večer projít nebo si zajezdit na kole a jít v klidu pak večer spát, s čistou hlavou. Takže asi tak no.
- **Myslíte, že se nějakým způsobem, když Vy jste vyrůstala v rodině SJ, takže to možná bude těžký, ale myslíte, že se nějakým způsobem změnilo vaše osobní pořadí hodnot po tom, co jste se stala SJ? Nebo postupně, co jste třeba během toho poznávala tu nauku?**
- Já si myslim třeba, a to asi souvisí s narůstajícím věkem, že přemejšlim víc o takových věcech, který se týkaj zdraví, než třeba v těch 15 nebo 20 letech. A to si myslim, že je přirozenej vývoj, tím jak přibýval ty roky a že už kolem sebe vnímám víc těch vrstevníků nebo lidí o něco starších, s kterými už se bavíme bohužel i o nemocech jo. Tadyhle to téma jo. A jinak, z hlediska toho teda nák eště jinýho, to asi ne.. To, že je pro mě manžel

důležitější, než třeba kamarádky jo, tak to si myslím že souvisí právě s tím manželstvím, ale... no nevím.

- **Co si myslíte, že je pro SJ největší hodnotou, která je odlišuje SJ od okolí?**
- To si myslím, že souvisí právě s tím, že je pro nás hodně důležitý mít vlastně ten pěkný vztah s Bohem a vlastně v tom životě se chovat tak, a rozhodovat, abyste si ten vztah něčím nezkažila, abych ho nenarušila. Tak to si myslím, že je pro nás věřící právě to důležité. Takže to souvisí s tím vztahem s tou silnou vírou, přesvědčením, že ten vztah můžu ovlivnit vlastně tím, jak se chovám, jak přemýšlím, jak se budu rozhodovat jo, tím co budu v životě dělat.
- **Takže by se dalo říct, že to je co nejlepší vztah s Bohem?**
- Určitě
- **Akceptujete bez výhrad v současnosti hodnoty NSSJ nebo na něco třeba nahlížíte kriticky?**
- Tak my nejsme společnost dokonalejších lidí, žejo, tak samozřejmě občas se mi něco nelíbí, tak ale to teďkon není vůči naukám a vůči jo, jako organizaci SJ. To sou takový ty běžný věci, takový ty mezilidský, že třeba na něco narazíte a s něčím se jako musíte vypořádat, protože se setkávají lidi různých povah a snaží se spolu nějak vycházet. Jsou to takový ty běžný věci, já bych řekla, protože nejsme žádný svatý. Jsme protě obyčejný lidi s těma všema chybama. Ale jako vůči organizaci SJ nemám žádný zásadní výhrady vůči naukám nebo vůči nějakým postupům a tak, vůči tomu jako vnitřnímu fungování, to ne no.
- **Takže je to o těch mezilidských vztazích ve sboru?**
- Jo, přesně. Člověk sám se sebou musí zabojoval, něco se snažit třeba pochopit a to je takový, já myslím takový ty běžný věci, kterej život přináší. Setkaj se lidi s povahami, který do sebe prostě nezapadaj. Hůř se spolu pak komunikuje a pracuje.
- **Jak byste charakterizovala člověka, který vede smysluplný život? Podle Vás.**
- Tak von se říká takovej citát, že člověk má žít pro to, za co je ochotnej i zemřít. Jo, vono to zní tak hrozně silně, ale v podstatě asi by se to tak dalo říct, žejo, že smysluplný život je, žít v souladu s nějakou vírou a vnitřním přesvědčením, s tím co považuju prostě za důležitý v životě a nedělat v tom prostě žádný kompromisy. To je asi ten smysluplný život no. Pro někoho je třeba smyslem mít třeba děti, rodinu, nebo nějak jinak ten život postavit. To už si myslím, že je takový individuální, ale asi opravdu s tou vírou žít v souladu.
- **Co znamená přímo pro Vás smysl života? Co je pro Vás smyslem života?**
- Tak pro mě je právě hodně důležitý, zachovat si v tom, čemu a komu věřím, teda, tak takovej ten, takovou tu určitou ryzost, tu čistotu. Jakoby si tam nic... zůstat věrná tomu, čemu věřím. To je pro mě strašně důležitý a tak bych vlastně chtěla takhle žít celej život. nějak z toho nikde neslevit.
- **A bylo by ještě něco, když si řeknete třeba ke konci života: žila jsem smysluplný život, byla jsem taková a taková, dělala tohle a tohle...?**
- Tak pro mě to souvisí hodně třeba s tou službou, s tou naší co tomu říkáme vlastně kazatelská služba, že chodíme, že navštěvujeme ty lidi a snažíme se jim předat ty myšlenky z Bible, tak je nějak vyučovat. Takže to je třeba pro mě hrozně důležitý, se pro mě smysluplný práci teda, věnovat. A třeba i když uvidím nějaký konkrétní lidi, kterým jsem u toho pomohla, kteří třeba studovali ty bibli a já jsem u toho mohla bejt, tak to je pro mě hrozně hezký pocit, že to bylo něco důležitýho, u kterýho jsem měla tu čest jako být nebo nějak asistovat jo. Oni to sou pak další činnosti, který souvisí s tím, že jsme SJ, tak třeba pomáháme žejo, někdy i třeba na sálech, když se někde něco staví, opravuje a spousta s tím souvisí nějakých takovej těch našich aktivit. A jako to hlavní bych řekla je to vyučování lidí z Bible.
- **Klidně, když by vás napadlo ještě něco dalšího..**
- ...
- **I třeba k tomu, jaký vlastností má ten člověk, kterej vede smysluplný život.**
- Tak pro mě to je určitě hodnota v tom, když je skromnej, obětavej, poctivej, a vlastně vycházím z toho, že to je nejspíš spoluvěřící, takže tam vidím i ty duchovní hodnoty. Že je to

duchovně založený člověk, se silnou vírou. To třeba je to pěkný, když se s někým známe a ten člověk žije desítky let, jako SJ a celý ten život takhle prožije, v souladu právě s tím svým přesvědčením, to je krásný, že to takhle zvládne, že z té cesty nesejde nák.

- **Děkuju. Možná se budu trochu opakovat. Přece jen je to trochu jinak formulovaný. Pro co, podle Vašeho názoru stojí za to žít?**
- Joj... No, tak určitě pro něco vyššího, co převyšuje tadyto naše hemžení. Já to musím taky tím pádem zopakovat, že určitě teda žít v souladu s tím božím záměrem, takhle bych o řekla a vidět tam právě i dál do té budoucnosti. To si myslím, že je pro nás teda strašně důležitý. Pro mě osobně taky, že tam nevidím, že ten život jenom jako teďka tady teď prostě, ale to, že se splní ty biblický sliby o tom lepším světě a já tomu věřím, že to tady prostě jednou bude a tam se vlastně dívám, jo. To je, vlastně Bible o tom mluví jako o skutečným životě, kterej vlastně teprve přijde, kdy všechno bude narovnaný tak, jak to má bejt no.
- **A dokážete si představit, jaký by to pro Vás bylo nemít tu naději? Nemít tady tu budoucnost?**
- To si moc neumím představit. Kolikrát jsem už nad tím přemýšlela teda. Ale jsem ráda, že to je tak, jak to je, protože by mi to přišlo teda, ten svět teda tak, jak to vnímám, tak dost bezútěšný teda, jak to bude. Kdybych nad tím přemýšlela, jak to bude vlastně dál, tak já tam moc nevidím nějaký jako řešení nebo.. A to sem optimista, to sem asi v podstatě životní optimista, ale stejně.. Připadá mí to hrozně málo, od toho života chci jenom teďko tady, mít třeba chvíli tu rodinu, třeba ty děti a potom po nějaký době konec, a už nic víc by nebylo. Si myslím, že to nemůže bejt všechno.

- **Jak dlouho jste SJ?**
- Byla jsem vychovávána od malička, ale pokřtěná jsem od roku 2009. Musela jsem si k tomu sama přijít, cítila jsem to tak. Nejdůležitější je ta modlitba, zasvěcení se Bohu a potom to dáš najevo už jen tím křtem.
- **Jak jste se stala SJ?**
- Výchova tam hrála určitě roli, když rodiče se rozvedli a taťka na mě neměl čas, takže tam bylo důležitý, aby tam bylo nějaký studium. A vždycky ten člověk, když, než se nechá pokřtít, tak musí studovat pomocí různých publikací. Já jsem studovala dohromady 3 knížky. Jedna se jmenovala Poznání, druhá Co bible doopravdy říká a třetí, to už teď nevím, to není důležitý ale.. Ale ty knížky, to poznání je v tom, že člověk studuje
- **Co Vás poprvé nejvíce oslovilo na SJ?**
- Ono je to úplně jiný v tom, když seš v tom jako vychovávanej. Než když to poznáš... Já jsem věděla že je to pravda. Já jsem v tom byla vychovávána a prostě člověk věděl, že to tak je, že v tom životě viděl, já nevím, určitý projev ty boží osobnosti. Jako to, jak žehná svému lidu a takhle..
- **Co Vás na tom poprvé vážně oslovilo, když jste začala studovat?**
- To jsou osobní zkušenosti s Jehovou. Vono se to hrozně těžce popisuje, protože chápu zase situaci, když tomu člověk nevěří.
- **Zajímá mě Vaše osobní zkušenost, jak to vnímáte vy osobně**
- Tam je třeba to, že když se člověk o něco jako modlí, nebo když poznáváš jako ty věci, tak čím dál tím víc, se prohlubuje tvůj vztah s tím stvořitelem- s Jehovou a ty potom jakoby ta víra je v tom, že mu chceš dělat radost v životě, takže podle toho jednáš a jsou věci, který sou pro tebe hrozně těžký, protože ty sklony máš k něčemu jinýmu, ale přesto, protože jako víš, že máš jakoby toho boha ráda, tak se podle toho snažíš řídit, a on ti v tom pomáhá. A to sou právě ty osobní zkušenosti, protože se modlíš, aby ti to šlo, když ti to třeba vůbec nejde a vono ti to jakoby potom de. Tím že se jakoby vo to modlíš. Von ti v tom pomáhá.
- **A je to tím, že ti s pomáhá On?**
- Jo, to jsou zkušenosti, který tě k němu jakoby víc přitahujou a potom jakoby zjišťuješ, že jakoby je to pravda no.
- **A něco konkrétního, nějakou takovouhle zkušenost byste mi mohla říct?**
- Teď si vůbec nevybavuju co by to mohlo bejt... Já vim, že třeba mezi lidma, třeba ve třídě, je hrozně těžký zachovávat určitý biblický měřítko. Já nevím, třeba nemluvit sprostě.
- **A tohle je třeba pro Vás těžký?**
- No, dřív bylo, protože člověk..brali tě v tý společnosti a ty si tam byl rád, potom když člověk to víc poznával, tak zjišťoval, že je to špatný a že by to byl takovej dvojí život vedenej. Ty když jdeš na shromáždění do toho Sálu Království, tak se tam všichni chovaj tím správným způsobem a je to hrozně jednoduchý tam

projevovat ty dobrý vlastnosti. Pak seš ve škole, to bylo na základce, tam to bylo hrozně těžký se podle toho chovat, protože tam tě strhávala ta společnost. No a čím víc jsem jako poznávala, tím víc jsem chtěla jako se snažit jednat správně, takže potom třeba mluva nebo určitý jako postoje, třeba ke svátkům nebo takhle.

- **A co Vám v tom pomáhalo, jednat správně?**
- No tak hlavně to studium a pak člověk se musí pevně postavit za ty měřítká. Nemůžu říct jako já to nedělám a neumět to vysvětlit, Protože voni se tě na to budou ptát a ty si za tím musíš stát a jako si to vybojovat ty svoje názory, protože to není taková jako polovičatá víra jo, že ty si za ní musíš tvrdě stát a musíš si to odůvodnit a ve chvíli, kdy ty jim to vysvětlíš, tak voni už tě potom jako nechaj, že už tě nelámou. Ale důležitý je si za tím stát a dokázat si to obhájit. Když tomu věříš. Pak už je to jednodušší. Ale nejtěžší je to, jako k tomu přijít no.. Věřit tomu, že to tak je.
- **Mohla byste mi říct pár věcí, které jsou pro Vás v životě nejdůležitější, dáváte jim největší význam, jsou pro Vás největší hodnotou?**
- Můžu Vám přečíst jeden biblickej verš?
- **No, můžete, ale..**
- kterej pro mě je nejdůležitější podle toho, tam se odvíjí to, co mám na prvním místě.
- **A mohla byste mi to prvně říci sama a pak mi to kdyžtak přečíst?**
- Dobře. No, pro SJ je nejdůležitější činění dobré vůle a pro mě teda taky tím pádem. A tou boží vůli jako je, aby se všichni dozvěděli tu pravdu. Takže na prvním místě mám Boží království, ale nemusí to bejt jenom ta kazatelská činnost, protože to sou i jiný činnosti, který pro Jehovu člověk může dělat. Samozřejmě že službu mám ráda, strašně do ní ráda chodim a jako na tom prvním místě jí mám, ale pro svědky může bejt i něco jinýho na tom prvním místě.
- **Mě nejvíce zajímá, jak to máte Vy sama za sebe**
- Asi ta služba je pro mě na tom prvním místě
- **A proč je pro Vás na prvním místě služba?**
- Protože člověk se nezaměřuje sám na sebe, pomáhá druhým lidem, aby poznali boha a vidí člověk úžasný výsledky třeba z těch zkušeností, protože máme třeba rozhovory s různýma lidma a ten člověk vidí, jak to na ně působí, že je to třeba utěší, že maj radost z toho, že sou klidnější, nebo že můžou dělat změny ve svém životě, takže tahle služba je pro mě jako nejdůležitější a vidim v tom smysl jako života. Dávat oběti pro druhý. No a potom snažit se pořád jako studovat, jako boží slovo, protože kdyby člověk jako přestal, tak sklouzne zase dolu. Člově musí furt poznávat ňáký věci.
- **Kdybyste nestudovala pořád, tak si myslíte, že by Vás to mohlo strhnout?**
- Určitě, určitě. To je úplně jasný, že když člověk jako do sebe furt něco nedostává, furt si to nepřipomíná, jak má jednat, tak ten tlak okolí je tak velkej, že by už potom to opomíjel. My si to musíme furt připomínat, proto máme i ty

shromáždění, kde si připomínáme třeba jak jednat. Takže to je to, že pořád studium.. Kolik ze těch hodnot má bejt?

- **To je na Vás, třeba 3-5. Můžete volit z celého spektra**
- Vono totiž cokoliv člověk chce dělat nebo já cokoliv chci dělat, tak chci, jakoby aby to bylo podle Jehovovy vůle. To znamená ať se rozhodnu pro jakýkoliv věci, ať užto sou světský věci, tak se vždycky jako předtim modlim, abych se rozhodla správně, aby mi to jako třeba neuškodilo. Protože vono to může vypadat dobře i třeba nevim, dejme tomu, že se třeba budu chtít odstěhovat, osamostatnit, najít si práci, tak jakýkoliv rozhodnutí v životě, chci aby to bylo správný, aby mi to neuškodilo. Třeba výběr zaměstnání, aby mi nezabíral tolik času, abych třeba se potom nemusela věnovat jako těm duchovním věcem. Že by člověk potom jako sklouznul zase
- **A jak to poznáte, že je to pro vás správný?**
- No, modlim se a ta odpověď většinou přijde skrze to, že si čtu třeba bibli, tak to člověk ňák jako pozná. Jako je to zajímavý, ale je to tak. Už se mi to stalo několikrát. A nebo třeba někdo si s někym povídá, aniž by věděl mojí situaci, tak v tom rozhovoru mi něco řekne, co je odpovědí na ty modlitby. Nebo na těch shromážděních člověk slyší třeba ňákou přednášku, která ti zrovna pomůže se dobře rozhodnout pro tu věc. Nebo tím, že o tom třeba s někym mluvíš, tak si to sám srovnáváš v hlavě a vyhodnocuješ si to a třeba potom ti to dojde, že takhle to má bejt.
- **Když jsme teda mluvili o těch věcech, který jsou pro Vás v životě nejdůležitější, tak na prvním místě jste říkala, že na prvním místě by byla služba a pak studium. A dále?**
- E, no... přátelství. Abych jako měla dobrý přátele okolo sebe. To je docela důležitý, výběr přátel.
- **A jaký by měli být přátelé? Jak se pozná dobrý přítel?**
- No, pozná se tak, že mě podporuje v tom nejlepším. To znamená, že ty nejlepší přátelé by měli se mnou sdílet ty nejdůležitější názory. Že když si to tak vezmu, tak by třeba.. já mám nejlepší přátele právě z řad SJ, protože se řídí stejnýma mravníma měřítkama, morálníma měřítkama. Dokážou mi třeba poradit ve chvílích, kdy je mi třeba jako těžko. To přátelství je takový, že se jako navzájem podporujem, trávíme spolu volnej čas, nejen třeba jen tím studiem.
- **Máte přátele i mimo SJ?**
- Jo, jsou to většinou spolužáci, spolužačky, nebo jako z dětství. Nic proti nim nemám, ale netrávim s nima tolik času.
- **Tak jo, takže bysme měli službu, studium, přátelství,..**
- Rodina určitě. Dokáže dát asi ňáký citový jako zázemí. Podpořit třeba jako v těch těžkých chvílích, nemoci třeba. A je to, tím že je to rodina, tak je to něco víc, než někdy ty přátelé...
- **Ještě něco Vás napadá?**
- hm, už ne..
- **Můžeme to tedy shrnout, dát do nějakého pořadí třeba?**
- Tak jako zábava třeba, zábava je super, protože se člověk může rozptýlit a je hrozně důležitá, ale nedávám jí takovou přednost jako právě těm duchovním činnostem.
- **Můžeme tedy nějak seřadit hodnoty jaké jste vyjmenovala, podle závažnosti?**
- Na prvním místě by bylo asi činění boží vůle. Na dalším místě by bylo třeba styk jako s přátelema, příbuznýma, posilování těch vztahů mezilidských a kdybych to měla dát na konec, tak třeba ta zábava to rozptýlení. To něco, co dělám jako sama pro sebe. Takže

vždycky je takový přednější pro mě pro druhý něco dělat a to úplně minimum dělám třeba jako pro sebe, nějaký rozptýlení.

- **Takže víc pro Vás znamená, když děláte něco pro druhý?**
- Mám z toho větší radost
- **A přátelství a rodina, je pro Vás na stejné úrovni, jak jste říkala?**
- Asi bych to dala na stejnou stranu
- **Co pro Vás znamená oblast práce?**
- Já to vnímám spíš jako něco, co člověka uživí, ale stejně to nepřináší, často to nepřináší, jako nějaký uspokojení. protože i když člověk chce něco dělat, když tě to baví, tak se často nepovede se vlézt do toho, se do oblasti práce třeba dostat, protože to je těžký dneska s prací.
- **Jak je pro Vás tedy důležité dělat práci, co Vás baví?**
- Já teda osobně nechci dělat, co mě baví, když to tak řeknu.
- **Nehcete dělat, co Vás baví?**
- No, je to takový zvláštní, ale myslím si, že by mě to akorát rozptylovalo. Nebo tím bych se do toho hrozně zapálila a zase bych se jako nesoustředila na to důležitější. Protože... Na to důležitější myslím třeba služba, protože mezi svědkama jsou třeba i misionáři a průkopníci a ty se zaměřují na službu zvýšeným časem a je to pro ně taková jako větší práce než normální zaměstnání, protože oni třeba pracují na zkrácený úvazek, mají třeba řádu minimální měsíční mzdu, za kterou se uživí a té službě věnujou ten zbytek a pro mě to je takovou motivací, protože bych to taky chtěla dosáhnout tohodletoho. Takže je mi vlastně jedno jako co budu pracovat, hlavně aby mi zbylo dost času a mohla jsem se věnovat službě. Ale to, co mě baví, je to super. Já bych se tomu ráda věnovala, ale myslím si, že si to nechám až na pozdější dobu.
- **Co pro Vás znamenají hodnoty jako partnerství, manželství, rodina?**
- Tak celkově manželství jako takový je pro mě strašně vážná, závažná věc, protože bible říká, že to manželství má být na celý život, takže to znamená, že si musím vybrat fakt dobře a není to jednoduchý dneska najít. Jedna biblická zásada je, že bysme se měli brát jenom v pánu, což znamená, že bysem si měla vzít někoho, kdo se mnou sdílí tu víru, protože to je hodně důležitý, aby mě v tom jako podporoval. A pokud jde o jeho vlastnosti, tak by asi měl být hlavou rodiny, protože muž má být správně hlavou rodiny, a měl by asi taky sloužit jako Jehovovi. Nemusí to být jako přímo služba, ale měl by být v tom sboru..nebo měl by... já to nemůžu říkat, protože...
- **Jaký by měl být, podle Vás? Abyste byla Vy spokojená?**
- Měl by být příkladnej pro ostatní, aby uměl dobře vést rodinu, aby měl dobrý vlastnosti, třeba sebeovládání, aby se moc nevyvyšoval zase, ale samozřejmě chápu, že si nemůžu vysnívat dokonalej jako žejo...
- **Kdybyste manželství, partnerství nebo už svojí rodinu, měla zařadit do žebříčku hodnot, jak jste uvedla?**
- Kdybych už byla vdaná, tak by ta rodina byla důležitá no. Ať se děje co se děje, tak na prvním místě je vždycky boží království, to znamená ty duchovní hodnoty. Takže když je člověk v tom manželství, kde oba sdílejí jako to samý, tak oba dva jdou k těm hodnotám a pomáhají si. To znamená, že pořád pro ně bude na prvním místě boží království a na druhém místě budou se mít jako sebe navzájem. Pro mě by to bylo úplně o samý.
- **Co je pro SJ tou hodnotou, která je odlišuje od všech ostatních?**

- Způsob jako života, kterej se vyznačuje právě tím, že se řídí přesně podle Bible. To je jako vyjímečný, protože tam musí bejt jako něco víc, protože člověk sám od sebe by se nedokázal řídit podle bible, ale tím, že nám jako Jehova dává svatýho ducha, tak dokážem v životě velký změny. Člověk, kterej třeba v životě žije nák špatně, tak díky Bibli a pomoci svatýho ducha dokáže dělat změny a stát se úplně novym člověkem. Takže pro svědky je typický přesný držení se Bible a to je odlišuje od ostatních lidí, od celý společnosti. Jsou úplně jiný.
- **Dá se u Vás říci, že by se nějak změnilo Vaše osobní pořadí hodnot, když jste se stala SJ?**
- Určitě mě to změnilo. Kdybych nebyla SJ, tak bych v tudle chvíli asi byla hrozná. Lákalo by mě spoustu věcí, možná bych kouřila, možná bych měla nákej piercing, tetování..
- **To by Vás lákalo?**
- Asi jo. Možná bych žila takovym odvázanym způsobem života. Asi bych byla..vůči druhejm bych se nechovala moc hezky si myslim. Asi bych nebyla vůbec... No já nemůžu říct ani teď žejo, že sem dobrá, protože jsem nedokonalá pořád, ale bylo by to fakt hrozný se mnou, takže si myslim, že kvůli bibli se člověk fakt jako hodně snaží, mění a hodně to změnilo právě pohled na život a i vztah k samotnýmu jako stvořiteli, kterej se prohlubuje díky těm osobním zkušenostem.
- **Co Vám dodává sílu?**
- Studium mi dodává sílu. Shromáždění spoluvěřících, ty hodně pomáhaj. No...
- **A jak jste říkala, že byste, nebýt SJ, určitě kouřila apod..?**
- Tak v tudle chvíli se mi to oškliví. Jako že se mi to vůbec nelíbí. Ale kdybych jako se nestala, kdybysem nestudovala předtim, tak si myslim že by mě todle zlákal. Byla bych jako mezi normálníma lidma pro ně normálním člověkem.
- **Přijímáte v současnosti všechny hodnoty a nauku SJ nebo na něco nahlížíte kriticky?**
- Na nic nekoukám kriticky. Jako jestli mám k něčemu výhrady?
- **třeba**
- ne, není tam pro mě těžký nic přijmout, protože všechno vim, že je podepřený knihou bibli, a když vim, že kniha bible je inspirována bohem, tak je to to správný. Takže se všim souhlasim, když samozřejmě je to těžký někdy uplatnit. Zatím se mi totiž nestalo, že .... ono se totiž postupuje vždycky k nějakym novejm poznatkům a pro některý lidi nebo křesťany, který měli náký... jak se tomu říká... jako že ujištění, věděli o něčem, že to takhle je a pak se to změnilo, tak to pro ně třeba mohla bejt zkouška, těžký to mohlo pro ně bejt, jestli to fakt přimou nebo ne. Ale mě se to eště nestalo a doufám, že to zvládnu, když se mi to stane. Jako není pro mě těžký to přijmout ty věci. Nemám proti ničemu výhrady.
- **Jak byste charakterizovala člověka, který vede smysluplný život?**
- je to člověk, kterej žije podle Bible. Kterej se snaží jednat tak, jak se to líbí Jehovovi. A to je jedno, ať už dělá cokoliv. A t už dává málo v tý společnosti SJ nebo hodně, protože ono hodně záleží na tom, jestli třeba má zdraví, jakej má věk. Protože někdo může dělat už málo, ale myslí to pořád dobře. Tak vede smysluplnej život. Ten smysluplnej život je v konání boží vůle, tzn. jednání podle bible.
- **A konkrétně je ten člověk třeba jaký? Jak se třeba chová?**
- Snaží se druhejm projevat lásku. Pokud je to možný, tak s nima třeba mluví o jehovově záměru nebo o blibli, to je jeno. Nebo pokud má třeba rodinu ten dotyčnej, tak

se snaží přispívat k dobré atmosféře v rodině, třeba tím, že se chová manželka dobře k manželovi nebo manžel k manželce. Nebo vedou oba dva svoje děti k tomu, aby boha poznávali, jednali podle toho, chovali se správně. To je všechno smysluplný život, protože to děláš pro Jehovu. Věci, který děláš pro Jehovu, jsou smysluplný.

- **To už jsme možná i částečně odpověděli na další otázku, co je pro tebe smyslem života?**
- To, že se chovám tak, abych dělala čest svému Bohu. Zastupovala. Jsem svědek Jehovův, svědčím o jeho jménu. Ve chvíli, kdy se chovám nějakým způsobem špatně, tak ho, to jméno, haním. Tím pádem bych už neměla být svědkem Jehovovým.
- **Tím, že jednáte špatně, myslíte co?**
- Nejednám podle Bible. A buď jsou to velké jako přestupky nebo jsou to malé. Ale vždycky jich musí člověk... žejó, to se stane, že člověk klopýtne
- **Co by byl třeba velký přestupek?**
- No... třeba smilstvo by bylo asi velkým přestupkem nebo kdyby se člověk třeba, kdyby začal kouřit a nelitoval by toho, nepřestal by. Nebo by třeba právě si založil svojí skupinku a hledal by si svoje nějaké názory.
- **Kdybyste mi to tedy měla shrnout. Pro co stojí za to žít, podle vašeho názoru?**
- Vyplatí se žít pro zájmy Božího království. Proto, abych dělala jako radost našemu stvořiteli. Tím, že prostě se chovám správně, že uplatňuju rady, že přináším oběti nějaký žejó. Pro tu službu. Je to pro mě smysl, určitě. pro někoho je smysl života, jako křesťanů, že třeba chtějí být starší ve sboru, pomáhat třeba druhým jako vyučovat v těch sborech. Pro mě je to služba.

Příloha 6: Otevřené kódování

žena, 18 žena, 38 muž, 48 muž, 43

Výchova

Byla jsem vychovávána od malička. Výchova hrála určitě roli. Rodiče se rozvedli. Taťka na mě neměl čas. Ono je úplně jiný, když jseš v tom vychovávanej, než když to poznáš - já jsem věděla, že je to pravda. Já jsem v tom byla vychovávána a viděla jsem projevy boží osobnosti, jak žehná svému lidu. Vyrůstala jsem v rodině SJ. Oba rodiče bylo SJ. Byla jsem vychovávána jako SJ. Je to přirozený, když tomu oba rodiče věří, chtějí dítěti předat to nejlepší, hodnoty, o kterých jsou přesvědčeni. Rozhodnutí jsem přesto ale v 15 udělala sama za sebe. Mezi SJ se pohybuju od malička, mám tam přátele od dětství. SJ jsem od narození. Mě už tak vychovali rodiče. Jak jsem v tom vyrůstal, nepříde mi, že by byl nějaký zlom v tom, že by mě něco poprvé na NSSJ oslovilo. Jasně, třeba v období puberty jsem musel vzít svůj rozum, kromě toho, co mi dali rodiče.

Studium

Taťka na mě neměl čas, tak jsem musela studovat sama. Před pokřtěním člověk musí studovat z různých publikací. Poznání je v tom, že člověk studuje. Čím víc jsem poznávala, tím víc jsem se chtěla snažit jednat správně, jako třeba mluva, určitý postoje, třeba ke svátkům apod. Studium mi pomáhalo jednat správně. Studium Božího slova je důležité, protože kdyby člověk přestal, tak sklouzne zase dolu. Člověk musí furt poznávat nějaký věci. To je úplně jasný, že když do sebe člověk furt něco nedostává, furt si nepřipomíná jak má jednat, tak díky velkému tlaku okolí zapomene, jak má jednat. takže pořád studium. Studium mi dodává sílu žít podle Bible. Kdybych nestudovala, byla mezi normálníma lidma, myslim si, že by mě zlákal třeba kouření; byla bych mezi normálníma lidma, pro ně normálním člověkem. 3 roky před pokřtěním jsem zkoumal. Musíš to poznat a pak se teprv rozhodneš. Studuješ biblický myšlenky, a když s nimi souhlasíš, přidáš se k SJ. Manželka přivedla SJ na návštěvu a začali jsme si povídat. Zajímavý bylo, že ten bratr dokázal doložit každou myšlenku Biblí. Nebyly to názory toho bratra ani SJ, ale biblický názory. Oslovila mě biblická pravda, mohl jsem si jí ověřit. Zjistil jsem, že biblický myšlenky nejsou hloupý a že jsou pravda, že to nejsou jen výmysly SJ. Pravidelně k nám docházel SJ a povídali jsme si. Po roce jsem začal studovat Bibli. Pokud se stane, že bude někdo pochybovat (hlavně lidi, co se SJ teprve stávají), je to pro to, že to neznaj. Musejí být ale trpělivý a ty informace se jim dostanou.

Jehova, Boží Království

Poprvé mě oslovila osobní zkušenost s Jehovou. Když se modlím a poznávám věci, prohlubuje se můj vztah se stvořitelem Jehovou. Víra je v tom, že mu chceš v životě dělat radost. Jednáš v životě podle toho, abys dělal Jehovovi radost. Jehova ti pomáhá zvládat těžké věci. Když se modlíš, aby ti něco šlo, tak ti to třeba pak jde. Skrze

zkušenosti s Jehovou zjišťuješ, že je Bible (učení NSSJ) pravdivá. Cokoliv chci dělat, tak chci, aby to bylo podle Jehovovy vůle. Předtím, než se pro cokoliv rozhodnu (ať už jsou to světské věci), tak se předtím vždy modlím, abych se rozhodla správně, aby mi to třeba neuškodilo. Chci, aby jakýkoliv rozhodnutí, který udělám, bylo správný, aby mi neuškodilo, abych se mohla věnovat duchovním věcem. To, že je pro mě něco správné poznám tak, že se modlím a odpověď většinou přijde, třeba skrze četbu Bible - člověk to pozná. Na prvním místě v hodnotách by bylo činění boží vůle. Ať se děje co se děje, na prvním místě je Boží království, to znamená duchovní hodnoty. Na prvním místě bude Boží království, na druhém se budou mít manžel s manželkou navzájem. Člověk by se sám od sebe podle Bible řídit nedokázal, ale tím, že nám dává Jehova Svátýho Ducha, tak dokážeme v životě velký změny. Pro SJ je typický přesný držení se Bible, to je odlišuje od všech ostatních lidí, od celých společností - SJ jsou úplně jiní. Smysluplný život vede člověk, který žije podle Bible, který žije tak, aby se to líbilo Jehovovi. Smysluplný život je, když děláš všechno pro Jehovu. Věci, který děláš pro Jehovu jsou smysluplné. Vyplatí se žít pro zájmy Božího království, proto, abych dělala radost našemu stvořiteli tím, že se chovám správně, uplatňuji rady a přináším i nějaké oběti pro tu službu. Na prvním místě v hodnotách je pro mě určitě vztah k Bohu. Vztah s Bohem beru jako přátelství a zároveň je tam obrovský respekt, protože ho vnímám jako nejvyššího v celém vesmíru, stvořitele všeho, hodně moudrého, láskyplného. Je to někdo, koho mám ráda. Je tam určitě velká láska a úcta. Vztah k Bohu vnímám jako něco základního, z čeho se pro mě odvíjejí další hodnoty, další rozhodování, způsob myšlení. Beru Boha jako základ, ve kterém mám jasno a to mi pomáhá v životě vědět, kde je moje místo - kde jsem, co jsem. Nedělám věci jen z pohledu vyplatí se/nevyplatí se, ale protože je to tak správně, má to tak být - od toho se odvíjí způsob myšlení. Pro SJ je největší hodnotou mít pěkný vztah s Bohem a v životě se chovat tak, aby ten vztah nijak nenarušili. Vztah s Bohem můžu ovlivnit tím, jak se chovám, přemejšlim, co budu v životě dělat. Jako pro SJ je pro mě nejdůležitější, jak je v Bibli - Na první místo stále dávejte Království. Biblické myšlenky jsou v hodnotách první. Člověk musí mít lásku k Bohu a pak může dělat Biblické myšlenky. Láska k Bohu je počátek, který ovlivňuje vše ostatní, co dělat. Pro SJ je největší hodnotou, která je odlišuje od okolí, láska k Bohu a Bible, protože SJ berou ty zásady z Bible. Ostatní církve si Bibli přizpůsobují těm svým naukám. SJ nespekulují nad tím, co není napsáno v Bibli. Ve chvíli, kdy NSSJ zjistí, že něco nesprávně vysvětlovali podle Bible, NSSJ své nauky přizpůsobí. Jako jediný se snaží napodobovat Krista a první křesťany. Něco z toho se dá vyčíst v Bibli, něco jen nepřímě odvodit. Smysl života mám spojený s Bohem, že jsem ty věci dělal pro něj, protože vím z Bible, že to chce, že to není bytost bez citu. V Bibli je řečeno, že není nic, co by On neviděl, neoceníl nebo si toho nevšiml. Ještě je to láska k Bohu, bez toho by člověk smysl života neměl. Na prvním místě v hodnotách je pro mě láska k Bohu. Právě jak říkám, láska k Bohu, k manželce, k lidem třeba, buď ve sboru nebo i k rodině i k širšímu společenství, protože chodíme do služby, kázem, mluvíme s lidmi. Bez lásky k lidem by to člověk nedělal. Protože práce nestojí na těch předních příčkách, tak se radši věnuju věcem, který souvisej, dejme tomu, s mojí duchovní činností, manželkou, rodinou, přáteli. Láska k Bohu je hodnota, která odlišuje

SJ od od okolí. S láskou je to zároveň odpovědnost ke svému stvořiteli. To ani nejde, když věříme, že tady Bůh je, že nás stvořil, aby se to neprojevovalo v našich životech i v těch běžných věcech.

Překážky víry, mínusy

Mezi lidma ve školní třídě je hrozně těžké zachovávat biblická měřítká-třeba nemluvit sprostě. Byla jsem ráda ve společnosti nesvědků, lidi mě brali. Když jsem začala víc poznávat učení NSSJ, zjišťovala jsem, že by bylo špatné vést takovej „dvojí život“. Ve škole bylo hrozně těžký projevovat dobré vlastnosti a chovat se tím správným způsobem, protože tě tam strhávala ta společnost. Člověk by sklouznul zase, kdyby se nevěnoval většinu času duchovním věcem. Najít někoho, kdo by se ke mně hodil je strašně těžký a ještě se mi to nepovedlo. Partnerka, manželka by musela být ze SJ. V Bibli je řečeno, že musejí být oba v pánu. Samozřejmě mi komplikuje, když něco nemůžu, ale na druhou stranu to není zase taková ztráta, abych se hroutil, že bych o něco přicházel. Jde tam o to, že tě něco omezuje, nevím, třeba alkohol - někdo se opíjí, ale podle Bible se nemáš opíjet. Takže bys mohl bejt omezenej v tom, že se nemůžeš opíjet. Zároveň si ale nenatlučeš, nic si nezlámeš, nikdo tě neztluče. Je otázka, o co přicházíš. Musíš všemu rozumět, aby ti nepřišlo, že tě něco omezuje. Ve skutečnosti tě to ale chrání před něčím, co může v budoucnu přinést něco špatnýho.

Společenství SJ

Když jdeš na shromáždění, tak se tam k sobě všichni chovají tím správným způsobem a je hrozně jednoduchý tam projevovat ty dobrý vlastnosti. Na shromážděních člověk slyší třeba zajímavou přednášku, která mu pomůže rozhodnout se pro správnou věc. Když s někým mluvím o tom, co je správné, srovnávám si to v hlavě, vyhodnocuju a pak mi třeba dojde, že to takhle má bejt. Pro SJ je největší hodnotou způsob života, který se řídí přesně podle Bible. Shromáždění mi dodávají sílu žít podle Bible. Na mezinárodních sjezdech v Polsku - silný moment - bylo mi 15, bylo úžasný vidět, jak se k sobě lidi z celého světa hezky chovaj, uctivě, slušně, s přátelskou atmosférou. Tam jsem viděla na vlastní oči, že se lidi chovaj opravdu podle toho, co je v Bibli a na mezinárodní úrovni, nejen na tom místě, kde jsem bydlela - to na mě hodně zapůsobilo. Na čtvrtém místě jsou pro mě vztahy se spoluvěřícíma. Další smysluplnou činností, je třeba pomoc při opravách Sálů, stavění a další naše aktivity. Hodnoty, jako láska, shovívavost, pokora mě k tomu přitahujou, jsou pro mě důležitý. Láska, kterou mezi sebou SJ mají, je odlišuje od ostatních, v tomhle světě, kde láska ubývá. To se dá poznat ale jenom, když člověk do toho sboru přijde a uvidí to. Je to třeba spolupráce, že SJ nežijou každý sám za sebe, ale dohromady, jako celek. V podstatě to je něco, co mě přitahuje, ta vzájemná pomoc, ale i morální věci, který mi chyběj u lidí okolo. Velmi si třeba vážim jednoty ve sboru. Oceňuju, že jsem součástí něčeho právě takovýho, jako je třeba boží lid nebo boží sbor. Cítím tu tu jednotu, která třeba ve světě není. Právě jak říkám, láska k Bohu, k manželce, k lidem třeba, buď ve sboru nebo i k rodině i k širšímu společenství, protože chodíme do služby, kážem, mluvíme s lidma. Bez lásky k lidem by to člověk nedělal.

Obhájení víry - Síla vyznávat

Hlavně studium mi pomáhalo jednat správně, abych si víru obhájila před spolužákama. Pevné postavení se za Biblická měřítká. Musíš si za tím stát, když se tě budou ptát. Musíš jim to umět vysvětlit, pak ti dají pokoj a už tě nelámou. Když tomu věříš, je jednodušší si za tím stát a obhájit si to. Těžké je si k tomu přijít - věřit, že to tak je. Člověk by se sám od sebe podle Bible řídit nedokázal, ale tím, že nám dává Jehova Svátýho Ducha, tak dokážeme v životě velký změny. Vstup do NSSJ mě změnil. Kdybych nebyla SJ, určitě bych byla hrozná - lákalo by mě spoustu věcí, možná kouření, piercing, tetování, možná bych žila nevázaným způsobem života, asi bych se vůči druhým nechovala hezky. Nejsem dokonalá ani teď, ale kvůli Bibli se člověk fakt hodně snaží a mění. Studium mi dodává sílu žít podle Bible. Shromáždění mi dodávají sílu žít podle Bible. Vstup do NSSJ mě zachránil, třeba před pohlavníma nemocema. Taky bych byl mnohem dřív rozvedenej. NSSJ Chrání to spoustu svědků - třeba před rozvodem, spoustou nemocí, který se přenášejí krví, takže to má výhody. Potom máš u některých lidí lepší jméno, díky třeba poctivosti. Pokud tě lidi pomlouvají, není to protože bys dělal něco špatnýho. Po vstupu do NSSJ jsem se stal poctivějším, přestal jsem střídat holky. Začal jsem žít klidnější život. Začal jsem život kolem sebe klidně vnímat. Ta naděje, která v tom je, pomáhá člověku aby snášel život líp, že některý věci uvrhne na Boha, jak je to v biblickým směru napsané a tím pádem má klidnější život, takže je mnohem šťastnější.

Plusy

Vstup do NSSJ mě zachránil, třeba před pohlavníma nemocema. Taky bych byl mnohem dřív rozvedenej. NSSJ Chrání to spoustu svědků - třeba před rozvodem, spoustou nemocí, který se přenášejí krví, takže to má výhody. Potom máš u některých lidí lepší jméno, díky třeba poctivosti. Pokud tě lidi pomlouvají, není to protože bys dělal něco špatnýho. Po vstupu do NSSJ jsem se stal poctivějším, přestal jsem střídat holky. Začal jsem žít klidnější život. Začal jsem život kolem sebe klidně vnímat. Ta naděje, která v tom je, pomáhá člověku aby snášel život líp, že některý věci uvrhne na Boha, jak je to v biblickým směru napsané a tím pádem má klidnější život, takže je mnohem šťastnější. Změna mi vyhovuje, myslím že se cítím líp. Vstup do NSSJ mi vylepšil život, zjednodušilo mi to život, snáším to líp. Ve chvíli, kdy jsme začali Bibli zkoumat, zachránilo nám to manželství - jinak bysme byli rozvedení po 2 letech manželství. Dodržování biblických zásad mi přináší uspokojení - i nad tím, jak jsem člověk. Můžu se na sebe líp koukat, nemusím se za sebe stydět. Musíš všemu rozumět, aby ti nepřišlo, že tě něco omezuje. Ve skutečnosti tě to ale chrání před něčím, co může v budoucnu přinést něco špatnýho.

Biblická měřítká - nauka NSSJ

Pro SJ je nejdůležitější činění dobré vůle, pro mě teda taky tím pádem. Boží vůlí je, aby se všichni dozvěděli tu pravdu. Na prvním místě mám Boží Království, ale nemusí to

bejt jenom tak kazatelská činnost, ale jsou i jiné činnosti, který může člověk pro Jehovu dělat. Samozřejmě službu mám ráda, strašně ráda do ní chodím a na prvním místě v hodnotách jí mám. Člověk by se sám od sebe podle Bible řídit nedokázal, ale tím, že nám dává Jehova Svatýho Ducha, tak dokážeme v životě velký změny. Smysluplný život vede člověk, který žije podle Bible, který žije tak, aby se to líbilo Jehovovi. Vyplatí se žít pro zájmy Božího království, proto, abych dělala radost našemu stvořiteli tím, že se chovám správně, uplatňuju rady a přináším i nějaký oběti pro tu službu. Hodně se to v životě u mě točí kolem víry, spoluvěřících, náboženský činností, který se hodně věnuju. V manželství nám hodně pomáhaj biblický rady. Není snadný mít pevněj vztah, aby vydržel i po letech a všech úskalích a překážkách. Protože se oba dva snažíme jednat podle biblických měřítek, hodně nám to pomáhá orientovat se v tom, co je dobře a jak vztah udržovat. Je pro nás důležitý věnovat se službě, včetně lidí, ať už jsou ze sboru nebo mimo sbor. Pro SJ je největší hodnotou mít pěkněj vztah s Bohem a v životě se chovat tak, aby ten vztah nijak nenarušili. Vztah s Bohem můžu ovlivnit tím, jak se chovám, přemějšlim, co budu v životě dělat. Hlavní je vyučovat lidi z Bible. Další smysluplnou činností, je třeba pomoc při opravách Sálů, stavění a další naše aktivity. Jako pro SJ je pro mě nejdůležitější, jak je v Bibli - Na první místo stále dávejte Království. Hodnoty, jako láska, shovívavost, pokora mě k tomu přitahujou, jsou pro mě důležitý. A navíc to není tak jednoduchý, protože SJ když si chce někoho najít, nemůže si ho vyzkoušet (sexuálně) - to není podle Bible možný. Je to důležitý a nebezpečný, protože když se splete, je tam řečeno, že už je to navždy. Bůh, teda aspoň Kristus nepřipouští rozvod, rozvod nenávidí. Najít někoho, kdo by se ke mně hodil je strašně těžký a ještě se mi to nepovedlo. Partnerka, manželka by musela být ze SJ. V Bibli je řečeno, že musejí být oba v pánu. Bylo by možné, že bych se zamiloval do někoho mimo organizaci SJ, ale bylo by to pro mě špatně - ze začátku možná dobrý, ale pak by to špatně dopadlo. . SJ berou zásady z Bible, přizpůsobujou Bibli své nauky. Ostatní církve si Bibli přizpůsobujou těm svejm naukám. SJ nespekulujou nad tím, co není napsáno v Bibli. Ve chvíli, kdy NSSJ zjistí, že něco nesprávně vysvětlovali podle Bible, NSSJ své nauky přizpůsobí. Jako jediný se snažej napodobovat Krista a první křesťany. Něco z toho se dá vyčíst v Bibli, něco jen nepřímo odvodit. Když SJ Biblické hodnoty (a hodnoty SJ) opustí, nepřinese mu to nic dobrého - většinou to ničí vztahy. Biblické zásady ti můžou pomáhat - může to třeba zachraňovat manželství. Obecně láska, tu bych vyzdvihl jako první, protože ta všim prostupuje. Ona je vlastně v Bibli vyzdvížená jako t nejdůležitější boží vlastnost, takže obecně to člověk cítí tak i v životě. Právě jak říkám, láska k Bohu , k manželce, k lidem třeba, buď ve sboru nebo i k rodině i k širšímu společenství, protože chodíme do služby, kážem, mluvíme s lidma. Bez lásky k lidem by to člověk nedělal. Vycházet vsťříc tomu druhému. To už vyplývá z Písma. Protože práce nestojí na těch předních přičkách, tak se radši věnuju věcem, který souvisej, dejme tomu, s mojí duchovní činností, manželkou, rodinou, přáteli.

Orientace na druhé, pomoc druhým

Služba je pro mě na prvním místě, protože se člověk nezaměřuje sám na sebe, ale pomáhá druhým, aby poznali Boha. Člověk vidí úžasný výsledky, podle rozhovorů s lidma vidí, jak to na ně působí, jak je to utěšší, mají radost, že jsou klidnější, můžou dělat změny ve svém životě. Služba je pro mě nejdůležitější. Vidím smysl života v dávání oběti pro druhé. Vždycky je pro mě přednější. Na druhém místě v hodnotách by byl styk s přítelem, příbuzným, posilování mezilidských vztahů. Vždycky je pro mě přednější dělat něco pro druhé, než sama pro sebe, třeba rozptýlení. Když dělám něco pro druhé, mám z toho větší radost. Důležitější než práce, je pro mě služba. Mezi svědkama jsou i misionáři, kteří pracují jen na částečný úvazek, aby se uživili, jinak zbytek dne věnují službě - to je pro mě motivací, jednou bych toho chtěla také dosáhnout a být misionářem. Je mi jedno, jako co budu pracovat, hlavně aby mi zbylo dost času na věnování se službě. Je pro nás důležitý věnovat se službě, včetně lidí, ať už jsou ze sboru nebo mimo sbor. Smysl života pro mě souvisí se službou, kazatelskou činností, kdy chodíme navštěvovat lidi a snažíme se jim předat myšlenky z Bible, vyučovat - je pro mě hezký pocit, vidět lidi, kterým jsem pomohla. Hlavní je vyučovat lidi z Bible. Smysluplný život určitě není sobecký způsob života, který myslí sám na sebe. Pro mě je smysl života pomáhat druhým, ale mám k tomu vyšší princip. Život je smysluplný, když chodím do služby, zachraňuji lidi. Schválení Boha z jedné strany, pomoc lidem z druhé strany. Jsem přesvědčená, že přijde konec tohoto ničemného světa a lidi to musejí vidět, aby si zachránili život, takže službu má smysl dělat. Právě jak říkám, láska k Bohu, k manželce, k lidem třeba, buď ve sboru nebo i k rodině i k širšímu společenství, protože chodíme do služby, kážem, mluvíme s lidma. Bez lásky k lidem by to člověk nedělal.

Přátelství

Je důležitý, abych měla dobrý přítele okolo sebe. Výběr přátel je důležitý. Dobrý přítel se pozná tak, že mě podporuje v tom nejlepším. Nejlepší přátelé by se mnou měli sdílet ty nejdůležitější názory. Já mám nejlepší přítele právě z řad SJ, protože se řídí stejnými mravními, morálními měřítkami, dokážou mi poradit, když je mi třeba těžko. Přátelství mezi SJ je takové, že se třeba podporujeme, trávíme spolu volný čas, nejen studiem. Přátele mimo SJ mám většinou spolužáky nebo někoho z dětství - nic proti nim nemám, ale natrávím s nimi tolik času. Na druhém místě v hodnotách by byl styk s přítelem, příbuzným, posilování mezilidských vztahů. Mezi SJ se pohybuju od malička, mám tam přátele od dětství. Na čtvrtém místě jsou pro mě vztahy se spoluvěřícími. Mohl bych mluvit o hodnotách jako přátelství. Velmi si třeba vážím jednoty ve sboru. Právě jak říkám, láska k Bohu, k manželce, k lidem třeba, buď ve sboru nebo i k rodině i k širšímu společenství, protože chodíme do služby, kážem, mluvíme s lidma. Bez lásky k lidem by to člověk nedělal. Přátelství je důležitý. Protože práce nestojí na těch předních příčkách, tak se radši věnuju věcem, který souvisí, dejme tomu, s mojí duchovní činností, manželkou, rodinou, přáteli.

Rodina

Dokáže dát citový zázemí. Podpořit v těžkých chvílích, třeba v nemoci. Rodina je něco víc, než někdy ty přátelé. Na druhém místě v hodnotách by byl třeba styk s přítelem, příbuznými, posilování mezilidských vztahů. Kdybych už byla vdaná, tak by pro mě byla rodina důležitá, ale ať se děje co se děje, na prvním místě je Boží království, to znamená duchovní hodnoty. Na třetím místě v hodnotách je pro mě rodina - sestra a další příbuzenské vztahy. Rodina je pro mě na druhém místě, za láskou k Bohu. Je to těžký, když jsem rozvedená mluvit o rodině, ale je to důležitý. Rodina pro mě není to, pro co stojí za to žít, protože se mi napůl rozpadla. Děti jsou už za chvíli tak velký, že za chvíli rodina nebude, protože voni odejdou. Samozřejmě budou důležitý, ale ne tak, jako když byli malinký - to pro mě samozřejmě byla rodina mnohem důležitější než dneska. Právě jak říkám, láska k Bohu, k manželce, k lidem třeba, buď ve sboru nebo i k rodině i k širšímu společenství, protože chodíme do služby, kážem, mluvíme s lidmi. Bez lásky k lidem by to člověk nedělal. Protože práce nestojí na těch předních příčkách, tak se radši věnuju věcem, který souvisej, dejme tomu, s mojí duchovní činností, manželkou, rodinou, přáteli.

Práce

Práci vnímám spíš jako něco, co člověka uživí, ale často to nepřináší nějaký uspokojení. Když člověk chce dělat něco, co ho baví, tak se mu to často nepovede, protože je to dneska s prací těžký. Já osobně teda nechci dělat práci, co mě baví - myslím si, že by mě to akorát rozptylovalo. Tím, že bych dělala něco, co mě baví, zapálila bych se do toho a nesoustředila bych se na to důležitější. Je mi jedno, jako co budu pracovat, hlavně aby mi zbylo dost času na věnování se službě, ale ráda bych se věnovala tomu, co mě baví, ale myslím, že si to nechám až na pozdější dobu. Mezi svědkama jsou i misionáři, kteří pracují jen na částečný úvazek, aby se uživili, jinak zbytek dne věnují službě - to je pro mě motivací, jednou bych toho chtěla také dosáhnout a být misionářem. Nechci dělat velkou kariéru. Vnímám to spíš jako živobytí. Manžel je živnostník a já s ním pracuju. Snažíme se nějak uživit. Chceme žít jednoduše život bez dluhů, skromně a jsou pro nás jiné priority, než vydělávat hodně peněz, mít obrovské dům a hypotéku na 30 let. U nás je to hosený jinde, nechceme být v práci třeba 10 hodin a dělat kariéru. Práce je jen abychom se nějak uživili, všechno poplatili, nevisely někde složenky, dluhy, abychom mohli večer projít, zajezdit na kole a jít večer spát s čistou hlavou. Práce je pro mě až na třetím místě, za tím náboženským, za láskou k Bohu rodinou. Práce je důležitá, protože se tím uživím. Pokládám jí za nutnost, abych mohl žít. Potřebuju vydělat peníze, abych mohl sloužit Bohu. Na dalších místech budou takový ty věci jako hmotný zabezpečení, to taky musím zmínit. Určitě bych to ale nedával někde na ty vrchní nebo přední místa. Práce je zdroj obživy v tomhle světě. Člověk musí něco dělat, musí zaplatit složenky, zaplatit věci a tak. Něčemu se musí věnovat. Myslím, že obecně vzato, málo lidí má v tomhle světě tu výsadu, že je živí něco, co je zároveň baví. Já si třeba nemůžu stěžovat na práci. Pracuju doma u počítače, takže ta práce mě vysloveně nenaplnuje, ale zase je to prostě zdroj obživy, tak to беру.

Bylo by pro mě důležitý, aby mě práce nějakým způsobem naplňovala, ale jde o ten poměr. Souvisí to s tím, kolik jsem ochotnej práci dát. Protože práce nestojí na těch předních příčkách, tak se radši věnuju věcem, který souvisej, dejme tomu, s mojí duchovní činností, manželkou, rodinou, přáteli. Kdybych měl cíl, dosáhnout práce, tak by to šlo. V tohle životě tomu ale nechci věnovat tolik úsilí,.. protože my nežijeme tenhle život - z hlediska naší víry - jako konečněj, ale čekáme ještě vlastně něco jinýho, něco lepšího, jak to stojí v Bibli.

Manželství

Manželství je pro mě strašně vážná, závažná věc. Bible říká, že má bejt manželství na celej život, což znamená, že si musim vybrat manžela fakt dobře a to není dneska jednoduchý. Jedna biblická zásada říká, že bysme se měli brát jen v pánu, tzn. že si bych si měla vzít někoho, kdo sdílí stejnou víru, protože je hodně důležitý se podporovat navzájem. Když je člověk v takovém manželství, oba dva jsou ke stejným hodnotám a pomáhají si. Na prvním místě bude Boží království, na druhym se budou mít manžel s manželkou navzájem. Na druhém místě v hodnotách je pro mě manželství. Hodně důležitý je, aby manželství klapalo, aby to byl hezkej vztah, takovej živěj. Oba dva se na manželství díváme z Biblického hlediska, že třeba láska a úcta jsou stavební pilíře manželství. Pracujeme na dobrý, otevřený, pravidelný komunikaci. Důležitý je pro nás trávit spolu čas. V manželství nám hodně pomáhaj biblický rady. Není snadný mít pevnej vztah, aby vydržel i po letech a všech úskalích a překážkách. Protože se oba dva snažíme jednat podle biblických měřítek, hodně nám to pomáhá orientovat se v tom, co je dobře a jak vztah udržovat. Je to těžký, když jsem rozvedenej mluvit o rodině, ale je to důležitý. Spíše než manželství jsou pro mě důležitý děti, protože manželku nemám. A navíc to není tak jednoduchý, protože SJ když si chce někoho najít, nemůže si ho vyzkoušet (sexuálně) - to není podle Bible možný. Bible připouští jedinou věc: sex až v manželství, takže partneři se musejí poznat jinak -citově apod. Je to důležitý a nebezpečný, protože když se spletete, je tam řečeno, že už je to navždy. Bůh, teda aspoň Kristus nepřipouští rozvod, rozvod nenávidí. Najít někoho, kdo by se ke mně hodil je strašně těžký a ještě se mi to nepovedlo. Partnerka, manželka by musela být ze SJ. V Bibli je řečeno, že musejí být oba v pánu. Má to logiku, že nejdou proti sobě. To manželství se stmeluje a nerozděluje. Bibli jsme s manželkou zkoumali spolu, a dokud se držela Bible a těch názorů, bylo všechno v pořádku. Kdyby se držela Bible pořád, manželství by fungovalo. Biblické zásady ti můžou pomáhat - může to třeba zachraňovat manželství. Obecně hodnoty - láska k Bohu, láska k manželce a potom dodržování božích, biblických zásad. Právě jak říkám, láska k Bohu, k manželce, k lidem třeba, buď ve sboru nebo i k rodině i k širšímu společenství, protože chodíme do služby, kážem, mluvíme s lidma. Bez lásky k lidem by to člověk nedělal. Určitě jsem rád, že jsme s manželkou. Máme stejný pohled na život, na svět - to vyplývá z toho, že máme stejnou víru. Jsem rád, že máme stejnej pohled na řadu věcí. Neříkám, že na všechny, protože jsou třeba detaily nebo podružnější věci, kde se to třeba rozchází. To je normální, protože jsme každej jinej, ale jsem rád, že jsme takhle za jedno. Potom bych si vážil takových věcí, jako že si vycházíme vstříc v manželství, partnerská

komunikace, tomu věnujeme s manželkou dost místa, protože je důležitý, když partneři komunikují hodně a dobře. Tak se dá předejít hodně problémům. Vycházet vstřícně tomu druhému. To už vyplývá z Písma.

Partner

Měl by být hlavou rodiny, protože takový správně má být. Měl by asi taky sloužit Jehovovi. Měl by být aspoň ve sboru. Měl by být příkladem pro ostatní. Aby dobře uměl vést rodinu. Aby měl dobré vlastnosti, třeba sebeovládání, aby se moc nevyvyšoval. Ale chápu, že si nemůžu vysnit dokonalého. Jsme spolu 16 let s manželem. Pracujeme na dobré, otevřené, pravidelné komunikaci. Důležitý je pro nás trávit spolu čas. Manžel je pro mě důležitější než kamarádka. Je to těžký, když jsem rozvedená mluvit o rodině, ale je to důležitý. A navíc to není tak jednoduchý, protože SJ když si chce někoho najít, nemůže si ho vyzkoušet (sexuálně) - to není podle Bible možné. Je to důležitý a nebezpečný, protože když se splete, je tam řečeno, že už je to navždy. Bůh, teda aspoň Kristus nepřipouští rozvod, rozvod nenávidí. Najít někoho, kdo by se ke mně hodil je strašně těžký a ještě se mi to nepovedlo. Partnerka, manželka by musela být ze SJ. V Bibli je řečeno, že musejí být oba v pánu. Má to logiku, že nejdou proti sobě. To manželství se stmeluje a nerozděluje. Bylo by možné, že bych se zamiloval do někoho mimo organizaci SJ, ale bylo by to pro mě špatně - ze začátku možná dobrý, ale pak by to špatně dopadlo. Biblické zásady ti můžou pomáhat - může to třeba zachraňovat manželství. Právě jak říkám, láska k Bohu, k manželce, k lidem třeba, buď ve sboru nebo i k rodině i k širšímu společenství, protože chodíme do služby, kážem, mluvíme s lidmi. Bez lásky k lidem by to člověk nedělal. Určitě jsem rád, že jsme s manželkou. Máme stejný pohled na život, na svět - to vyplývá z toho, že máme stejnou víru. Jsem rád, že máme stejný pohled na řadu věcí. Neříkám, že na všechny, protože jsou třeba detaily nebo podružnější věci, kde se to třeba rozchází. To je normální, protože jsme každé jiné, ale jsem rád, že jsme takhle za jedno. Potom bych si vážil takových věcí, jako že si vycházíme vstřícně v manželství, partnerská komunikace, tomu věnujeme s manželkou dost místa, protože je důležitý, když partneři komunikují hodně a dobře. Tak se dá předejít hodně problémům. Vycházet vstřícně tomu druhému. To už vyplývá z Písma.

Kritičnost, odstup

Na nic z nauky SJ nekoukám kriticky. Ani na hodnoty SJ. Nic pro mě není těžký přijmout, protože je všechno podepřeno Bibli, ta je inspirována Bohem a to je správné. Se vším souhlasím - samozřejmě je to někdy těžký uplatnit. Nemám proti ničemu výhrady. Občas se mi něco nelíbí, ale není to vůči naukám ani organizaci SJ. Vůči organizaci SJ nemám žádný zásadní výhrady - vůči fungování, naukám, postupům, vnitřnímu fungování. Ze začátku jsem měl strach, jestli to není nebezpečná sekta, ale pak jsem poznal, že to co říkají, také dělají a vše je založeno na Bibli a ne na názorech SJ - pak jsem tomu začal důvěřovat. SJ berou zásady z Bible, přizpůsobují Bibli své nauky. Ostatní církve si Bibli přizpůsobují těm svým naukám. SJ nespekulují nad tím, co není napsáno v Bibli. Ve chvíli, kdy NSSJ zjistí, že něco nesprávně vysvětlovali

podle Bible, NSSJ své nauky přizpůsobí. Jako jediný se snažej napodobovat Krista a první křesťany. Něco z toho se dá vyčíst v Bibli, něco jen nepřímo odvodit. Vyznával jsem podobný hodnoty před vstupem do NSSJ. Proto mě k NSSJ přitáhly hodnoty, který jsou v Bibli. Neměl jsem tam Boha před vstupem, protože jsem ho neznal. Těžký pro mě není nic, nic zásadního, co by pro mě bylo těžký tam není. Na hodnoty SJ nekoukám kriticky - není jakoby důvod, ale musí tomu člověk rozumět.

Smysluplný život

Smysluplný život vede člověk, který žije podle Bible, který žije tak, aby se to líbilo Jehovovi. Snaží se projevat lásku - mluví s druhýma o Bibli, přispívá k dobrý atmosféře v rodině, vede děti k tomu, aby poznávaly Boha, chovali se správně. Smysluplný život je, když děláš všechno pro Jehovu. Smysluplný život vedu, když dělám čest svému Bohu - jsem svědek Jehovův, svědčím o jeho jménu. Ve chvíli, kdy dělám něco špatně (nejednám podle Bible), tak Jehovovo jméno haním, tím pádem bych už neměla být SJ. Vyplatí se žít pro zájmy Božího království, proto, abych dělala radost našemu stvořiteli tím, že se chovám správně, uplatňuju rady a přináším i nějaký oběti pro tu službu. Pro mě je smyslem života služba. Člověk má žít pro to, pro co je ochoten i zemřít. Smysluplný život je, žít v souladu s nějakou vírou a vnitřním přesvědčením - a nedělat kompromisy. Pro někoho je smyslem něco jiného (rodina, děti,..), hlavní je ale žít v souladu s vírou. Smysl života je pro mě zachovat si ryzost a čistotu v tom, čemu věřím. Zůstat věrná tomu, čemu věřím - tak bych chtěla zůstat celej život, nikde z toho neslevit. Souvisí to pro mě se službou, kazatelskou činností, kdy chodíme navštěvovat lidi a snažíme se jim předat myšlenky z Bible, vyučovat - je pro mě hezkej pocit, vidět lidi, kterým jsem pomohla. Další činnosti, jako je třeba pomoc při opravách Sálů, stavění a další naše aktivity. Hlavní je vyučovat lidi z Bible. Člověk vedoucí smysluplný život je skromný, obětavý, poctivý, je nejspíš spoluvěřící, takže vidím ty duchovní hodnoty, že je duchovně založený, se silnou vírou. Je pěkný, když se znám s člověkem, který desítky let žije jako SJ a celej život prožije v souladu s tím přesvědčením, je krásný, že nesejde z cesty. Stojí za to žít pro něco, co převyšuje to hemžení tady. Žít v souladu s božím záměrem a vidět dál do budoucnosti - to je strašně důležitý. Smysluplný život určitě není sobeckej způsob života, kterej myslí sám na sebe. Je to třeba spolupráce, že SJ nežijou každý sám za sebe, ale dohromady, jako celek. Člověk, který vede smysluplný život je laskavý. Ještě je to láska k Bohu, bez toho by člověk smysl života neměl. Pro mě je smysl života pomáhat druhým, ale mám k tomu vyšší princip. Smysl života mám spojený s Bohem, že jsem ty věci dělal pro něj, protože vim z Bible, že to chce, že to není bytost bez citu. V Bibli je řečeno, že není nic, co by On neviděl, neoceníl nebo si toho nevšiml. Život je smysluplný, když chodím do služby, zachraňuju lidi. Schválení Boha z jedný strany, pomoc lidem z druhý strany. Jsem přesvědčený, že přijde konec tohohle ničemnýho světa a lidi to musej vidět, aby si zachránili život, takže službu má smysl dělat. Spokojenost je důležitá. Důležitý je, si smysl života uvědomit, a potom ho podle toho nějak naplňovat nebo podle toho jednat. Já si myslím, že já vedu smysluplný život, zrovna tak si myslí, že vede smysluplný život ten, kdo má smysl někde jinde. Já to nemůžu nějak zlehčovat. Já si samozřejmě z hlediska

toho, čemu věřím myslí, že smysl života je právě ten, jako jak žiju já. Ale nebudu nikomu brát ten jeho smysl života. Jsme lidi, máme svobodnou vůli. Pro mě je smysl života žít podle zákonů toho, kdo mě stvořil. Nejsem hříčka přírody, je nade mnou Bůh, který mě stvořil, potažmo tedy celé lidstvo. Bůh má s námi nějaký záměr, dal nám nějaké zákony. To znamená být odpovědný svému stvořiteli. Právě to, co dělám teď, je smysluplný život, jednoduše proto, že žiju podle biblických zásad. Dělán radost svému stvořiteli. Můžu říct, že budu na konci šťastnej, že jsem mu udělal radost svým způsobem, skrze dodržování Biblických zásad. Stejně jako rodič má rád své dítě, pokud dítě žije podle toho, jak ho rodič vychoval a stane se z něj dobřej člověk, tak Bůh je taky takovej rodič nebo otec a nějakým způsobem nás vychovává. Já chci bejt jako poslušnej syn, když to tak řeknu.

Vlastní vůle

Přestože byli oba rodiče SJ, není automatickej předpoklad, že budu taky SJ - musela jsem si tu víru sama vybudovat, sama jsem si našla cestu, rozhodla jsem se sama za sebe. Rozhodnutí stát se SJ (nechat se pokřtít) jsem přesto ale v 15 udělala sama za sebe. Jak jsem v tom vyrůstal, nepřide mi, že by byl nějakej zlom v tom, že by mě něco poprvé na NSSJ oslovilo. Jasně, třeba v období puberty jsem musel vzít svůj rozum, kromě toho, co mi dali rodiče.

Zdraví

S narůstajícím věkem přemýšlím víc o věcech jako je zdraví (víc než v 15,20 letech). Vstup do NSSJ mě zachránil, třeba před pohlavníma nemocema

Věrnost NSSJ

Je pěkný, když se znám s člověkem, který desítky let žije jako SJ a celej život prožije v souladu s tím přesvědčením, je krásný, že nesejde z cesty. Hlavní je ale žít v souladu s vírou. Smysl života je pro mě zachovat si ryznost a čistotu v tom, čemu věřím. Zůstat věrná tomu, čemu věřím - tak bych chtěla zůstat celej život, nikde z toho neslejit. Člověk má žít pro to, pro co je ochoten i zemřít. Smysluplnej život je, žít v souladu s nějakou vírou a vnitřním přesvědčením - a nedělat kompromisy. Smysluplnej život je, když děláš všechno pro Jehovu. Smysluplný život vedu, když dělám čest svému Bohu - jsem svědek Jehovův, svědčím o jeho jménu. Ve chvíli, kdy dělám něco špatně (nejednám podle Bible), tak Jehovovo jméno haním, tím pádem bych už neměla být SJ. Vyplatí se žít pro zájmy Božího království, proto, abych dělala radost našemu stvořiteli tím, že se chovám správně, uplatňuju rady a přináším i nějaký oběti pro tu službu. Jako pro SJ je pro mě nejdůležitější, jak je v Bibli - Na první místo stále dávejte Království. SJ berou zásady z Bible, přizpůsobuju Bibli své nauky. Ostatní církve si Bibli přizpůsobuju těm svejm naukám. SJ nespekulujou nad tím, co není napsáno v Bibli. Ve chvíli, kdy NSSJ zjistí, že něco nesprávně vysvětlovali podle Bible, NSSJ své nauky přizpůsobí. Jako jediný se snažej napodobovat Krista a první křesťany. Něco z toho se dá vyčíst v Bibli, něco jen nepřímou odvodit.

Budoucnost

Žít v souladu s božím záměrem a vidět dál do budoucnosti - to je pro nás strašně strašně důležitý. Pro mě je důležitý, že nevidím jen život tady a teď, ale vidím, že se splní biblický sliby o lepším světě a já tomu věřím, že to tady jednou bude a tam se vlastně dívám. Bible o tom mluví, jako o skutečným životě, kterej teprv přijde, kdy všechno bude narovnaný, jak to má bejt. Nemít tuhle budoucnost si neumím moc představit. Jsem ráda, že tahle budoucnost bude, že to tak je. Jinak by mi to přišlo všechno bezútešný - kdybych přemýšlela jak to bude dál, nevidím žádný řešení, a to jsem životní optimista. Připadá mi hrozně málo, chtít od života jenom teď a tady a už nic víc by nebylo - myslím, že to nemůže být všechno. Jsem přesvědčeněj, že přijde konec tohoto ničemného světa a lidi to musej vidět, aby si zachránili život. Bez té budoucnosti si vůbec nedokážu představit - nedokázal bych tyhle věci kolem snášet, kdybych neměl naději na budoucnost. Těžko bych se vyrovnával s tím, že jednou všechno skončí a nebude nic. Když třeba budete na pustém ostrově a budete se tam mít dobře, tak jednou prostě musíš zestárnout a zemřít, ale proč? Je pro mě důležitý mít naději v tom, že život bude pokračovat. Kdybych měl cíl, dosáhnout práce, tak by to šlo. V tohle životě tomu ale nechci věnovat tolik úsilí,.. protože my nežijeme tenhle život - z hlediska naší víry - jako konečnej, ale čekáme ještě vlastně něco jinýho, něco lepšího, jak to stojí v Bibli.